

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА АРХИТЕКТУРУ,
УРБАНИЗАМ И ГРАДИТЕЉСТВО

ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ
ОБЕДСКА БАРА

НОВИ САД, МАРТ 2006. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ.....	2
1.1. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	4
1.2. Обавезе, услови и смернице из планских докумената вишег реда	6
1.3. Скраћени приказ постојећег стања.....	10
1.3.1. Природни ресурси	10
1.3.2. Становништво	17
1.3.3. Мрежа и функције насеља	19
1.3.4. Рурална подручја	20
1.3.5. Јавне службе.....	20
1.3.6. Привредне делатности	20
1.3.7. Саобраћај и инфраструктурни системи.....	22
1.3.8. Животна средина.....	26
1.3.9. Природна добра	27
1.3.10. Културна добра	28
1.3.11. Угроженост и повредљивост подручја посебне намене од елементарних непогода	29
1.4. Ограничења и потенцијали подручја Просторног плана	31
2. ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....	39
2.1. Општи и посебни циљеви	39
2.2. Посебни циљеви	39
3. ГРАНИЦЕ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ЗОНА ЗАШТИТЕ	45
4. ПОЛОЖАЈ И РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....	46
5. НАМЕНА ПОВРШИНА СА БИЛАНСОМ ПЛАНИРАНИХ НАМЕНА И САДРЖАЈА	46
6. ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА.....	48
6.1. Уређење и коришћење подручја према утврђеном режиму заштите	48
6.2. Коришћење, уређење и заштита природних ресурса	50
6.2.1. Пољопривредно земљиште.....	50
6.2.2. Воде.....	51
6.2.3. Шуме и шумско земљиште.....	52
6.2.4. Лов и ловна подручја.....	53
6.2.5. Риболов и риболовно подручје	54
6.3. Развој и уређење мреже насеља	54
6.4. Просторни развој и уређење руралних подручја	55
6.5. Просторни развој и размештај привредних делатности	56
6.5.1. Пољопривреда	57
6.5.2. Шумарство.....	58
6.5.3. Мала привреда.....	58
6.5.4. Туризам	58
6.6. Просторни развој и размештај услужних делатности и јавних служби	61
6.7. Просторни развој, размештај и коришћење инфраструктурних система	61
6.7.1. Саобраћајна инфраструктура	61
6.7.2. Водопривредна инфраструктура	62
6.7.3. Енергетска инфраструктура	64
6.7.4. Електроенергетска инфраструктура	67
6.7.5. Телекомуникациона и РТВ инфраструктура	68
6.8. Заштита животне средине.....	69
6.9. Заштита природних добара.....	70
6.10. Заштита културних добара.....	72
6.11. Коришћење и уређење простора од интереса за заштиту од елементарних непогода и акцидентних ситуација.....	74
7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОБЕДСКА БАРА ДО 2022. ГОДИНЕ	76

7.1. Листа приоритетних активности за имплементацију Просторног плана.....	76
7.1.1. Заштита животне средине	76
7.1.2. Заштита природних добара	77
7.1.3. Заштита културних добара	78
7.1.4. Заштита шума, шумског земљишта и ловних подручја.....	78
7.1.5. Инфраструктурни коридори	79
7.1.6. Привредне активности	81
7.1.7. Социјалне активности и јавне службе	82
7.2. Учесници у имплементацији Просторног плана	82
7.3. Мере и инструменти за реализацију Просторног плана	82

СПИСАК ГРАФИЧКИХ ПРИКАЗА

ГРАФИЧКИ ПРИЛОГ

Размера

1. ПРЕДЛОГ ЗА ИЗМЕНУ ГРАНИЦЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ ОБЕДСКА БАРА СА ПРЕДЛОГОМ ИЗМЕНЕ ГРАНИЦЕ РЕЖИМА ЗАШТИТЕ	1 : 50 000
---	------------

РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ

1. ПОСЕБНА НАМЕНА ПРОСТОРА	1 : 50 000
2. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ	1 : 50 000
3. МРЕЖА НАСЕЉА, ФУНКЦИЈА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ	1 : 50 000
4. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ, ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА	1 : 50 000

ПРИЛОЗИ ПЛАНА

1. Одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе Обедска бара
2. Мишљење надлежних органа на финалну верзију Стратегије развоја ППППН СРП Обедска бара

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе Обедска бара приступило се на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе Обедска бара ("Службени лист АПВ", број 17/03), чији је саставни део Програм израде Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе Обедска бара.

Садржај и основна решења овог Плана утврђени су у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", број 47/03), Правилника о садржини и изради планских докумената ("Службени гласник Републике Србије", број 60/03) и Закона о Просторном плану Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", број 13/96). Законски оквир за израду овог Плана представљају такође Уредба о заштити Специјалног резервата природе Обедска бара ("Службени гласник Републике Србије", број 56/94), Закон о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 135/04), Закон о шумама ("Службени гласник Републике Србије", број 46/91, 83/92, 54/93, 60/93, 48/94, 54/96), Закон о културним добрима ("Службени гласник Републике Србије", број 71/94), као и други прописи битни за уређење обухваћеног подручја.

У току рада ангажовани су стручњаци из разних области: за област заштите природе из Завода за заштиту природе Србије – Одељење у Новом Саду, за област шумарства, лова и риболова из ЈП "Војводинашуме" ШГ "Сремска Митровица", ЈП "Воде Војводине" Нови Сад, ловачких удружења, за област заштите културних добара из Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, за област експлоатације минералних сировина, термалних вода и енергетике из Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине и са Електротехничког факултета у Београду. Остварена је сарадња са надлежним Одељењима Општина Пећинци и Рума, као и са заинтересованим друштвеним организацијама, посебно из области спорта и туризма.

За изналагање оптималних планских решења коришћена је релевантна информациона, студијска и техничка документација, као и актуелна планска, урбанистичка и друга документација за ово подручје.

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Обедска бара представља специфичан барско мочварни комплекс који карактерише универзалност природних вредности, присутност одређених фактора угрожавања стабилности екосистема и низак ниво опремљености подручја. Имајући у виду садашњи формално правни статус Обедске баре као заштићеног дела природе, њен међународни значај, потребу планског, организованог, стручног и систематског праћења стања и спровођења мера заштите, унапређивања и уређивања, поступак израде и доношења **Просторног плана подручја посебне намене специјалног резервата природе Обедска бара** (у даљем тексту **Просторни план**) превасходно мора бити усаглашен са специфичностима самог подручја, као и са његовим укупним значајем који је садржан у верификованим друштвеним опредељењима.

Претпоставке за израду Просторног плана, дефинисане су нарочито:

- међународним статусом, значајем и обавезама у погледу праћења стања, предузимања мера заштите и унапређивања. Обедска бара уписана је у листу мочвара од међународног значаја, што је верификовано њеним стављањем на листу водених станишта од светског значаја по Рамсарској конвенцији 1977. и ратификованој од стране наше земље, као и увршћивањем у списак ИБА подручја 1989. године као једног од најважнијих станишта птица у Европи. Подручје Обедске баре се такође налази и на листи за номинацију као будући Резерват биосфере (UNESCO МаБ програм), а у току је упис у Ботанички значајна подручја (ИПА). Дефинисањем међународног статуса Обедске баре, отворене су могућности које постоје на међународном плану у смислу експертске и друге помоћи (пројекти UNESCO). На тај начин ће се утврдити услови и могућности за ефикасно спровођење и за реализовање установљених облика међународне комуникације, помоћи и сл. и предложити услови који се морају задовољити у поступку доношења одговарајуће просторно-планске документације;
- опредељењима Просторног плана Републике Србије према којима је за овај простор изузетних природних вредности међународног значаја, неопходно обезбедити одговарајући виши ниво заштите;
- реалношћу ситуације у којој је пракса показала да постојећи начин и ниво заштите није довољан, те да су многе активности на самом локалитету, као и на ширем подручју непримерене међународном значају и вредности које овај простор изузетне природне вредности има.

Суштинска вредност Специјалног резервата природе Обедска бара је очуваност разноликих природних вредности у одређеном културно-историјски и етнолошки вредном амбијенту околине. Овакве вредности подручја указују на могућност коришћења у области науке, културе и образовања, а нарочито кроз специјалне видове туризма (екотуризам) и угоститељства.

Околности у којима данас егзистира подручје Обедске баре представљају:

1. Природни услови

Подручје Обедске баре до сада је изучавано превасходно са становишта природних обележја. Међутим, највећи део сазнања о тим обележјима резултат су уско-стручног начина посматрања. У таквим условима у ситуацији смо да већину парцијалних сазнања о простору тако и схватамо, при чему проблем дефинисања целине Обедске баре и даље остаје отворен. Сва истраживања која су до сада обављена представљају драгоцене улазне податке за дефинисање интегралног природног комплекса. У условима постојеће интерпретације сазнања о природним карактеристикама подручја могао би се стећи утисак да се ради о простом збиру појединих обележја, док је стварно у питању један сложен природни систем са мноштвом међувеза.

Први корак ка потпуном разумевању природних феномена који се сустичу на овом подручју треба да буде усмерен ка повезивању свих познатих чинилаца о природном окружењу. Пут доласка до тог циља подразумева идентификацију свих природних и антропогених утицаја и процеса угрожавања темелних вредности и карактеристика Обедске баре.

Међутим, прави одговори о узроцима и последицама угрожавања ових вредности Обедске баре, траже један нов методолошки приступ који је могуће остварити промишљеним креирањем истраживања у оквиру израде Просторног плана подручја посебне намене специјалног резервата природе Обедска бара.

2. Створени услови

Досадашња истраживачка концентрација на природне услове имала је за последицу да утицаји створених услова на укупне вредности Обедске баре у посматрањима добију секундарни значај.

Тумачење могућих или већ уочених поремећаја природне равнотеже који владају на поменутом подручју није могуће ван сазнања о свим чиниоцима затеченог стања. Мада постоји тенденција да се Обедска бара посматра изоловано, у оквиру природним границама дефинисаног подручја, мора бити јасно да и околна насеља, постојећи инфраструктурни, хидротехнички и остали објекти, итекако утичу на квалитет, али и начине коришћења затечених вредности.

3. Активност у простору

Посматрање утицаја активности у простору на подручју Обедске баре до сада се најчешће сводило на оне које се одвијају непосредно у оквиру уобичајено дефинисаних природних граница. Чињеница је, међутим, да управо идентификовање свих активности на најужем и ширем утицајном подручју, њихова класификација и одређивање значаја могу да одреде и начине коришћења који треба да буду у складу са карактером подручја као заштићеног дела природе. Минимум активности које се сада одвијају на овом простору сигурно подразумева оне које су сконцентрисане у оквиру две велике групе - спонтане и усмераване. Свакако да уочавање и валоризација активности које произилазе из еколошког, научног, васпитно-образовног и туристичког значаја одређују и начине његовог коришћења. Мора се знати да све активности данас захтевају и једну савремену интерпретацију која се не ограничава на њихов сужен избор, нити на административно дефинисање границе. У том смислу све активности и њихови утицај на подручје Обедске баре морају добити одређену просторну интерпретацију.

4. Еколошки систем

Скуп све три групе услова - природни, створени и активности - чине јединствен оквир функционисања Обедске баре као вишеструко значајног природног резервата. Једно од најважнијих методолошких одређења просторно-планског односа према подручју свакако је обједињавање свих тих услова и активности, како у односу на валоризацију, тако и у односу на планске претпоставке. Очеvidан недостатак једног броја просторно-планских докумената управо је у том што нису имали синтетички приступ који повезује све појаве у простору. Тражење одговора о узроцима нарушеног система функционисања и формулисања одговора о врсти, начинима и степену стручног, научног и друштвеног ангажовања, представља једно од основних одређења за израду Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе "Обедска бара".

Долазак до одговора о могућностима и условима просторног развоја произилази из: (а) класификације утицаја природних и радом створених чинилаца, (б) избора критеријума за оцену квалитета подручја и (в) дефинисања секторских и синтетичких негативних и позитивних утицаја на подручје са исказом могућих ефеката.

У методолошком погледу, због низа специфичних утицаја који се на подручју Обедске баре појављују, разликује се и степен детаљности посматрања унутар појединих поглавља. Међутим, начин рада омогућио је да се све секторске оцене интегришу на начин који недвосмислено упућује на потребу истовременог посматрања свих утицаја.

Значај подручја Обедске баре и сазнање о стручним, научним и организационим активностима на изради сличне просторно-планске документације у другим срединама, наметнили су интердисциплинарни рад као једини могућ приступ.

Носилац израде План, као и координатор укупног рада био је ЈП Завод за урбанизам Војводине у сарадњи са: Заводом за заштиту природе Републике Србије, одељење у Новом Саду, ЈП "Војводинашуме", ШГ "Сремска Митровица" из Сремске Митровице и Заводом за заштиту споменика културе из Сремске Митровице.

1.1. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Обухват плана

Обухват подручја Просторног плана је одређен деловима општина Пећинци и Рума и то површинама целих катастарских општина са укупном површином од 29.431,25ха. У општини Пећинци Планом су обухваћене КО Купиново, КО Ашања, КО Обреж и КО Огар, а у општини Рума КО Грабовци.

У обухвату Плана налазе се пет насеља (Купиново, Ашања, Обреж, Огар и Грабовци) са укупно 7.558 становника.

Табела 1. Површине, број насеља и број становника 2002. године на подручју Просторног плана

Општине (КО)	Површина (ха)	Број насеља	Број становника
Пећинци (КО Купиново, КО Ашања, КО Обреж и КО Огар)	22 965,75	4	6 078
Рума (КО Грабовци)	6 465,50	1	1 480
УКУПНО	29 431,25	5	7 558

Граница подручја Просторног плана одређена је границама целих катастарских општина, односно делова територија обухваћених општина.

У обухвату Просторног плана се налази Специјални резерват природе "Обедска бара" у површини од 9.880,43ха. Заштитна зона Специјалног резервата природе од 19.550,82ха се својим спољним границама поклапа са границом обухвата Плана. Ове површине се разликују у односу на површине дате Уредбом.

До промене површина Резервата и заштитне зоне у Просторном плану, које се односе на повећање површине Резервата за 60,43 ха и смањење заштитне зоне за 60,18 ха, у односу на Уредбу о заштити СРП "Обедска бара" ("Сл. гласник РС", бр. 56/94) је дошло због:

- предлога Завода за заштиту природе Србије да се у СРП "Обедска бара" укључи рибњак код Обрежа. Предлог спољне границе Резервата је дат у наставку овог поглавља са описом по катастарским парцелама ради лакшег спровођења Плана;
- идентификација граница између режима заштите II и III степена на појединим специфичним локалитетима (поплавна станишта са отвореним воденим окнима и шеварима). Упоређивањем фактичког стања са текстом Уредбе, дошло се до сазнања да нису у сагласности;

- техничких грашака у тексту Уредбе насталих ненавођењем неких парцела или навођењем целих парцела уместо њихових делова што не одговара фактичком стању на терену (у режиму заштите I, II и III степена).

Опис граница Специјалног резервата природе "Обедска бара"¹

Почетна тачка описа границе специјалног резервата природе "Обедска бара" налази се у К.О. Грабовци на тремеђи парцеле 2291, локалног пута Кленак - Грабовци, парцела 2636 и границе катастарских општина К.О. Грабовци и К.О. Кленак.

Од тремеђе граница у правцу југоистока прати јужну међу локалног пута Кленак - Грабовци, источну међу парцеле 2076 и јужну границу грађевинског реона насеља Грабовци и јужну међу локалног пута, парцела 2251/2 до границе катастарских општина К.О. Грабовци и К.О. Обреж.

Одавде граница наставља у правцу југоистока јужном међом локалног пута, парцела 1851, која се налази у К.О. Обреж, до тремеђе парцела 1851, 1643 и 1679.

Од тремеђе граница у правцу истока прати северну међу парцела 1679, 1736, 1738, 1472/2 и 1469/2 до границе катастарских општина К.О. Обреж и К.О. Купиново.

Након преласка у К.О. Купиново граница прати спољашњу међу Обедске баре, парцела 3005/2 а затим у правцу југа прати источну међу парцела 3005/1, 2994, 2991, 2987 до северне међе реке Саве, парцела 3631.

Одавде граница у правцу запада прати кроз катастарске општине К.О. Купиново, К.О. Обреж и К.О. Грабовци северну међу реке Саве до границе катастарских општина К.О. Грабовци и К.О. Кленак.

Овде граница мења правац и ка северу прати постојећу границу катастарских општина К.О. Грабовци и К.О. Кленак до почетне тачке описа границе Специјалног резервата природе "Обедска бара".

Површина Специјалног резервата природе "Обедска бара" износи **9880,43** ха.

Подела на зоне заштите

- 1 - режим заштите I степена који обухвата подручје Дебеле горе, површине **324,93** ха, што чини **3,29 %** СРП Обедска бара.
- 2 - режим заштите II степена који обухвата подручје Грабовачко - Витојевачког острва, Обрешких ширина и Купинске греде, површине од **2536,22** ха, што чини **25,67 %** СРП Обедска бара.
- 3 - режим заштите III степена који обухвата површину од **7019,28** ха која је означена у опису граница, што чини **71,04 %** СРП Обедска бара.

Попис катастарских парцела првог и другог степена заштите

Катастарске парцеле у оквиру **првог** степена заштите, К.О. Купиново:

Целе парцеле: 3007, 3008, 3009, 3010, 3011, 3013, 3014, 3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020, 3021, 3022, 3023, 3024, 3025, 3026, 3027, 3028, 3029, 3030, 3031, 3122, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 3129, 3130

Катастарске парцеле у оквиру **другог** степена заштите, К.О. Купиново:

¹ Опис границе дат је након усаглашавања са фактичким стањем на терену.

целе парцеле: 3032, 3033, 3034, 3035, 3036, 3037, 3038, 3039, 3040, 3041, 3042, 3043, 3044, 3045, 3046, 3047, 3048, 3049, 3050, 3051, 3052, 3053, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3066, 3067, 3068, 3074, 3075, 3077, 3078, 3079, 3080, 3081, 3082, 3083, 3086, 3087, 3088, 3089, 3090, 3092, 3093, 3094, 3095, 3096, 3097, 3098, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103, 3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3109, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114, 3115, 3116, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3173, 3174, 3175, 3176, 3177, 3178, 3179, 3180, 3181, 3182, 3183, 3184, 3185, 3188, 3189, 3191, 3192, 3193, 3194, 3195, 3196, 3197/1, 3198/1, 3199, 3200, 3206, 3208, 3266, 3267, 3277, 3278, 3303, 3304/1.

делови парцела: 3005/2, 3073, 3076, 3085, 3190, 3197/2, 3198/2, 3205, 3207.

К.О. Обреж:

целе парцеле: 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1675, 1676, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1696, 1699, 1702, 1707, 1708, 1709, 1715, 1716, 1719, 1720, 1721, 1722, 1737, 1738, 1764, 1765.

делови парцела: 1472/2, 1674, 1677, 1678, 1679, 1695, 1697, 1698, 1700, 1701, 1703, 1706, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1717, 1718, 1736, 1739, 1740, 1744, 1774, 1779.

К.О. Грабовци:

целе парцеле: 2076, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2296, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2313, 2315, 2318, 2319, 2320/2, 2323, 2324, 2325, 2335/2, 2337, 2360, 2361, 2364, 2404, 2405, 2406, 2423, 2424, 2430, 2457, 2460, 2461, 2462, 2463, 2472, 2508, 2509, 2510, 2512, 2517, 2518, 2519, 2521, 2522, 2549, 2551, 2560, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2635.

делови парцела: 2079, 2077/1, 2077/2, 2295, 2297, 2299, 2304, 2311, 2312, 2314, 2316, 2317, 2320/1, 2322, 2330, 2333, 2335/1, 2336, 2338, 2339, 2345, 2353, 2363, 2365, 2370, 2398, 2403, 2407, 2422, 2427, 2429, 2431, 2455, 2458, 2471, 2505, 2507, 2516, 2520, 2544, 2550, 2559, 2568, 2569, 2570, 2584, 2635, 2639, 2

1.2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

Основни плански документ чија се решења разрађују овим Просторним планом је Просторни план Републике Србије. Коришћене су смернице Водопривредне и Шумскопривредне основе чији се изводи не наводе јер су уграђени у текст Просторног плана.

Према одредбама ППР Србије подручје обухваћено израдом Просторног плана СРП Обедске बारे до 2004. године припада дунавско-савском појасу **интензивног развоја** I степена са гравитацијом ка индустријским центрима Шабац и Сремска Митровица, као и војвођанско-подрињско-лимском појасу интензивног развоја (Нови Сад - Рума - Сремска Митровица).

У области развоја **становништва** основни циљ је равномернији територијални размештај становништва и његово интензивније обнављање, односно повећање удела млађих контингената у миграционим подручјима и подручјима са високим индексом старења, путем комбинованих и усклађених мера демографске политике и политике регионалног развоја. Општине у обухвату Плана припадају подручју са просечном

густином насељености мањом од 50 становника на 1 km², а мањим делом подручју са просечном густином насељености од 75-99 становника на 1 km².

Просторним планом Републике Србије утврђена је хијерархијска диференцијација **мреже градова** према којој су насеља обухваћена Планом усмерена на субрегионални центар Рума и општински центар Пећинци.

Насеља на подручју обухваћеном израдом овог Плана припадају **функционалном подручју** регионалног система насеља Сремска Митровица (насеља општине Рума, Пећинци, Сремска Митровица, Шид).

Концепција **развоја села** и унапређења квалитета живљења у сеоским подручјима предпоставља успостављање одговарајућег степена координације и комбинованог развоја пољопривреде и других привредних, услужних и посредничких делатности, од малих индустријских погона, занатства, трговине, сервисних и финансијских услуга, до туризма и домаће радности.

У Просторном плану су дате препоруке за организацију **јавних служби** према хијерархијском нивоу насеља, које полазе од постојећих мрежа јавних служби и са предпоставком да ће се будући развој у овом сектору прилагођавати економским, институционалним и својинским променама, као и планерским пропозицијама утврђеним Планом.

Обедска бара је Просторним планом Републике Србије дефинисана као подручје **заштите посебних природних вредности** која има међународни статус заштите и уписана је у Рамсарску листу.

Према Просторном плану Републике Србије и мерама **заштите животне средине**, које је потребно предузимати у односу на степен загађености, предметни простор припада 8. категорији.

Основна начела **заштите културних добара**, а која су од значаја за подручје обухваћено Планом су:

- непокретна културна добра штите се интегрално са простором у коме се налазе;
- непокретна културна добра третирају се као развојни потенцијал подручја у коме се налазе;
- заштита културних добара је интегрални део развоја друштва;
- наслеђе које из разних разлога није обухваћено режимом заштите, уводи се у тај режим;
- у поступку планирања, мере заштите се предвиђају и за добра која уживају предходну заштиту, као и добра која још увек нису адекватно вреднована и заштићена.

Основне смернице за коришћење и уређење **шума и шумског земљишта** на основу ППР Србије, односе се на унапређење стања шума и повећање површина под шумама. Сремски округ ће имати највећу шумовитост од 19,8%, што ће чинити његову оптималну шумовитост. У циљу повећања површина под шумама дају се следеће смернице које ће се реализовати кроз просторне планове:

- утврдити површине за пошумљавање и деградиране површине пренаменити у шумско земљиште;
- обезбедити трајност, систематичност и интегралност у газдовању шумама и шумским подручјима;
- извршити бонитирање простора ради разграничења земљишта на пољопривредно и шумско.

Основни правци развоја ловства су повећање бројности популације ситне и крупне дивљачи, побољшање структуре крупне дивљачи, очување ретких и угрожених врста дивљачи и остале фауне.

Просторним планом Републике Србије извршена је рејонизација **пољопривредне производње**, по којој простор обухваћен овим Планом припада ратарско-сточарском рејону и има изванредне потенцијале за вођење економски ефикасне и разноврсне ратарске, повртарске и сточарске производње.

Развој пољопривреде на *заштићеном природном добру* мора се ускладити са установљеним режимима заштите.

Смернице развоја пољопривреде на *осталом пољопривредном земљишту* односе се на:

- чување површина и плодности пољопривредног земљишта упоредо са предузимањем целовитих и ефикасних мера очувања других природних ресурса за потребе дугорочног развоја;
- потпуније искоришћавање компаративних предности појединих подручја за економски рационалну производњу здравствено безбедне хране, како за домаће тржиште, тако и за извоз;
- стварање услова за обнову, опстанак и развој породичних пољопривредних газдинстава на подручјима која су захваћена процесима депопулације;
- подстицање ситних пољопривредних газдинстава у правцу повећања робности путем интензивне производње поврћа, воћа, грожђа, лековитог биља и других производа;
- бржи развој сеоских подручја кроз развојне програме и пројекте са "чистим технологијама";
- побољшање бонитетне структуре обрадивих површина строгом и делотворном заштитом најплоднијих земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе.

Према Просторном плану Републике Србије подручје Обедске баре, по својим природним и створеним вредностима од значаја за **туризам**, припада централној туристичкој зони другог степена. Основни циљ развоја туризма у наредном периоду треба да буде развој оних облика и врста туризма, који за базу имају природне мотиве везане за реку. Објективно, постоје услови за развој научно-истраживачког, културно-образовног, ловног, риболовног, излетничког, сеоског и транзитног туризма, усмереног ка туристичким атрактивностима Обедске баре.

Простор обухваћен овим Планом припада Сремском регионалном систему за **водоснабдевање** и ослања се на коришћење воде из савског алувиона на сектору Јарак - Грабовац. Локална изворишта остају у употреби до рационалних лимита.

Предметни простор припада сремском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода. Сремски систем ће се убрзано развијати са реализацијом каналских система који треба да омогуће коришћење транзитних вода на подручју Срема, а предвиђа се реализација постројења за пречишћавање отпадних вода свих већих концентрисаних загађивача. Посебно се предвиђа заштита изворишта подземних вода Кленак - Јарак деривацијом и пречишћавањем отпадних вода Сремске Митровице и Руме.

Просторним планом РС у домену **саобраћајне инфраструктуре** у оквиру гравитационе зоне Специјалног природног резервата Обедске баре планирани су капацитети водног и друмског саобраћаја. У домену друмског саобраћаја планирано је пружање аутопута Е-70, као основног саобраћајног капацитета, који омогућава доступност на највишем нивоу саобраћајне услуге.

У области водног саобраћаја просторни комплекс Обедске баре тангира пловни пут-реку Саву, који својим потенцијалом у потпуности задовољава исказане захтеве за превозом свих потенцијалних посетилаца.

Остали видови саобраћаја нису просторно присутни, већ се налазе у ближем окружењу и то железнички саобраћај у Руми и Старој Пазови, а ваздушни преко аеродрома Сурчин у Београду.

Просторним планом РС обухваћена је преносна мрежа 220 kV и 400 kV **електроенергетског система**, док се мрежа од 110 kV, као и нижег напона обрађује кроз регионалне просторне планове.

Имајући у виду трајање објеката преносне мреже 110 kV, 220 kV и 400 kV, планира се значајни обим ревитализације делова мреже, уз уважавање свих техничких критеријума и перспективе појединих постројења. Тако се планира увођење трансформације 400/X kV у осам постојећих трафостаница 220/X.

У просторним плановима нижег реда биће резервисан простор за далеководе и постројења преносне и дистрибутивне мреже 110 kV.

Развој и унапређење **телекомуникационог система** у Републици реализоваће се у складу са просторно-функционалном територијализацијом Републике, а на основу утврђених Генералних планова развоја појединих ималаца система веза. Ради ефикаснијег и бржег развоја, као и ангажовања свих потенцијалних извора финансирања, приступиће се даљој демонополизацији телекомуникационог система, изградњи нових капацитета, као што су оптички каблови, где год је то могуће и економски оправдано и у интересу Републике, а посебно код изградње транспортне мреже и магистралне кабловске дистрибутивне мреже.

У погледу осигурања простора за потребе телекомуникационог система потребно је осигурати простор за поштанске и телекомуникационе објекте у центру насеља, осигурање коридора за телекомуникационе каблове дуж нових и постојећих путева, а посебно оних који се поклапају са магистралном мрежом, осигурање простора за РР везе.

Са аспекта коришћења **енергетских извора** (нафта, природни гас и хидрогеотермалне воде) Обедска бара према Просторном плану Републике Србије спада у подручје умерене перспективности.

У области **енергетике** утврђују се следећи циљеви:

- побољшање квалитета рада и поузданости постојеће магистралне нафтне и гасне мреже, као и даљи развој тих система/мрежа;
- гасификација градова у Републици, на бази усклађених концепција гасификације и топлификације, у сврху задовољавања потреба широке потрошње;
- рационално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине;
- смањење конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (насеља, становништво, земљиште итд.) и предузимање одговарајућих мера за санирање негативних последица (програми рекултивације/ревитализације, отклањање штета итд.).

1.3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

1.3.1. Природни ресурси

За потребе израде Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе Обедска бара урађена је Студија "Стратегија заштите, развоја и уређења Обедске баре" која даје приказ садашњег стања и очуваности природних вредности, односно простора значајних за очување укупног биодиверзитета Обедске баре, као и заштићених природних добара и потенцијалних природних добара значајних за заштиту.

Геоморфолошке и геолошке карактеристике

Обедска бара се налази на сремској, левој страни реке Саве. Пружа се лучно између Обрежа и Купинова, испод одсека лесне терасе. Дужина баре износи 13,5 km, а ширина 750 m. Површина баре је по последњим подацима 7,2 km², али се она због засипања и зарастања у вегетацију стално мења. Дубина корита баре је 12 m, а надморска висина обалног подручја варира између 71 и 73 m.

Алувијална равн је настала акумулацијом флувијалног материјала муља и песка, док су основне одлике њеног рељефа уздигнуте греде и уске уздужне депресије које се наизменично смењују.

Поједине рељефне целине од севера према југу смењују се у сагласности са променом геолошког састава. Постоји, такође, корелација између геолошког састава и нивоа подземних вода, односно нивоа издани и нивоа реке Саве. Подземне воде су везане за песковите и шљунковите слојеве у које су умешани прослојци глине, односно алувијалне наслаге. У зависности од разних геолошких и хидролошких својстава појављује се и различита хидрографија у северном и јужном делу.

Сеизмика

Према карти макросеизмичке рејонизације за повратни период од 50 година, издате од стране Сеизмолошког завода Србије у Београду 1987. године подручје Обедске баре се налази у зони од 6° односно 7°MCS. Земљотрес датог интензитета представља релативно ограничавајући фактор развоја.

Хидрогеолошке карактеристике јужног Срема

У хидрогеолошком погледу јужни Срем, посебно његов западни део, чини јединствену целину са Посавином и Мачвом. На овом подручју истичу се две геоморфолошке јединице вишег реда:

- а) алувијална равн Саве (инундациона равн и млађа алувијална тераса) апсолутне висине од 74 - 85 мАНВ;
- б) варошка (лесна) тераса издигнута за 2 - 4 m изнад алувијалне равни, која се у благом успону диже до висине око 100 мАНВ.

У подручју јужног Срема укључујући и делове Мачве налазе се два типа издани:

1. слободна издан формирана у горњем делу алевритског комплекса у подручју варошке терасе и
2. субартерске и артерске издани формиране у песковито-шљунковитим наслагама квартарне и горњеплиоценске старости.

Подземне воде

Преглед пијезометара на подручју Обедске баре на левој обали од км 50 до км 94 Саве, показује да је на сектору Обедске баре било интензивних осматрања подземних вода. Осматрања је вршила ХЕ "Ђердап" у склопу мера праћења утицаја успора и заштите приобаља од успора. За те потребе је у приобаљу постављена мрежа пијезометара која је повремено обнављана, допуњавана и погушћивана. Последњих година нису вршена обнављања, па је мрежа пијезометара редукована.

Данас осматрања нивоа подземних вода врши ВП Галовица из Земуна и то само на пијезометру ЛП-130, који је лоциран у близини споја канала Вок са Обедском баром. Он показује велику корелацију са водостајима Саве (дубине 2 до 5 m, и може послужити при изналагању решења за освежавање воде Обедске баре.

Хидролошке карактеристике подручја

Простор којем припада Обедска бара представља нижи инундациони терен, који заузима највећу површину, налази се између Грабовоца и Прогара. Облик баре сличан је потковици, а простире се на територији КО Обреж.

Хидролошки режим Саве у зони Обедске баре

Река Сава се према расположивим подацима у Шапцу осматра од 1923. године. Водни режим Обедске баре је у тесној вези са режимом Саве, која је некада бржа и непосреднија, некада спорија. Режим воде Потковице је сложен. Ако се Потковица посматра као систем или акумулација, онда је улаз у систем - доток у Потковицу. Потковица као акумулација прима воду и трансформише доток по некој својој законитости у отицање - излаз из система.

Доток воде у Потковицу одвија се на следеће начине:

- из Саве кроз канал Ревеницу,
- из Саве кроз канал Вок,
- из Саве подземно,
- из залеђа површински,
- из залеђа подземно,
- од падавина.

Отицање тј. одлажење воде из Потковице одвија се на следеће начине:

- у Саву кроз канал Ревеницу,
- у Саву кроз канал Вок,
- у Саву подземно,
- испаравањем са водене површине,
- евапотранспирацијом биљака.

Хидротехнички циљ ревитализације Обедске баре ће бити управљање водним режимом ради обезбеђења пожељног водног биланса.

Псамолошке одлике Саве и Потковице

Сава је алувијална река која тече кроз сопствени алувион који је нестабилан. У зависности од количине воде која тече коритом, мења се енергија тока, а самим тим и вучна сила воде. Аутоматски са променом - повећањем количине воде, долази до процеса покретања речног наноса, са смањењем количине долази до исталожавања. Савска вода утиче у Потковицу при средњим и високим водостајима, што значи да уноси и знатне количине наноса. Таложје наноса који дође у корито Потковице је један од два основна узрока засипања Потковице.

На сектору Обедске баре, Сава је проносила у зависности од протицаја од минимално 22 kg/sec просечно месечно у августу, до максимално 210 kg/sec просечно месечно у априлу (подаци из мерења 1995. године). Просечна количина за ту годину износи 108,11 kg/sec. Сумарно је то износило у августу 59.000 тона, у априлу 544.000 тона, а сумарно за ту годину око 3.420.000 тона. Просечан проток Саве у Сремској Митровици је износио 1.593 m³/sec, сумарно је протекло 50.237 милиона m³ и пронето је 3.420.000 тона наноса, што износи 0,07 kg/m³.

Према подацима мерења, суспендовани нанос по механичком саставу чини 2% песак, 22 - 36% прашинасти песак и 76 - 62% прашина.

Педолошке карактеристике

Педолошке карактеристике подручја су мозаично изражене, јер се на малом простору сусрећу различити типови земљишта. Очувани чернозем доминира на вишим теренима, док се у депресијама под утицајем подземних вода јавља као карбонатни, безкарбонатни и са знацима забарења. На најнижим теренима развијена је ритска карбонатна црница. Испод хумусног слоја се јавља глеј. Гајњача је формирана на подлози од речног алувијума. На малим површинама лесне терасе јављају се слатинаста земљишта од којих се најчешће среће солођ. Алувијална земљишта су песковита и иловаста, са варијантом забареног алувијалног земљишта које доминира. У зони Потковице се налазе дебели слојеви барског тресета.

Табела 2: Типови земљишта у СРП Обедска бара

Типови земљишта	Површина у ha	%
Черноземи	820	2,96
Гајњаче	9403	33,91
Алувијална земљишта	9853	35,53
Ритска земљишта	4897	17,66
Слатина	1806	6,51
Ливадска црница	619	2,23
Мочварно глејно земљиште	328	1,18
Укупно	27.726	100,00

Разлика површине исказане у табели 2 и укупне површине обухвата Просторног плана односи се на водене површине реке Саве.

Пољопривредно земљиште

Од укупне површине у обухвату Просторног плана (29 431,25 ha), највећи део чини плодно земљиште - 90,09% (пољопривредно и шумско). Пољопривредно земљиште чини 12 832,95ha или 46,60%, а налази се највећим делом у заштитној зони резервата. Од ове површине 11 725,51 ha је обрадиво земљиште (39,84%), а 1 107,43ha (3,76%) необрадиво.

Природне вредности

Природну вредност овог подручја чини Специјални резерват природе "Обедска бара" који је највеће плавно подручје у СЦГ. Карактерише се изузетним богатством биодиверзитета са значајним присуством ретких и угрожених врста од националног и међународног значаја. У њему се налазе бројни осетљиви (фрагилни) екосистеми, посебно влажна станишта, као и прастаре шуме храста лужњака и слатине. Обедска бара има посебан значај за реку Саву кроз очување и унапређење квалитета речне воде, за мрест риба, репродукцију водоземаца и гмизаваца, као и за опстанак ретких и угрожених акватичних врста биљака.

Уже подручје Резервата представља одсечен меандар, фосилно корито реке Саве, под именом Потковица, који се пружа у дужини од 13,5km, а просечне је ширине 750m. Везу између Потковице и Саве при нижим водостајима чини канал Вок на истоку и канал Ревеница на западу подручја, док је при високим водостајима готово цела алувијална равна поплављена. Цела алувијална равна, која је ширине од 1,7 до 7 km, испресецана је наизменичним гредама и дољама. На гредама расту шуме хрста лужњака са јасеном и грабом, док се у дољама налазе углавном лучно повијене баре.

На овом сразмерно малом простору постоји низ различитих природних средина, различитих биотопа, у којима се развио и егзистира разноврстан биљни свет, почев од биљних заједница отворених стајаћих и споро текућих вода, мочвара, влажних ливада и шума, до умерено влажних ливада и шума са високом и јако сложенем организацијом заједнице.

Веgetација је представљена мозаиком шумске, жбунасте, травне, мочварне и водене вегетације. Поред ове мозаичности вегетацијских типова, треба нагласити и велику разноврсност флоре у свим типовима вегетације.

За ово подручје карактеристична је велика разноврсност биљних заједница у свим типовима вегетације. Сређу се различите мочварне и водене заједнице: приобалске, заједнице плитких вода, заједница водене површине "окана", заједнице мочварних и влажних шума у којима је преко лета суво земљиште итд.

Нужно је подвући и значај жбунастих, шумских, мочварних и ливадских заједница за очување јединствене богате и разноврсне птичије колоније на Обедској бари. Велик број птица зависи од водене и мочварне средине у којима налазе храну, али исто тако и од жбунастих биљака. Такође се многобројне врсте птица гнезде по дрвећу у шумама, а траже храну на многобројним мочварама у читавом подручју Обедске баре.

Комплекс еколошких услова, бујна вегетација и други фактори условљавају да на релативно малом простору живи веома разнолика и интересантна фауна, од које су неке врсте (посебно птичије), ретке не само у нашој земљи већ и шире.

Екосистемски и специјски биодиверзитет Обедске баре представља једну од њених темељних вредности. У оквиру резервата је описано више десетина (око 30) водених и мочварних, шумских и ливадских фитоценоза. Укупно доказано богатство фауне птица је 220 врста, сисара 50 врста са значајним представницима: видра (*Lutra lutra*), шака (*Canis aureus*), дивља мачка (*Felix silvestris*), куна златица (*Martes martes*), водоземаца 13 врста, гмизаваца 12 врста са најзначајнијим представником шарком (*Vipera berus*), риба 16 врста, инсеката преко 250 врста, зоопланктона преко 200 врста, гљива око 180 врста, биљака 500 врста и маховина 50 врста. Нема сумње да је стварна биолошка разноврсност на Обедској бари још већа, што представља изазов истраживачима у даљем реду.

Пространо плавно подручје резервата Обедска бара је природно мрестилиште за велики број савских врста риба и њихова неопходна хранидбена база. Посебно значајне врсте риба су штука (*Esox lucius*), чиков (*Misgurnus fossilis*), шаран (*Cuprinus carpio*), караш (*Carassius carssius*), итд.

Посебну пажњу привлачи веома разнолик и богат птичији свет, сконцентрисан на овом сразмерно малом простору, где нарочиту природну вредност представља колонија птица мочварица која се формира на Обедској бари скоро сваке године и по чему је Обедска бара позната у целом свету.

БИОЦЕНОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ²

У границама обухвата Просторног плана издваја се подручје Специјалног резервата природе "Обедска бара" и стабла која уживају појединачну заштиту.

Обедска бара је природно добро I категорије, природно добро од изузетног значаја. На подручју резервата установљен је тростепени режим заштите којим се штити еколошка вредност простора и његова биолошка разноврсност. Установљена је заштитна зона резервата која са природним добром чини обухват Просторног плана.

Темељне одлике Обедске баре имају посебне природне вредности од националног и међународног значаја и чине их:

- у знатном степену очуваност, јединственост, изворност и аутентичност природних вредности подручја;
- богатство екосистемског диверзитета и мозаичан распоред шумских, ливадских, мочварних и водених заједница;
- богатство специјског диверзитета, посебно фауне птица, уз присуство великог броја биљака и животиња, ретких, угрожених у националним и међународним размерама.

Нарочито треба истаћи значај мочварних предела Обедске баре са фрагментима влажних ливада и пашњака, као и отворених водених површина (окана).

СРП "Обедска бара" због својих опште познатих вредности има верификован међународни статус. Укључена је у конвенцију о светски значајним мочварним стаништима (Рамсар 1977.) и у списак подручја од изузетног значаја за птице Европе (ИБА, ИБА-Н^о 041, 1989. и 2000.). У току је упис у Ботанички значајна подручја (ИПА) као и за Резерват биосфере.

ФЛОРА И ВЕГЕТАЦИЈА

Шири простор Обедске баре припада измењеној природној средини са обрадивим површинама, а природну вегетацију карактеришу остаци шума и мале површине влажних и умерено-влажних ливада до сувих станишта са остацима степе на слатинама.

СРП "Обедска бара" се у вегетацијском смислу налази у шумско-степској зони и карактерише је присуство водене, мочварне, ливадске, слатинасте, коровне и шумске вегетације. Досадашњим истраживањем забележено је 500 биљних врста. Око 25 врста биљака се односи искључиво на водене, а на мочварне 28 врста. Остале биљне врсте представљају коровске, ливадске, ливадско-шумске и шумске врсте.

Флора Обедске баре

У зони отворених вода (окна) појављује се вегетација потопљених (субмерзних) биљака као што су дрезга и сита. У нешто пливим деловима расте вегетација пливајућих (флотантних) биљака и то: бели и жути локвањ, тестерица, жабогриз. У зони прелаза водених биљних заједница и мочварних појављују се хидро-хелиофите, а то су: трска, сита, иђирот и др.

На подручју Обедске баре сусрећу се представници субендемске врсте биљака, као и биљне врсте реликтог карактера. Група медитеранских биљака представља водене макрофите и мочварне врсте реликтог порекла из терцијара. Из ове групе издвојене су угрожене врсте Црвене књиге флоре Србије. На подручју Обедске баре расте и лековита биљка (иђирот) која је такође у нестајању, па је на "Црвеној листи".

² Извод из Студије ППППН СРП "Обедска бара" - Стратегија заштите, развоја и уређења, РС Завод за заштиту природе Србије, Радна јединица у Новом Саду, Нови Сад, јун 2004.

Многе биљке су стављене под заштиту као природне реткости Уредбом о заштити природних реткости ("Сл. гласник РС", бр. 50/93), што подразумева установљење најстрожијих режима заштите њихових станишта.

Шуме и шумско земљиште

Укупне површине под шумама и шумским земљиштем износе 13 680,48 ha (у границама Плана) што чини шумовитост од 46,48%. Највећа пошумљеност је на територијама катастарских општина насеља Купиново, Обреж и Грабовци. У СРП се налази 6.652ha шума и шумских култура што чини шумовитост Резервата од 68%. Покривеност шумом заштитне зоне је 35,8%. Овакав однос између шумског земљишта, тј. шума (обраслих површина) и осталог земљишта чини изузетан природни ресурс овог подручја, који утиче на укупну слику предела, његове микроклиматске и биоценолошке вредности, али оставља и могућности за његово одрживо коришћење.

Шумска вегетација

Најзначајнији шумски екосистеми Обедске баре представљени су заједницом храста лужњака са јасеном и брестом. Рецентну вегетацију на малим површинама и фрагментно, чине дрвенасте врсте врба (барска ива), топола, јасен и багремац. На већем простору од дрвенасте вегетације присутни су храст лужњак, јасен, граб, брест, чисте или мешовите састојине са пратећим врстама (подрост) клен, глог, дрен, курика, жешља и др.

ФАУНА ОБЕДСКЕ БАРЕ

Животињски свет у СРП Обедска бара је прилагођен еколошким условима водених станишта. Чине га представници ентомофауне (инсекти), батрахофауне и херпетофауне (водоземци и гмизавци), орнитофауне (птице) и сисара. Поред тога бара је богата и рибом (шаран, караш и штука).

Ентомофауна

У оквиру класе инсеката издвојено је 256 врста сврстаних у 51 фамилију и 8 редова. Најбројнија група је фамилија осоликих мува, затим тврдокрилци и стенице.

Највећи број врста су врсте са широким ареалом, међутим један број их је везан за влажна станишта. Многе врсте су угрожене, а неке су издвојене као природне реткости. Поједине врсте су ендемичне, а на овом подручју су откривене и нове врсте за науку (род *Psilota*). Многе врсте инсеката су, као природне вредности, заштићене Уредбом о заштити природних реткости ("Сл. гласник РС", бр. 50/93).

Батрахофауна и херпетофауна

Водоземци и гмизавци Обедске баре представљају хранидбену базу за многе врсте птица, али и регулатор бројности фауне бескичмењака, нарочито инсеката. На подручју Обедске баре забележено је 13 врста водоземаца и 12 врсте гмизаваца. Велики број ових врста значајан је у међународним и националним размерама. Разноликост врста су условили различити типови станишта. Неке врсте бораве у воденој средини кратко време, док остатак године проводе на околним локалитетима.

Многе врсте водоземаца и гмизаваца су заштићене Уредбом о заштити природних реткости РС ("Сл. гласник РС", бр. 50/93) многе су у категорији угрожених врста, у групи оних чија заштита захтева одређивање посебних области за њихову заштиту (Анекс II Европске уније), као и оних које захтевају строгу заштиту (Анекс IV Европске уније).

Орнитофауна

Укупно богатство фауне птица Обедске баре износи 220 врста птица од чега се у гнездалице сврстава 142 врсте. Садашње стање због евидентних промена предела износи 195 врста од којих су 111 гнездарица. Најчешће птице Обедске баре су црноглава грмуша, зеба, црвендаћ, велика сеница, а најређе су чапља кашикара, жута чапља, мала бела чапља, пловка црнка, орао белорепан, степски соко и црногрла станарица.

Највредније групе птица су птице водених станишта (чапље и роде) и птице грабљивице које су посебно бројне и разноврсне по столетним храстовим шумама. Посебну орнитофауну чине птице из групе птица певачица. Са оваквом разноликошћу орнитофауне Обедска бара представља међународно значајно станиште птица у Европи (IBA YU 09 CE) на површини од 23 000 ha која обухвата резерват и заштитну зону. Многе врсте птица су од посебног међународног значаја и налазе се на црвеним листама угрожених врста према ИУГН категоријама. Око 120 врста свих птица које насељавају ово подручје проглашено је за природне реткости на основу Уредбе о заштити природних реткости ("Сл. гласник РС", бр. 50/93).

Фауна сисара

Фауна сисара и богатство станишта, од сувих до слатинастих преко барско мочварних, од ливада до шумских комплекса, на Обедској бари пружа услове за опстанак великог броја врста. Од сисара су заступљени бубоједи који су најбројнија група сисара, глодари и месоједи. Многе врсте сисара су Законом заштићене као природне реткости.

Присутна је и висока дивљач (дивља свиња, срна и јелен у пролазу).

МИНЕРАЛНЕ СИРОВИНЕ И ХИДРОТЕРМАЛНИ РЕСУРСИ

На ширем подручју Обедске баре утврђене су резерве високоминерализованог тресета. Његов значај би се могао наћи у органској пољопривредној производњи. У циљу његове експлоатације потребно је извршити детаљна геолошка испитивања, како би се дефинисале резерве и квалитет сировине.

На територији обухваћеној овим Просторним планом, на тзв. Хидротермалном пољу Купиново, утврђен је хидрогеотермални потенцијал, са две истражне бушотине. Унутар граница овог поља планира се истраживање и експлоатација хидрогеотермалне енергије и њена примена у пољопривреди за загревање стакленика, у сточарству и живинарству за загревање фарми, у индустрији као технолошка вода, у балнеотерапији и спортско-туристичким центрима, за загревање објеката, у рибарству и сл.

1.3.2. Становништво

Анализа демографског развоја насеља у обухвату Просторног плана извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2002. године. Према последњем попису становништва 2002. године, у 5 насеља у обухвату Плана живи 7558 становника. Једно насеље је из општине Рума (Грабовци), док остала припадају општини Пећинци.

Дистрибуција становништва према величинским категоријама у ових пет насеља указује да је просечна популациона величина 1512 становника, и сва насеља су у величинској категорији од 1001-3000 становника.

Табела 3: Кретање укупног броја становника

Насеља	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	1948/02	1981/02
Грабовци	1434	1712	1742	1728	1594	1487	1480	0,06	- 0,35
Ашања	468	1465	1608	1455	1481	1494	1488	0,03	0,02
Купиново	2182	2162	2220	2057	2002	2006	2047	0,12	0,1
Обреж	1327	1254	1312	1387	1429	1415	1400	0,1	- 0,1
Огар	932	1030	1157	1119	1096	1113	1143	0,38	0,2
Укупно	7343	7623	8039	7746	7602	7515	7558	0,05	- 0,03

Анализа кретања укупног броја становника у обухвату Плана, за период од 1948-2002. године, указала је на тренд веома благог пораста укупног броја становника, по просечној годишњој стопи од 0,05%, тј. популациона величина има изузетно ниска колебања, те је присутан стагнантни облик демографског развоја.

У периоду од 1948-1961. године расте укупан број становника, док је надаље карактеристичан перманентан пад популације, до последњег Пописа када је забележен незнатан пораст укупног броја становника.

Анализа миграционих кретања извршена је на основу података Пописа 2002. године. Према тим подацима учешће аутохтоног становништва је 61,5%, а највећи број становника досељен је из друге општине, односно републике.

Поред спољних, у насељу су заступљене и дневне миграције. Према попису из 2002. године број запослених у ових пет насеља износи 1531 лице, од чега су чак 58% дневни мигранти.

Структура становништва

Анализа структуре становништва **по великим добним групама** указује на неповољну старосну структуру становништва са екстремно високим индексом старења од 1,0, који је готово уједначен посматрано по насељима. Половину популације насеља у обухвату Плана чини старије средовечно и старо становништво.

Радни контигент (жене 15-59 год. и мушкарци 15-64 год.) чини 61,9 % укупне популације. Укупан број активних лица је 3282, а општа стопа активности 43,4. Искоришћеност радног контигента је 70,2 %.

Према последњем попису 21,6% од укупне популације је **пољопривредно становништво**, од чега је 62,2 % активно у пољопривреди.

У 2002. години лица са личним приходом чинила су 15,4 % укупне популације посматраног подручја, а издржавана лица 41,1 % укупне популације. Коефицијент издржаваности (однос издржаваних лица и броја активних) је веома висок 0,95.

Према анализи **образовне структуре** становништва у популацији старијој од 10 година 4,3 % је неписмено становништво. Анализа образовне структуре становништва према школској спреми показује да трећину становништва старијег од 15 година чини становништво без школске спреме и незавршеног основног образовања. У популацији старијој од 15 година највеће учешће има становништво са завршеним средњим (32,5%) и основним образовањем (29,9%).

Кретање укупног броја **домаћинства** је у анализираном периоду (1948-2002.год), имало тренд благог пораста. Просечна величина домаћинства опадала је од 4,3 до 3,2 члана по домаћинству.

Табела 4: Број домаћинстава

Насеље	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Грабовци	352	444	453	476	455	486	499	0,6	0,4
Ашања	358	360	400	391	435	458	481	0,5	0,5
Купиново	512	541	616	625	632	635	668	0,5	0,3
Обреж	282	293	318	369	399	414	431	0,8	0,4
Огар	223	244	281	293	316	321	323	0,7	0,1
Укупно	1727	1882	2068	2154	2237	2314	2402	0,6	0,3

Изражене негативне демографске тенденције могу бити отежавајућа околност за бржи развој овог подручја у целини.

1.3.3. Мрежа и функције насеља

Мрежу насеља на простору обухваћеном Просторним планом подручја посебне намене СРП "Обедска бара" чини 5 насеља просечне величине 1511 становника.

Остварени демографски и привредни развој насеља није довео до промена у просторној организацији посматраног подручја које обухвата 294 km², што је непосредно изражено у ниској густини насељености, малој просечној величини насеља, незнатним променама у величинској и хијерархијској структури насеља, као и у функционалној неиздиференцираности подручја.

На посматраном подручју формирана је мрежа насеља релативно мале густине (на сваких 100 km² налази се у просеку 1,7 насеља), што је испод покрајинског просека (у Војводини се налази 2,2 насеља на 100 km²).

Просечна величина насеља у Војводини износи 4351 становника, а у насељима посматраног подручја 1511 становника, што указује на то да је уситњеност насеља и мала густина мреже насеља последица недовољно повољних природних услова за настањивање.

Просечна густина насељености износи 25,7 st/km², већу густину имају насеља је која припадају општини Пећинци 26,4 (st/km²), а нижу густину има насеље општине Рума 23,1 (st/km²).

Сва насеља, од највећег насеља (Купиново) са 2047 становника и најмањег (Огар) са 1143 становника, сврстана су у величинску категорију од 1000-3000 становника.

Настанак и развој насеља овог подручја условљен је природним и створеним чиниоцима, који нису подједнако утицали на одређивање положаја насеља, нити су током историје равномерно утицали на њихов развој.

Најбитнији фактори који су били од пресудног значаја за положај насеља су природни фактори: река Сава, геоморфолошке карактеристике и пољопривредне површине које опкољавају Обедску бару.

1.3.4. Рурална подручја

Анализирајући генетско-морфолошки изглед насеља уочава се специфична урбанистичка структура као последица специфичне генезе, формирана током XVII и XVIII века. Већина насеља је планске композиције геометријског карактера ортогоналне шеме улица, колико то допуштају локални геоморфолошки услови.

Ова насеља су у литератури позната као панонска насеља колониционог типа са извесним одступањима због топографских услова терена, те се унеколико разликују од

војвођанских насеља уобичајеног изгледа. Куће у насељима су ушорене и збијене једна поред друге. Улице су праве и широке код већине насеља.

1.3.5. Јавне службе

Развијеност јавних служби у насељима у обухвату Плана је у директној вези са нивоом развијености подручја, као и бројем и структуром становништва. Укупно посматрано, најлошија је ситуација у области, јер ниједно насеље не поседује ниједан садржај из ове области. Предшколско васпитање је заступљено само обухватом деце 6-7 година. Основно образовање је заступљено у свим насељима, као и здравствена заштита у оквиру амбуланти, или здравствене станице са стално или повремено присутним лекаром. Делатност културе је недовољно развијена, мада у већини насеља постоје домови културе (у доста лошем стању). Библиотеке су формиране у оквиру домова културе или школа. Спортски терени (углавном фудбалска игралишта и терени за мале спортове) постоје у свим насељима.

1.3.6. Привредне делатности

Валоризација привредних активности анализираног подручја указује на недовољно развијено подручје. Подручје које обухвата Просторни план карактерише рурална привреда у којој услови производње још увек нису најповољније решени, привреда која не може да упосли већи број квалификоване радне снаге и коју карактеришу веома споре структурне промене.

Најзначајнија привредна делатност, односно доминантна активност у насељима у обухвату Просторног плана је пољопривреда.

Остварени народни доходак укупне привреде планског подручја није исказан, јер је посматрано планско подручје састављено од делова општина, а статистички подаци о оствареном народном дохотку дају се на нивоу општине. Из тог разлога није могуће исказати или процентуално учешће народног дохотка од пољопривреде у укупној привреди планског подручја.

Пољопривреда

Анализом пољопривредних активности у обухвату Просторног плана долази се до закључка да се потенцијали за развој пољопривреде недовољно користе. Пољопривредни објекти (фарме, економска дворишта...) нису у функцији, а структура ратарске производње и сточног фонда знатно заостаје за могућностима подручја.

Површине под њивама и вртovima у обухвату Плана обухватају укупно 11353,00 ha (11336,73+16,27ha) или 38,57%. Највеће површине под њивама су у КО Ашања (3331,15ha), а најмање у КО Купиново (1526,97ha).

Површине под пашњацима (311,23ha) и ливадама (281,32ha), заузимају укупно 592,55ha или 2,01 % од укупно посматране површине. У овој категорији КО Купиново је на првом месту са 137,85ha под ливадама и 73,70ha под пашњацима.

На посматраном подручју површине под воћњацима и виноградима износе свега 91,20ha (85,29+5,91) или занемарљивих 0,3%. Овако мале површине под овим културама, искључиво служе за сопствене потребе домаћинства.

Индустрија и терцијарне делатности

Индустрија је неразвијена, а делатности терцијарног сектора још увек нису достигле ниво који захтевају савремени стандарди живљења.

Шумарство

Шумарство предствала значајну привредну грану овог подручја. Укупно се под шумама у оквиру обухвата Плана налази 13,680,48 ха (катастарски подаци из 2004. године), што чини шумовитост од 46,48% и значајан шумски потенцијал подручја. Највећи део ових шума је у државном власништву, а у приватном власништву је 48,94 ха. Највећим делом шума газдује ЈП "Војводинашуме", ШГ "Сремска Митровица" 13 168,61ха, а мањим делом шума Војна установа "Моровић" из Моровића у површини 1727,43 ха (подаци из шумске основе). Ове шуме имају сем општекорисних функција, и функцију производње техничког, целулозног и огревног дрвета.

Производна функција се одвија на површинама шума и шумских култура у оквиру режима заштите III степена СРП "Обедска бара" и његовој заштитној зони према усвојеним посебним основама газдовања шумама у оквиру више газдинских јединица.

Пласман техничког дрвета се врши у предузећа дрвне индустрије у Сремској Митровици, Моровићу, Руми, Хртковцима, Шиду, Београду и Дебелачи.

У производне функције шума спада и производња гљива и лековитог биља, као и узгој и производња ловне фауне, првенствено у ловиштима којима газдује ЈП "Војводинашуме", а која се налазе на територијама њихових шума.

Туризам

Најзначајније природне и културне вредности на подручју обухваћеном Планом, које су основ за избор праваца развоја и потенцијалних облика туризма су:

Природне вредности које имају велики биолошки и еколошки значај, док се њихова туристичка вредност тренутно не може у довољној мери и на адекватан начин валоризовати због неопремљености простора, и прилагођености простора за туристичке посете. Потенцијално највећу туристичку вредност има богатство орнитофауне, атрактиван и разнолик очуван пејзаж и богатство ловне дивљачи на ширем простору изван строгог резервата.

Од **антропогених вредности** највећу потенцијалну туристичку вредност има сеоски амбијент насеља Купиново, остаци града Купиника, црква Св. Луке, остаци цркве Мајке Ангелине и појединачни сеоски објекти у околним насељима.

Данас је туризам у стагнацији, а карактеришу га неорганизованост, непостојање туристичке понуде прилагођене захтевима заштите простора, и туристички неопремљен простор. Општа оцена развијености туризма на простору Обедске баре је да садашње стање не одговара потенцијалним могућностима развоја туризма.

Полазећи од основних карактеристика заштићеног простора Обедске баре, оцењује се да постоје основни нормативни предуслови за туристичку валоризацију простора. Општа туристичка вредност овог простора је потенцијално висока и може имати национални и међународни значај.

Од облика туризма на простору обухваћеном Планом присутни су научно-истраживачки и културно-образовни, а по дужини трајања и начину организованости излетнички и екскурзиони, индивидуални или групни.

1.3.7. Саобраћај и инфраструктурни системи

Саобраћај

Геосаобраћајни положај простора је ексцентричан у односу на постојеће саобраћајне капацитете свих видова саобраћаја у окружењу. Јужну границу обухвата Просторног

плана чини пловни пут река Сава, али она нема већег значаја на афирмацију овог простора у домену пословања и туризма.

Основни вид саобраћаја који опслужује овај простор је друмски саобраћај преко мреже категорисаних путева/регионалних путева Р-121 Пећинци - Купиново, Р-103 Пећинци - Карловчић и Р-153-а Карловчић - Сурчин и локалних путева Шимановци - Деч - Ашања - Р-121 - и локалног пута Сурчин - Прогар - Купиново. Ови сви путеви су са савременим коловозом и они омогућују доступност при свим временским условима, као и везе са субрегионима преко аутопута Е-70 Београд - Рума.

Изграђеност и постојеће стање категорисаних путева који омогућују доступност Обедској бари не задовољавају основне критеријуме изграђености и лаке доступности, комфора вожње, као и нивоа саобраћајне услуге јер трасе пролазе кроз насеља и имају мноштво неодговарајућих елемената од релевантног утицаја на одвијање и безбедност саобраћаја.

Анализе постојеће саобраћајне матрице у окружењу Обедске баре су указале на извесну стихијност и просторну неусклађеност које се односе на:

- неповезаност путева различитих нивоа;
- недоступност овом комплексу из правца Шапца и Сремске Митровице (непостојање директне везе, већ само заобилазне Шабац-Платичево-Никинци-Брестач-Суботиште-Обреж, због војног полигона) и
- превоз путем скеле из правца Централне Србије је због непостојања реда превоза, организован тако да се задовољавају појединачни захтеви (по потреби).

Постојеће тангенцијално пружање регионалног пута и постојање транзитних кретања по ободу природног резервата се негативно одржавају на одрживи развој и заштиту животне средине, нарочито у домену барске фауне.

Непостојање објеката пратеће инфраструктуре (за стационирање саобраћаја свих структура возила у потребном облику) такође утиче на смањење обима индивидуалних и организованих посета.

Остали видови саобраћаја (водни, железнички и ваздушни) иако су својим капацитетима присутни у региону, нису у функцији остварења посета специјалном природном резервату јер не функционише интегрално повезивање укључујући и ову дестинацију у локацију својих кретања.

Водопривредна инфраструктура

Снабдевање водом становништва и индустрије

Снабдевање водом како појединих насеља, тако и пунктова на посматраном простору, врши се из локалних извора, који су већ застарели и при крају су експлоатационог века.

Одвођење вода

Канализациона мрежа за прихват отпадних вода нигде није изграђена, већ се отпадне воде директно упуштају у водотокове без претходног пречишћавања или се за прикупљање и евакуацију отпадних вода и даље користе септичке јаме ограниченог капацитета. У великом броју су изведене од напуштених бунара, чиме се директно угрожава непосредна животна средина и подземље. Заостајање изградње канализације за водоводном мрежом је веома изражено на овом подручју, што доприноси перманентном загађењу животне средине и што је најважније – угрожавању водних ресурса.

У већини насеља постојећа атмосферска канализација не функционише, канали су запуштени и полузатрпани, тако да данас углавном служе као ретензије за атмосферске воде.

Постојећи водопривредни системи

У свим досадашњим активностима корисника простора у широј и ближој околини Обедске баре, спровођене су активности у правцу мењања начина коришћења простора, стварањем што повољнијих услова коришћења потенцијала, пре свега земљишта и воде, у коју сврху су изграђени разни водопривредни системи.

Системи заштите од поплава реке Саве

1. Насип од Прогара до Купинова високим тереном:

- Леви насип Саве од Прогара до Купинова деонице од km 51+279 до km 54+300 и од km 55+470 до km 56+900 са котом круне у нивоу стогодишње велике воде;
- Насип према Обедској бари од km 6+998 до km 8+884 са заштитним зидом висине 0,9 m.

Системи за одводњавање пољопривредног земљишта

Одвођење воде са површина инундационе равни се парцијално спроводи, са циљем да се освоје нове површине за пољопривредну производњу. У ту сврху су изграђени системи за одводњавање на сливовима Криваја, Врањ, Ј1 и на делу слива Прогарска Јарчина, чији преглед је дат у следећој табели:

Табела 7: Системи за одводњавање

Ред. бр.	Слив	Реципијент	Начин одводње	Хидро-модул система	Површина под дренажом	Дужина каналске мреже (m)		
						Главна	Секундарна	Укупно
1	Прогарска Јарчина	Сава	Ц.С.	1,097	1.400	38.400	431.110	469.510
2	Крчевине	Обедска бара	Гравитација	0		2.075	1.700	3.775
3	Криваја	Обедска бара	Гравитација	1,16		12.600	64.400	77.000
4	Врањ	Сава	Ц.С.	0,542	160	39.800	341.299	381.099
5	J-1	Инундација		0		3.100	12.460	15.560
Укупно:						95.975	850.969	946.944

Електроенергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору обухваћеном Планом обезбеђено је из трафостаница ТС 110/20 kV "Пећинци", инсталисане снаге 31 kVA.

На подручју Обедске баре изграђен је 400 kV далековод бр.409/2 РП Обреновац (Младост) - СР.Митровица 2,406/1и 450 Обреновац (РП Младост) - Нови Сад 3, као и 220 kV далековод 217/1 Обреновац 1 - Нови Сад 3. Ови далеководи чине и део основне преносне електроенергетске мреже за територију АП Војводине.

Постојеће капацитете електроенергетске инфраструктуре карактерише неприлагођеност захтевима стално растуће потрошње. Изграђеност преносне и дистрибутивне мреже је задовољавајућа у погледу покривености простора, али не и у погледу капацитета и техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафостаница.

Већи део преносне мреже је одговарајућег квалитета. Део средњенапонске мреже је грађен за 10 kV напонски ниво, те се мора реконструисати или заменити. Средњенапонска 20 kV мрежа на простору обухваћеном Планом је углавном надземна, на дрвеним, бетонским и гвоздено решеткастим стубовима, сем кратких кабловских деоница и напаја се енергијом из два правца. Један правац напајања је Никинци-Платичево-Витојевци-Грабовци, а други правац је Пећинци-Суботиште-Доњи Товарник-Огар-Обреж-Купиново-Ашања. Од Ашање постоји далековод 20kV, у правцу Деча и Шимановаца, тако да постоји могућност резервног напајања за овај део простора.

Телекомуникациона и РТВ инфраструктура

Телекомуникациона инфраструктура којом су обухваћени телекомуникациони објекти, телефонске централе, спојни путеви и примарна мрежа у насељима, већим делом и по квалитету и по капацитету није на задовољавајућем нивоу. Секундарна мрежа није на задовољавајућем нивоу, велики део је изграђен надземно и недовољног капацитета.

У мањим насељима, још увек није извршена аутоматизација и дигитализација телекомуникационе опреме и система. Спојни путеви између телефонских централа већим делом нису остварени оптичким кабловима, те су малих капацитета и телекомуникациони саобраћај се одвија отежано .

Спојни путеви ка надређеним централама Платичево-Витојевци-Павловци, Доњи Товарник-Огар-Обреж, Обреж-Купиново-Ашања, реализовани су бакарним кабловима.

За потребе система GSM мреже мобилних телекомуникација на простору Обедске баре нема изграђених базних радио- станица, радио-релејних станица и припадајућих антенских стубова.

Енергетска инфраструктура

Гасоводна и нафтоводна инфраструктура

Постојећа гасоводна мрежа на подручју Обедске баре, повезана је у јединствени гасоводни систем Републике Србије.

На подручју Обедске баре изграђен је разводни гасовод средњег притиска за гасификацију насеља Грабовци.

На подручју обухвата Плана не постоје изграђени нафтоводи.

Лежишта енергетских извора

Предпоставља се да на овом подручју постоје потенцијална лежишта енергетских извора (нафта, природни гас и хидрогеотермалне воде), чији су потенцијали утврђени низом истражних радова.

У експлоатацији је хидротермално поље Купиново, са својим бушотинама.

Бушотине

На подручју обухваћеном изградом Плана избушене су до сада три хидротермалне бушотине Куп-1/х и Куп-2/х и Куп-3/х.

Бушотина Куп-1/х је избушене у центру Купинова, а Куп-2/х за потребе ПД "Купиново", док се Куп-3/х налази у атару истог насеља.

1.3.8. Животна средина

Простор обухваћен израдом Просторног плана покрива површине са значајним природним вредностима, потенцијално угрожене просторе и деградиране површине.

Најзначајнији фактори угрожености екосистема СРП Обедска бара су неповољне промене водног режима, процес еутрофизације воде, зарастање, исушивање и нестајање влажних станишта, смањење слободних водених површина, влажних ливада, што има за последицу смањење броја птица гнездарица. Уочљиве су промене режима вода (због мелиорационих захвата на околном пољопривредном земљишту, изградње водозахвата, копања - бушења рени бунара на обали реке Саве и подизања одбрамбеног насипа). Присутна је и појава сушења старих састојина храста лужњака у режиму заштите I степена као последица престарелости састојина храста.

Дуготрајан утицај човека је изражен кроз коришћења земљишта, шума, сточарство, лов и риболов.

Обедску бару и остале мање барске површине плави река Сава у време високих водостаја, што одржава водене површине на заштићеном локалитету неопходне за опстанак изворних екосистема. На месту уласка савске воде у бару, нема изграђеног хидротехничког објекта, који би контролисао доток воде, што угрожава стабилност екосистема на простору Обедске баре која директно зависи од квалитета воде реке Саве.

Део простора северно од Саве, у заштитној зони Резервата, користи се за интензивну ратарску производњу, уз примену вештачког ђубрива и хемијских средстава, што може изазвати деградацију квалитета подземних вода, а индиректно и вода Обедске баре.

Изнад предметног простора дувају ветрови из правца исток-запад, југоисток-северозапад и северозапад-југоисток. Ветрови из правца северозапада доносе релативно чист ваздух јер на том потезу нема загађивача, а ветрови из правца југоистока доносе ваздух изнад термоелектрана "Обреновац 1"; "Обреновац 2" и у Лазаревцу, који представљају изворе могућег загађења ваздуха. Према извршеним мерењима параметара, који карактеришу квалитет ваздуха, измерене концентрације не прелазе GVI, али одређени пункт загађења представљају депоније пепела, који се под ударима ветра развејава и преноси у околину.

Изградња мелиорационих система и каналске мреже изазвала је исушивање трстика, бара и водених огледала, што је утицало на измену биоценотске заједнице јер су нестали делови флоре и фауне, који представљају основну исхрану орнитофауне.

Подизањем нових шума, посебно брзорастућих топола, није постигнут велик допринос у повећању еколошких вредности на предметном простору. Подизање засада топола утиче на смањење биодиверзитета и естетских вредности простора.

Изградња насипа дуж реке Саве утицала је на смањење водених огледала и барских површина, тј. неопходног простора за исхрану орнитофауне.

Комунална неопремљеност насеља и неконтролисана изградња викенд објеката изазивају деградацију природних вредности овог подручја.

Извор загађења представља и директно упуштање отпадних санитарних и атмосферских вода у Обедску бару, јер у насељима није изграђена канализациона мрежа.

Пунктове деградације предметног подручја представљају неуређене депоније и неконтролисано одлагање комуналног отпада.

1.3.9. Природна добра

На подручју обухваћеном изградом Плана налазе се следећа заштићена добра:

1. Специјални резерват природе "Обедска бара"

СРП "Обедска бара" представља природно добро I категорије од изузетног значаја, према Правилнику о категоризацији заштићених природних добара ("Сл. гласник РС", бр. 30/92). Некада чувени орнитолошки резерват и краљевско ловиште, а данас Специјални резерват природе односно мочварно- шумско подручје у јужном Срему, због својих аутентичних вредности, има верификован и међународни статус.

Екосистемски и специјски биодиверзитет представљају један од њених темељних вредности. У оквиру Резервата је до сада евидентирано више десетина (око 30) мочварних, шумских и ливадских фитоценоза. На подручју резервата је успостављен тростепени режим заштите, са дефинисаним активностима и мерама заштите, којима се омогућује одрживо коришћење природних ресурса.

Многе биљке (13 биљних таксона) су стављене под заштиту као природне реткости Уредбом о заштити природних реткости ("Сл. гласник РС", бр. 50/93), што подразумева најстрожији режим заштите њихових станишта. Поједине биљке су у фази нестајања, па се као угрожене врсте налазе на листи Црвене књиге флоре Србије.

У оквиру ентомофауне, поједине врсте су такође издвојене као природне реткости. Фауна водоземаца и гмизаваца обилује врстама које су заштићене као природне реткости Уредбом о заштити природних реткости Србије (водоземаца - 10 врста, а гмизаваца 8 врста) и обухваћене су Annex-ом II Европске уније и Annex-ом IV Европске уније (захтевају строжију заштиту).

У погледу орнитофауне, Обедска бара је међународно значајно станиште птица у Европи (ИБА YU 09CE), на површини од 23.000 ha, која обухвата и заштитну зону. Многе врсте птица су од међународног значаја и налазе се на црвеним листама угрожених врста према IUCN категоријама, а више од 2/3 свих птица које насељавају ово подручје проглашено је за природне реткости у Србији ("Сл. гласник ", бр. 50/93).

На подручју Обедске баре и већи број сисара представља природне реткости (сви бубоједи, текуница, дивља мачка).

2. Стабло црне тополе (Populus nigra)

Налази се у Доњем Срему, између Купинова и Прогара, на локалитету Белило-Јасенска. Стабло је заштићено као природни споменик-ботанични (09.06.1980.год.), високо је и правилно формирано и релативно доброг здравственог стања.

3. Стабло беле тополе (Populus alba)

Налази се на истом локалитету Јасенска, у шуми, високо је 32-35m, са пречником око 1m и доброг здравственог стања.

1.3.10. Културна добра

Остаци насељавања подручја Обедске баре евидентирани су од периода млађег каменог доба. Велики број остатака везује се за винчанску и старчевачку културу. Такође, забележени су остаци из периода Римске цивилизације и то архитектонски остаци вила, насеља са некрополама и пољопривредних добара.

Од тада до данас ово подручје је пролазило кроз различите периоде (од развоја, стагнације, опадања). Релативна изолованост и неискоришћавање локације близине

великих центара на једној страни, као и природних потенцијала подручја, условила је депопулацију и опадање активности, односно са аспекта заштите споменика културе, само физичко задржавање старих објеката етно-архитектуре без њиховог одржавања и функције.

Укупно стање културне баштине на простору Обедске баре је готово алармантно. Минимална улагања у објекте сакралне архитектуре нису допринела побољшању његовог укупног стања, односно утицала су само на њихово физичко и функционално одржавање.

Објекти сакралне архитектуре

На посматраном подручју као најзначајнија издваја се црква Св. Луке из 15. века, са иконостасом Јакова Орфелина из 1780. године, која представља редак пример овог типа архитектуре сакралних објеката у Срему.

Црква Преображења у Обрежу и Црква Св. Духа у Купинову (данас црква у фази обнове) представљају карактеристичне примере црквене архитектуре за период свог настанка, (друга половина 18. и почетак 19. века).

Остаци **манастира Обед**, односно **Црква мајке Ангелине**, третирана је двојачко и као сакрални објекат и као археолошки локалитет. У својим претходним разматрањима служба заштите је покушала да дефинише оквире њене будуће обнове као реконструкцију предпостављеног првобитног стања. Објекат завређује целовит третман, од фазе истраживања до фазе реконструкције по посебним условима заштите, а у контексту интегралног посматрања његове специфичне локације и односа према природним вредностима непосредног окружења.

Објекти грађанске архитектуре

Ови објекти налазе се као ретки примери у архитектури подручја. Представљају потврду одређених фаза у развоју и изградњи подручја (период Војне границе), а потом обнове након разарања у Првом светском рату или присуство врло значајне делатности у подручју - шумарства, као управне зграде шумских газдинстава нпр. у Огару и Купинову.

Објекти народног градитељства

Објекти народног градитељства предствљају карактеристичне примере примене дрвета у архитектури кућа и помоћних објеката на територији Срема, односно врло специфично у делу јужног Срема. Дрво се користи не само као конструктивни део објекта, него и као део декорације на фасадама. Декоративни елементи са флоралним мотивима коришћени су на стамбеним, али у још већој мери на пољопривредним објектима, амбарима и котабањама, који најчешће представљају и најдоминатније објекте окућнице.

Објекти етно-архитектуре јављају се појединачно и у оквиру две целине у Грабовцима, као мањи низ задружних кућа са помоћним објектима, и у Купинову као репрезентативна целина етно-села од 10 окућница око цркве Св. Луке.

Зоне заштите непокретних културних добара у оквиру посматраног подручја су:

- А. Зона примарне заштите – део насеља Купиново
- Б. Зона секундарне заштите – преостали део подручја обухваћен Планом.

А. Зона примарне заштите обухвата део села Купинова као зону са највећом концентрацијом културних добара, односно као амбијент са посебним просторним и градитељским особинама. Зону примарне заштите чине две физички

одвојене структуре – део села Купинова око цркве Светог Луке и остаци средњевековне трвђаве са окружењем. У састав зоне улазе следећа културна добра:

1. Српска православна црква Светог Луке - Непокретно културно добро од изузетног значаја;
2. Етно –парк - просторно-културно-историјска целина са 10 окућница - Непокретно културно добро од великог значаја;
3. Кућа и окућница Бранка Махаревића бр.133 – Непокретно културно добро од великог значаја;
4. Тврђава Купиник – Непокретно културно добро од великог значаја;
5. Локалитет "Порта Српске православне цркве Св. Луке" – археолошки локалитет – евидентирана непокретност;
6. Остаци манастира Обед, односно Црква мајке Ангелине-у фази истраживања.

Б. Зона секундарне заштите обухвата преостали део подручја обухваћен Планом са дисперзним и готово уравнотеженим распоредом присутних културних добара. Концентрација добара се повећава у зони насеља, односно можемо рећи да су археолошки локалитети готово равномерно идентификовани у посматраном подручју.

1.3.11. Угроженост и повредљивост подручја посебне намене од елементарних непогода

1. Земљотрес

На основу досадашње сеизмичке активности и карте микросеизмичке рејонизације територије Војводине, подручје Просторног плана угрожено је појавом земљотреса интензитета 6° MCS и 7° MCS. Земљотресом јачине 6° MCS, који се сматра као слабији земљотрес са лакшим последицама (оштећењима), угрожено је више од 2/3 површине подручја. У случају појаве земљотреса овог интензитета, оштећења би претрпели објекти који су изграђени од необрађеног камена, од черпића и набоја. Такође, оштећења би претрпели и неки објекти изграђени од опеке, великих блокова или префабрикованих материјала, али то би била лакша оштећења и то појединачна, што је искључиво условљено квалитетом градње таквих објеката. Појава земљотреса јачине 7° MCS могућа је на делу подручја око насеља Купиново ка југоистоку према реци Сави. У случају појаве земљотреса овог интензитета, могу се очекивати масовнија тешка оштећења на објектима од черпића и набоја, као и необрађеног камена, док би лакша оштећења, али такође масовнија претрпели објекти од опеке, префабрикованих блокова и објекти са делимично дрвеном конструкцијом.

2. Поплаве

Изливањем реке Саве из свог корита нису у великој мери угрожена насеља која се налазе у границама обухвата Плана. Садашњи систем заштите од поплава чини делимично изграђен насип од Прогара до Купинова и насип према Обедској бари од km 6+998 до km 8+884. Деоница од Купинова према Обрежу је најважнија за саму Обедску бару и на том делу се не планирају неки већи радови јер је став да Обедску бару не треба бранити од поплава изградњом насипа већ да одбрамбену линију чини природна висока обала.

3. Олујни ветар

У односу на правац и честину ветрова, подручје Обедске баре нема повољан положај и спада у врло ветровито подручје. Најчешћи је источни ветар, а затим западни, североисточни и југозападни ветар. Сем ужег подручја Обедске баре коју окружују природни шумски комплекси као што су "Обрешке ширине", "Купински кут", "Белило-Јасенска" и "Матијевица-Кационица", на осталом подручју је веома слабо заступљено ваншумско и комунално зеленило. Не постоје пољозаштитни појасеви, дрвореди поред путева су веома ретки, а зеленило у насељима је слабо развијено што доводи до

закључка да је заштита од олујних ветрова веома слаба и да се одговарајућим планским мерама мора побољшати. Мора се напоменути да на очување Специјалног резервата природе "Обедска бара" неповољан утицај могу да имају и термоелектране "Обреновац 1" и "Обреновац 2" које се налазе на правцу дувања југоисточног ветра које могу да донесу аерозагађења на поменути заштићени простор. Такође, и термоелектрана код Лазаревца која се налази на правцу дувања овог ветра представља извор могућег загађења ваздуха. Међутим, и поред ових потенцијалних опасности, на простору Обедске баре се не врше мерења загађења ваздуха, концентрације штетних гасова, као ни анализа квалитета атмосферских падавина.

4. Пожари

Насеља у обухвату Просторног плана су у групи малих насеља сеоског типа са претежно приземним објектима, великим двориштима и широким улицама и без великих концентрација запаљивог материјала. Могући су пожари локалног карактера и мањих размера.

5. Снежни наноси и поледице

Обзиром да путеви који повезују насеља у окружењу Обедске баре нису оптерећени великим саобраћајем, снежни наноси на путевима нису евидентирани као елементарна непогода која би зауставила саобраћај и изазвала веће последице.

6. Град и суша

Подручје Просторног плана не спада у изразито градобитно подручје, већ је подложно само повременим продорима олујних и градобитних облака. Климатски услови, који имају тенденцију мењања у смислу повећања броја дана са високим температурама без падавина, знатно утичу на појаву суше која највећу учесталост има у вегетационом периоду када су пољопривредне културе најосетљивије и када су штете од ове непогоде у то време највеће.

1.4. ОГРАНИЧЕЊА И ПОТЕНЦИЈАЛИ ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Обедска бара представља подручје са значајним развојним потенцијалима у погледу изузетно богатог екосистемског и специјског диверзитета као темеља **природних вредности**, затим хидролошких особености, значајног шумског фонда, хидротермалних потенцијала, квалитетног пољопривредног земљишта и разноврсности понуде туристичких мотива. **Створене вредности** развојних потенцијала налазе се у пољопривреди, саобраћајним ресурсима, инфраструктури и непокретним културним добрима.

Велико **плавно подручје** Специјалног резервата природе Обедска бара, које износи готово 10.000 хектара, има велики хидролошки значај за читав Доњи Срем. И поред обимних хидромелиоративних радова у другој половини XX века на лесном платоу, алувијална равна Резервата значајно утиче на позитивно кретање нивоа подземних вода. Овај простор је од посебног значаја за водоснабдевање Београда и околних насеља. Захваљујући великом плавном подручју, Обедска бара има велики значај за одбрану од поплава насеља и обрадивих поља низводно од Резервата, а такође значајно смањује снагу матице реке и степен ерозије обала. Широка плавна зона Обедске баре, са густом вегетацијом посебно од трске и рогоза, представља веома добар фитифилтер за савску воду коју знатно прочишћава и уједно акумулира велике количине наноса које долазе реком при високим водостајима.

На овом сразмерно малом простору постоји низ различитих природних средина, различитих биотопа, у којима се развио и егзистира **разноврстан биљни свет**, почев од биљних заједница отворених стајаћих и споро текућих вода, мочвара, влажних

ливада и шума, до умерено влажних ливада и шума са високом и јако сложеном организацијом заједнице.

Комплекс еколошких услова, бујна вегетација и други фактори условљавају да на релативно малом простору живи веома разнолика и интересантна **фауна**, од које су неке врсте (посебно птичије) ретке, не само у нашој земљи, већ и шире.

Нужно је подвући и значај жбунастих, шумских, мочварних и ливадских заједница за очување јединствене богате и разноврсне птичије колоније на Обедској бари. Веома је разнолик и богат птичији свет, сконцентрисан на овом сразмерно малом простору, где нарочиту природну вредност представља колонија птица мочварица која се формира на Обедској бари скоро сваке године и по чему је Обедска бара позната у целом свету.

Основни потенцијал Обедске баре, који чини да овај простор има посебну природну вредност су:

- делимична очуваност и разноврсност орографских и хидрографских ритских облика;
- очуваност изворних биљних заједница и разноврсност фауне (посебно орнито), разноврсност и богатство природних појава и облика и њихова међусобна повезаност и преплетаност;
- изворне, природне вредности ритских станишта, која су свуда у свету у нестајању.

Обедска бара поседује јединствен сплет природних и **културно-историјских вредности** на релативно малом простору, што је чини додатно атрактивном за развој еколошког и других видова одрживог туризма. На источном краку њене потковице постоје рушевине средњевековног утврђења Купиника из 1388. године, остатака манастира Обед из 1501. године, црква Св. Луке на рубу Купинова из 1451. године као и етно-комплекс састављен од групе старих кућа. Осим цркве Св. Луке и етно-комплекса, остале локације се за сада не налазе у стању које омогућава туристичке посете. Реставрацијом средњевековног утврђења и манастира и ревитализацијом њихове околине, било би омогућено потпуно сагледавање природних и културно историјских вредности овог дела Обедске баре и стављање у функцију једне од најатрактивнијих зона за развој еколошког туризма.

СРП Обедска бара у складу са својим потенцијалима може да буде основна компонента будуће успешне егзистенције становништва, да пружи реалне услове за развој еко-туризма, рекреације, едукације, стручног усавршавања и реализације истраживачких програма.

Јасно је да се вредности Обедске баре у погледу туристичке валоризације могу оценити као велике на плану садржајности простора, вредности природне и културне баштине и делом приступачности дестинације.

У радијусу од 100 km од посматраног подручја налазе се Београд (51 km од Обрежа) и Нови Сад (80 km од Обрежа), два највећа туристички подручја у Србији. Поред тога у истом радијусу су Сремска Митровица и Шабац. Ободним деловима општине Пећинци пролазе најважније саобраћајне магистрале: аутопут и железничка пруга Београд-Загреб, пут Београд-Нови Сад и Нови Сад-Шабац. Београдски аеродром Сурчин налази се на ободу ширег простора Обедске баре. Река Сава је такође значајна саобраћајница, пловна читавим током кроз Срем.

Изузетна садржајност простора и његова раритетност која се огледа како у разноврсности биљног и животињског света, присуству угрожених биљака и животиња, нарочито птица, али и у богатству споменика културе чини простор Обедске баре потенцијално туристички врло вредним подручјем. Вредност се повећава у условима када се туристички производи креирају у односу на тражњу која се окреће ка индивидуалном госту, већој садржајности и разноврсности садржаја боравка, враћању

природи и културним вредностима који нису само интересовање за споменике културе већ и за етнолошко наслеђе, старе занате и локалне манифестације и обичаје.

Највећи проблем досадашњег развоја **туризма** на Обедској бари је у томе што нису јасно дефинисани носиоци развоја туризма, што корисници тог простора не сnose консеквенце недовољног или неадекватног коришћења простора за потребе туризма, као и то што нису постојале озбиљне активности везане за развој туризма на Обедској бари, јер савремено туристичко тржиште захтева конкретне и атрактивне програме развоја.

Хотел "Обедска бара" у Обрежу располаже са 34 лежаја, рестораном, два салона, терасом и паркингом. Поред хотела је приступ Обрешком окну-Језеру, тако да је могуће изнајмити чамац, водича, узети риболовну дозволу (дневну или годишњу).

Реално, културно-историјско наслеђе ширег простора Специјалног резервата природе Обедска бара изузетне је вредности, али у исто време није туристички валоризовано. Већина споменика културе није ни припремљена за туристичке посете (археолошка налазишта, амбари са котобањама, неки сакрални објекти по селима), а не постоји ни музејска поставка која би на једном месту дала бер делимични увид у етнолошко наслеђе (куће, амбари са котобањама), што би уз археолошку поставку могло да представи увид у богатство културно-историјског наслеђа посматраног подручја.

Ограничење развоја туризма ширег простора Обедске баре са којим се сусреће и овај План је непостојећа стратегије развоја подручја која би подразумевала јасан модел развоја, одговарајуће фондове, законску регулативу, носиоце и фазе развоја, контролу остваривања плана и јавност у раду-како предвиђа велики број декларација, препорука које се примењују у Европи.

Резултат планирања без постојања економских модела, правне регулативе, интересног повезивања привредних субјеката и великог утицаја локалне заједнице, доводи до резултата који су сада на делу. Туристички промет на Обедској бари опада. Региструју се, поред научно истраживачких група и кампова, екскурзиони токови. Током године буде до 20.000 посетилаца - ђака, а од тог броја само се 2 000 ђачких obroка послужи у хотелу "Обедска бара". И поред тога што лов на подручју Обедске баре има дугу традицију, не може се рећи да спада у посећенија ловишта на подручју Војводине.

Изграђеност и постојеће стање **саобраћајне инфраструктуре**, односно категорисаних путева који омогућују доступност Обедској бари, не задовољавају основне критеријуме изграђености и лаке доступности, комфора вожње као и нивоа саобраћајне услуге, јер трасе пролазе кроз насеља и имају мноштво неодговарајућих елемената од релевантног утицаја на одвијање и безбедност саобраћаја.

Постојећи саобраћајни потенцијал мреже се лако може модификовати изградњом и доградњом појединих сегмената, како би смањењем дужине рута приступа утицали на повећање броја посетилаца из градских агломерација.

Присуство водног саобраћаја у блиском окружењу Обедске баре је сада неискоришћени потенцијал који у будућности треба да прерасте у један од основних потенцијала, нарочито ако се жели да Обедска бара постане значајна туристичка дестинација.

Општа **демографска ситуација** на посматраном подручју је неповољна. Основне структуре становништва су такве да неће обезбедити побољшање демографске ситуације ни у наредном периоду.

На основу утврђених биодинамичких карактеристика популације, досадашњих развојних тенденција, планираних мера демографске политике, као и прогнозираног привредног и укупног друштвеног развоја, у периоду 2002-2022. год. за посматрана насеља је прогнозирана стагнација укупног броја становника, тако да ће 2022. године у

насељима у обухвату Плана живети 7645 становника. Просечна величина домаћинства износиће 3,0 члана по домаћинству, а укупан број домаћинстава биће 2514.

Табела 8: Преглед броја становника и домаћинстава по насељима:

Насеље	Број становника		Индекс 2022/02	Прос. стопа раста 2002/22	Број домаћинстава		Просечна величина домаћинства	
	2002.	2022.			2002.	2022.	2002.	2022.
Грабовци	1480	1465	98,99	-0,05	499	505	3,0	2,9
Ашања	1488	1475	99,13	-0,05	481	492	3,1	3,0
Купиново	2047	2130	104,05	0,2	668	710	3,1	3,0
Обреж	1400	1370	97,86	-0,1	431	442	3,3	3,1
Огар	1143	1205	105,42	0,3	323	365	3,5	3,3
Укупно	7558	7645	101,15	0,06	2402	2514	3,2	3,0

Главне **привредне делатности** на подручју СРП Обедска бара су шумарство и пољопривреда, потенцијално и туризам. **Шумарство** као облик коришћења доминира унутар Резервата, а пољопривреда у заштитној зони.

Шуме у оквиру обухвата чине значајан природни и привредни потенцијал подручја. Карактерише их, посебно оне шумске заједнице у оквиру Резервата, богатство биљних и животињских врста. Основне функције шума су заштитна и едукативна, научно-истраживачка, функција обнове и развоја дивљачи, али и производна.

Укупна површина под шумама и шумским земљиштем у обухвату Просторног плана (Резерват и његова заштитна зона) је 13.680,48 ха (катастарски податак) што чини шумовитост 46,48%. У Специјалном резервату природе у режимима заштите I, II и III степена се налази 6.652 ха шума и шумских плантажа (7 539ха укључујући и шумско земљиште), што чини шумовитост Резервата од 68%.

Шумовитост заштитне зоне Резервата од 35,8%, указује на веома повољан однос обрасло-необрасло земљиште. Шуме заштитне зоне, иако чине знатну процентуалну заступљеност у односу на укупну површину, су неравномерно распоређене, и слабо међусобно повезане заштитним зеленилом које би чинило вегетацијске коридоре за проток биљних и животињских врста.

Основна ограничења која угрожавају природне вредности су:

- недовољна компатибилност и усклађеност између програма заштите природних добара у СРП и програма/планова рада у шумарству;
- угроженост локалитета Дебела гора-Велика греда (темељни природни феномен), због посете туриста уместо у режим заштите I степена стављен је у режим заштите III степена;
- у неким случајевима развој интензивног шумарства, посебно подизање плантажних засада клонских топола, на местима где су раније биле влажне ливаде и пашњаци;
- изостанак обнављања старих природних шума са храстом лужњаком (условљен променом нивоа подземних вода, масовним присуством питомих свиња и надирањем агресивних врста дрвећа -јасен, жешља, клен, топола).

Шуме, на чијим територијама се налазе **ловишта**, идеална су станишта за узгој крупне дивљачи (јелен, срна, дивља свиња) и ситне дивљачи (зец, дивља патка, фазан, јаребица). У ловишту "Купиник" организациони фактори управљања ловиштем, као и присуство домаће стоке су довели до ометања радова на узгоју дивљачи, па и смањења броја јелена и дивље свиње. Ово ловиште обухвата већи део СРП "Обедска бара". У режиму заштите I степена искључен је лов, док је у режиму заштите II степена дозвољен санитарни лов у циљу очувања бројности животиња (спречавања заразних болести). У ловишту "Каракуша" је ограђени део (у површини од 2257,12 ха) и фазанерија, а део овог ловишта се налази у обухвату Просторног плана.

У обухвату Просторног плана су и ловишта ловачких удружења "Обедска бара" на територији општине Пећинци и "Срем" на територији општина Рума и Пећинци. У овим ловиштима, сем јелена, присутне су већ поменуте врсте као гајена дивљач. У свим ловиштима сем гајених врста дивљачи и ловостајем заштићених врста, присутне су и трајно заштићене врсте дивљачи и дивљач ван режима заштите.

Риболовна фауна је заступљена са 16 врста у сва три степена заштите. Врста *Misgurnus fossilus* се налази на списку природних реткости. Присуство ихтиофауне има економски значај, али и значај у очувању генофонда рибљих врста.

У области **пољопривреде** развојне потенцијале чине:

- здрава еколошка средина, која преовлађује у окружењу Обедске баре;
- повољни климатски услови за развој пољопривреде континенталног типа;
- солидна педолошка основа за развој земљорадње;
- могућност развоја сточарства базираног на пашњачким потенцијалима, аутохтоних врста;
- развој Обедске баре као туристичког подручја, са могућношћу да се значајан део пољопривредних продуката утроши на том подручју.

Осим природних, постоји и више просторних и демографских карактеристика, које представљају одређену предност у односу на друге локације:

- повољан однос обрадивих површина и пољопривредног становништва;
- релативна близина Београда као значајног конзумента пољопривредних продуката;
- могућност да се део производа валоризује кроз туристичку понуду.

Пољопривредна производња у заштићеним подручјима у какве спада и Обедска бара има низ ограничења, која проистичу из потребе њеног усклађивања са режимом заштите еколошке целине у чијем окружењу се одвија.

Основни проблеми и ограничења **делатности секундарног и терцијарног сектора** су:

- неразвијена индустрија (пар капацитета радно - интензивног карактера);
- незапосленост;
- престанак рада неких предузећа (погона);
- проблеми у процесу приватизације;
- стагнација мале привреде и услужног занатства;
- недостатак савремених трговинских капацитета и недовољан магацински простор;
- лоша опремљеност угоститељских објеката, низак ниво услуге, као и недовољна искоришћеност јединог смештајног капацитета

Водопривредна инфраструктура

На делу водног подручја који је обухваћен Просторним планом подручја посебне намене СРП "Обедска бара" налазе се капитални водопривредни објекти, од значаја како за водопривреду, тако и за становништво које живи на том простору.

Хидролошке особености подручја Обедске баре представљају истовремено и потенцијал и ограничење за заштиту и коришћење вода и водотока. Те особености су заслуга утицаја човека, чиме је битно поремећен водни режим баре.

Човек својим активностима угрожава Обедску бару по разним основама. Те активности би се могле сврстати у неколико категорија:

1. Промена водног режима површинских и подземних вода:

- режим површинских вода се мења изградњом канала за одводњавање залеђа Обедске баре. Воде које падну на слив бивају прикупљане и брзо

- спроведене каналима у Саву, а део воде који се инфилтрира у земљиште и подземно прихрањује инундацију Саве се смањује;
 - површинске воде у инундацији стварају баре, ометају узгој шума и отежавају пролаз кроз инундацију, зато се исушују системом канала и природни режим се прилагођава технологији узгоја шума;
 - на неким местима се ограничава течење воде кроз баре;
 - подземне воде су угрожене захватима из подземља. То доводи до промене струјне слике у подземљу и до промене режима, а у оквиру промене режима - до примене нивоа воде;
 - системи за одводњавање омогућује промену намене површина и запоседање до сада незапоседнутих површина за привредну делатност;
3. Изградња објеката и постројења која непосредно или посредно мењају ужу или ширу околину Обедске баре.
 4. Примена разних хербицида и пестицида у пољопривреди и шумарству.
 5. Разним привредним и другим активностима које нарушавају природно стање (слободни узгој свиња унутар Потковица, коришћење шуме, обрада пољопривредних површина у зони заштите Обедске баре).

Основна ограничења на овом простору везана су за изградњу хидротехничких објеката за одводњавање, сливова Врањ, Криваја (Обреж) и Прогарска јарчина чиме је трајно исушено на хиљаде хектара некада замочвареног и забареног земљишта на којем се данас одвија интензивна пољопривредна производња. Овим радовима је поремећен јединствен екосистем и нарушена је равнотежа између простора Обедске баре и њеног непосредног окружења, што је довело до нестајања бара и трстика, исушивања појединих водених површина, а самим тим и нестајања дела флоре и фауне које представљају важну карику за одржање и исхрану орнитофауне на посматраном простору. Свака даља промена устаљених хидролошких карактеристика на овој врсти заштићеног дела природе изазвала би катастрофалне последице и директно би угрозила стабилност укупног екосистема и може се рећи да би у том случају цео заштићени део простора био изложен трајној деградацији његових природних темелних вредности.

Уређење насељских територија Обрежа и Купинова и њихова комунална опремљеност је на таквом нивоу да не обезбеђује активну заштиту контактних површина са Обедском баром.

Посебан проблем представља непостојање система за одвођење отпадних и атмосферских вода које се данас директно упуштају у Обедску бару или се процеђују у подземље путем непрописно изведених септичких јама и копаних бунара.

Електроенергетска и телекомуникациона инфраструктура

Постојећа електроенергетска и телекомуникациона мрежа уз потребно увећање капацитета и ревитализацију омогућиће квалитетно и сигурно напајање електричном енергијом и одвијање телекомуникационог саобраћаја на планском простору.

Енергетска инфраструктура

Постојећи капацитети и изграђеност гасоводне мреже на подручју Обедске баре, пружају могућност њеног проширења и даље изградње у циљу гасификације свих насеља на овом подручју.

Хидрогеотермална енергија

Према подацима Покрајинског секретеријата за енергетику и минералне сировине хидрогеотермални потенцијали испитани су само на нивоу проспекцијских истраживања и то на Хидрогеотермалном пољу Купиново.

На основу светских и домаћих искустава, оцењује се да би се геотермалне воде Панонског басена Војводине, с обзиром на физичко- хемијске и геотермалне одлике, могле користити у следећим областима: пољопривреди за загревање стакленика, у сточарству и живинарству за загревање фарми, у индустрији као технолошка вода, у балнеотерапији и спортско-туристичким центрима, загревање објеката, у рибарству и сл.

Минералне сировине

На ширем подручју Обедске баре установљене су резерве високоминерализованог тресета. У фази ревитализације - измуљивања Обедске баре би се могла обављати експлоатација тресета и његовог коришћења у пољопривредној производњи. У циљу дефинисања резерви и квалитета сировине, на читавом подручју са појавом тресета, могућа су детаљна геолошка истраживања.

Заштита природе и животне средине

Подручје Обедске баре се налази под непрестаним утицајем различитих фактора, који доводе до деградације природних вредности.

Под антропогеним утицајем (мелиорациони радови, подизање плантажних заседа клонских топола, претварање шумског земљишта у пољопривредно, градња рени бунара, непланско ширење насеља) убрзавају се процеси природне сукцесије - зарашћивање мочварног биотопа, што може изазвати његов нестанак са свим природним вредностима.

Водена огледала Обедске баре и осталих мањих барских простора плави река Сава у време високих водостаја, што позитивно утиче на водене површине због одржавања целокупног живота овог специфичног простора. Овај позитивни ефекат плављења је умањен због сталне загађености воде реке Саве, која би требало да припада II категорији чистоће воде, међутим степен чистоће воде варира и креће се између II и IV категорије, што негативно утиче на стабилност и очуваност еко-система Обедске баре.

Изградњом мелиорационох система, основне и детаљне каналске мреже, заустављен је процес прекомерног влажења земљишта, што је изазвало промене у екосистему: трстици и баре су нестали, водена огледала су исушена, нестао је део флоре и фауне и измењен је ланац исхране, што се негативно одражава на орнитофауну.

Због наведених разлога неопходно је успоставити оптималан режим вода тј. створити хидрауличну везу Обедска бара - река Сава, користећи савремена хидрорешења.

Процеси деградације природних вредности су изазвани различитим факторима, при чему је процес зарашћивања - еутрофизација најважнији. Зарастање водених површина је проузроковало смањење слободних водених површина, а закоровљавање површина под травном вегетацијом (влажне ливаде, слатина) довело до њиховог смањења. Посебан проблем представља "гушење" водених огледала трском, која их својом великом биомасом и продукцијом исушује, што захтева контролисано коришћење ове биљне врсте.

Екстензивно сточарство (гајење свиња) није прилагођено заштити и очувању највреднијих природних шумских екосистема (зоне под режимом заштите I и II степена).

Због зарастања водених станишта и случајева рибокрађе смањене су могућности за мрест и обнављање рибљег фонда.

Недостатак одговарајућих пројеката и средстава за адекватно управљање заштићеним природним добром од међународног значаја су неки од фактора који отежавају заштиту природних вредности Резервата.

Непосредно окружење северно од реке Саве, интензивно се користи за ратарску производњу, уз велику примену вештачког ђубрива и хемијских средстава заштите, што негативно утиче на квалитет подземних вода, које се крећу до реке Саве. Индиректно, ове промене утичу и на квалитет подземних вода Обедске баре.

Примена вештачких ђубрива и пестицида у пољопривредној производњи, путем оцедних вода поспешује еутрофикацију и изазива деградацију водених екосистема у резервату.

Дивље депоније и неадекватно одлагање комуналног отпада по насељима представљају изворе деградације земљишта, а индиректно и подземних вода и ваздуха.

Изнад простора Обедске баре дувају ветрови из праваца југоисток-северозапад и северозапад-југоисток. Ветрови из правца северозапада доносе чист ваздух јер у непосредној близини нема лоцираних већих загађивача, али из правца југоисток доносе ваздух са простора термоелектрана "Обреновац 1" и "Обреновац 2", који може бити оптерећен аерозагађивачима, који настају сагоревањем угља. Термоелектрана у Лазаревцу такође представља потенцијални извор загађења ваздуха, што може изазвати појаву киселих киша и засипање тла, флоре, фауне и воденог огледала пепелом, о чему до сада нема егзактних показатеља.

2. ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

1. Општи циљеви

Општи циљеви развоја подручја обухваћеног изградом Плана проистичу из усвојених циљева и одређења просторног развоја Републике и специфичности овог подручја у просторно-функционалном смислу:

- постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја (Просторни план Републике Србије);
- обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог (уравнотеженог) развоја подручја, нарочито у области сфере животне средине, економске и друштвене сфере;
- обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања;
- дефинисање просторних услова развоја подручја, као дела интегралног управљања у оквиру целокупног система заштите животне средине.

2.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

Као посебни циљеви наводе се:

- заштита посебно вредних, угрожених и деградираних подручја;
- интеграција заштите животне средине у све појединачне секторске политике и стратегије развоја;
- планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије;
- увођење енергетски економичнијих технологија и постепени прелазак на максимално могуће коришћење обновљивих природних ресурса;

- подстицање производње и примене технологија које смањују загађивање животне средине и производњу отпада;
- максимално могуће смањење, у складу са достигнутом степеном друштвено-економског развоја, свих активности које имају негативне ефекте на природни систем;
- развој и уређење села треба третирати интегрално са организацијом и уређењем сеоског атара као простора непосредних развојних услова и ресурса сеоских насеља.

Циљеви развоја по појединим областима

Становништво

Основни циљ даљег развоја становништва односи се на успоравање процеса депопулације подручја и спречавање даљег погоршавања виталних карактеристика популације.

Мрежа насеља

Основне циљеве и смернице за будући развој и размештај насеља на подручју Обедске баре сачињавају:

- уравнотежен популациони раст по појединим насељима, те постизање оптималне густине насељености у насељима у зависности од укупних потенцијала окружења;
- подстицање даљег развоја постојећих насеља, уз усмеравање промена у структури делатности, са циљем да се остваре што повољнији односи између привредних и непривредних делатности;
- повећање нивоа социо-економске развијености подручја;
- подстицање развоја сеоског туризма и развоја терцијарних делатности, посебно у области снабдевања и пружања услуга за задовољавање разноврсних потреба становништва и посетилаца (туриста).

Привреда

Циљ израде Просторног плана у области привреде је утврђивање стратегије развоја подручја компатибилне са основним циљевима заштите, развоја и унапређења природног комплекса (заштићени делови природе, заштитна зона). Развојни циљ, у привредном смислу, је валоризација природних погодности, на осовини пољопривреда - шумарство - туризам, уз очување и унапређење еколошких вредности подручја.

Полазећи од расположивих ресурса производње најважнији привредни потенцијали, као основа будућег развоја су пољопривредно земљиште, шуме и природне и антропогене вредности подручја Обедске баре, које су данас недовољно искоришћене за развој туризма. Сходно томе, развојни циљ овог подручја требало би да буде динамичнији развој туризма, у односу на остале привредне гране.

У циљу повећања степена запослености и прихода становништва треба подстицати развој мале привреде. Да би се достигао ниво који захтевају савремени стандарди живљења неопходан је развој и изградња капацитета терцијарних делатности (трговине, угоститељства, занатства).

Пољопривреда

У области *пољопривреде* основни задатак је изналажење могућности за остварење одрживог развоја пољопривреде у непосредној близини осетљивог екосистема Обедске баре.

Због изузетних природних вредности Обедске баре, које указују на јединственост подручја у националним, али и међународним размерама, циљеви Просторног плана у области пољопривреде су:

- да изврши заштиту природних вредности и усклади могућности пољопривредне валоризације подручја и очување јединственог екосистема;
- да уравни развој насеља обухваћених Планом кроз максимално коришћење дозвољених видова пољопривреде и непољопривредних делатности;
- да обезбеди очување и оптимално коришћење земљишта предвиђеног за пољопривреду и сачува га од свих врста деградације (заслањивања, претерана употреба хемијских средстава, као и промена намене пољопривредног земљишта);
- потпуно искоришћавање компаративних погодности подручја за економски исплативу производњу здраве хране;
- смањивање разлика у интензитету пољопривредне производње међу различитим типовима газдинстава и деловима посматраног подручја.

Шумарство

Општи циљеви газдовања шумама на подручју Просторног плана су:

- заштита, очување и унапређење стања и функција шумских екосистема у складу са принципима одрживог развоја;
- коришћење шума у оквиру рекреативно-туристичких, научно-истраживачких, васпитно-образовних, привредних и др. активности у складу са еколошким принципима и режимима заштите специјалног резервата природе и
- повећање доприноса шума заштити природних вредности, унапређењу ловства, водоснабдевања, заштити водног и пољопривредног земљишта, производњи здраве хране и др.

Посебни циљеви у области шумарства на подручју Специјалног резервата природе су:

- спровођење тростепеног режима заштите, посебно у трајно усклађеном коришћењу и обнови шума;
- усаглашавање интереса шумарства са осталим корисницима;
- усаглашавање шумских основа са програмима заштите и развоја овог подручја, Актом о заштити Резервата, Уредбом о заштити природних реткости РС и Рамсарском конвенцијом;
- замена шумских култура у деловима резервата аутохтоним врстама;
- очување садашњег односа површина под шумама, чистинама, барама и ливадама;
- очување стабала на којима се гнезде ретке птице грабљивице и црне роде, како би се поспешили услови за опстанак угрожене фауне птица.

Посебни циљеви у области шумарства и ваншумског зеленила у заштитној зони Специјалног резервата природе су:

- развијање производних функција шума у складу са њиховом основном наменом;
- ширење, повезивање и заштита биљака и животиња кроз стварање вегетацијских коридора између међусобно удаљених биотопа, као мере уређивања предела;
- побољшање микроклиматских услова и позитивних утицаја у области пољопривреде и водопривреде кроз формирање ваншумског зеленила у оквиру саобраћајне инфраструктуре, уз водотоке и у оквиру пољопривредног комплекса;
- заштита појединачних деградационих пунктова (депоније, позајмишта, копови), изворишта вода и насеља од штетних утицаја имисија, формирањем заштитног зеленила;
- уношење аутохтоних врста и смањење употребе пестицида и вештачких ђубрива.

Лов и риболов

Посебни циљеви у области ловства у ловишту ЈП "Војводинашуме" и ловачких удружења су:

- заштита, гајење, лов и одржавање ловишта у циљу очувања еколошке равнотеже у природи;

- заштита, лов и коришћење других, ловостајем заштићених, врста дивљачи које стално или повремено живе у ловишту;
- трајно одржавање економског капацитета ловишта кроз обнављање и прираст дивљачи главних гајених врста;
- заштита ретких, проређених и угрожених врста (колоније птица мочварица, орлови белорепани, црне роде и др. врсте);
- усмеравање главног вида коришћења туризма на ловни и еколошки (фотоасафари), посебно у ловишту ЈП "Војводинашуме";
- развијање комерцијалног лова одстрелом дивљачи и продајом меса и трофеја у зонама заштите специјалног резервата где је то дозвољено;
- побољшање природних станишта посебно у режиму заштите I и II степена Резервата и адекватно опремање ловишта;
- усаглашено газдовање свих ловишта с обзиром на неограничено кретање дивљачи,
- стварање услова за обављање научно-истраживачког рада у ловишту "Купиник".

Општи циљеви у оквиру газдовања риболовном фауном су:

- очување и побољшање рибљег фонда кроз стварање повољнијих природних услова за континуирану рибљу продукцију и обезбеђење користи од риболовних ресурса, у складу са природним могућностима овог подручја;
- газдовање риболовним водама у заштићеном добру спроводити у складу са прописаним режимима заштите;
- праћење и проучавање популације свих значајних, посебно ретких и угрожених рибљих врста.

Туризам

Основни циљ израде Просторног плана је обезбеђивање просторних услова за ревитализацију, заштиту и одрживи развој туризма. У складу са тим потребно је:

- дефинисати носиоце развоја туризма Обедске баре како би организација, уређење и опремање простора Обедске баре били у функцији развоја одрживог туризма;
- опредељење за оне облике туризма, односно такав туристички производ који је конкуретан на туристичком тржишту;
- ускладити просторни размештај локалитета са постојећим објектима и расподелом ресурса, тако да се локалитети налазе на лако доступним локацијама;
- одредити се за оне активности које воде развоју следећих облика туризма: еколошко-образовни, културно-манifestациони, спортско-рекреативни, лов и риболов, излетнички и сеоски.

Заштита природе и животне средине

Приоритетни циљеви заштите природног феномена Обедске баре базирани су на принципу активне заштите у складу са утврђеним режимима, односно са ограниченим начином и обимом коришћења, који ће обезбедити очување биолошке разноврсности и оптимално одржавање основних биолошких функција:

- успоставити оптималан функционални режим вода, повезивањем Обедске баре са реком Савом, каналима Вок и Ревеница и изградњом адекватних хидротехничких објеката;
- очување барско-мочварног комплекса Обедска бара у целини, у погледу природних хидролошких услова и типичног вегетацијског покривача и унапређење станишних услова једног од последњих ритско-плавних подручја реке Саве;
- заштита специфичних типова акватичне, мочварно-барске, влажно ливадске вегетације, аутохтоних шумских састојина, популација ритских угрожених врста флоре (нарочито вегетације на влажним ливадама) и фауне (посебно птица мочварица);
- подизање аутохтоних састојина на површинама на којима станишни услови то дозвољавају;
- усклађивање дозвољених видова коришћења природних ресурса (шумарство, лов, риболов и сточарство) у складу са режимом заштите и очувања овог простора.

У заштитној зони, у контексту заштите природних ресурса, неопходно је реализовати следеће циљеве и задатке:

- одвођење отпадних вода решити изградњом канализационе мреже и њиховим пречишћавањем на одговарајућим уређајима;
- решити проблем система за одводњавање пољопривредног земљишта у заштитној зони (реципијент-река Сава);
- коришћење пољопривредног земљишта вршити уз контролисану примену хемијских средстава заштите и вештачког ђубрива;
- формирање ваншумског зеленила у виду пољозаштитних појасева и дуж инфраструктурних коридора;
- вршити заштиту и очување вредних биоценотских заједница;
- адекватно одлагати комунални отпад и вршити елиминацију сточних лешева, у складу са Националном стратегијом управљања отпадом и важећим правилницима,
- експлоатацију минералних сировина вршити у складу са Законом о рударству.

Саобраћајна инфраструктура

У области саобраћајне инфраструктуре постављају се следећи циљеви:

- план саобраћајне инфраструктуре на простору обухваћеном израдом Плана треба да буде успостављен на бази стратешких опредељења датих у оквиру Просторног плана Републике Србије;
- увођење дестинације "Обедска бара" у систем понуде Новог Сада, Београда, Сремске Митровице кроз обезбеђење оптималних услова разних прилаза (водом и друмом) кроз изградњу и реконструкцију путева свих нивоа, као и успостављањем капацитета који ће омогућити и прилаз преко пловног пута реке Саве;
- укључивање потенцијала пловног пута реке Саве у домен путничког превоза заинтересованих комитената;
- утврђивање оптималне саобраћајне мреже категорисаних и некатегорисаних путева у окружењу Обедске баре, уз уважавање свих просторно-функционалних и еколошких критеријума за одржавање еколошких карактеристика одрживог развоја овог специфичног простора;
- усмеравање развоја саобраћајне инфраструктуре у оквиру овог простора како би се остварила противпожарна заштита, као и еколошка заштита биодиверзитета;
- формирање система пешачких и бициклистичких стаза и на тај начин приближити природне вредности Обедске баре.

Водопривредна инфраструктура

Циљеви дугорочног развоја водопривредне инфраструктуре на подручју Обедске баре су:

- регулација корита Обедске баре;
- санација источног лука корита Обедске баре (корито баре и канал Вок);
- продубљивање западног лука Обедске баре - Ревенице ради омогућавања дотока воде у бару;
- резервација простора за потребе будућег изворишта за регионално водоснабдевање становништва;
- рационално коришћење вода, а нарочито вода за пиће;
- приоритет у коришћењу вода има планска рационализација потрошње и вишекратно коришћење вода у технолошким процесима;
- побољшање снабдевања водом свих корисника;
- изградња система за одвођење отпадних вода;
- пречишћавање отпадних вода;
- осигурање повољног режима коришћења и заштите подземних вода;
- усаглашавање развоја система водовода и канализације са потребама корисника;
- заштита квалитета подземних и површинских вода;
- заштита насеља, индустријских комплекса и пољопривредних површина од спољних и унутрашњих вода.

Електроенергетска инфраструктура

- обезбедити квалитетну и сигурну испоруку електричне енергије диктирану потрошњом у наредном периоду за све потрошаче на подручју;
- у потпуности ревитализовати преносну мрежу;
- обезбедити коридоре за нову преносну мрежу;
- обезбедити довољно капацитета;
- реконструисати постојећу 10kV мрежу и изградити нову 20kV у складу са променом трансформације електричне енергије, тако да сва наеља, туристички центри и остали локалитети туристичко рекреативне намене и експлоатације, буду повезани мрежом од 20 kV. Нисконапонска дистрибутивна мрежа, преко које се директно снабдевају сви потрошачи на овом подручју, треба да се усклади са овим променама;
- изградити нове и реконструисати постојеће трафостанице на 20/0,4 kV, у складу са захтевима реконструисане дистрибутивне мреже;
- у насељима, туристичким и рекреационим пунктовима изградити квалитетну спољну расвету по захтевима ЈСО;
- изградња електроенергетске мреже у режимима заштите, мора бити прилагођена и диктирана истим.

Телекомуникациона и РТВ инфраструктура

- обезбедити потребан број телефонских прикључака за све кориснике (домаћинства у насељима и привредне субјекте);
- обезбедити мрежу високог квалитета ,поузданости и расположивости изградњом јединствене транспортне мреже;
- изградити међумесни телекомуникациони систем ПТТ, за осигурање квалитета како међумесних веза довољног капацитета, тако и међународних;
- положити оптичке каблове и омогућити савремен систем преноса;
- заменити дотрајалу опрему и модернизовати мрежу, да би се обезбедило поузданије и квалитетније функционисање телекомуникационог система ПТТ и услови за увођење савремених услуга;
- увести нове телекомуникационе услуге увођењем оптичких каблова у месне мреже;
- увести мобилне услуге засноване на радио преносу;
- изградити модерне приступне кабловске мреже, за обезбеђење широкопојасних сервиса;
- развој јавних, комерцијалних и локалних радио и ТВ програма, уз константно праћење и укључивање нових технологија у складу са светским трендовима;
- осигурање коридора за телекомуникационе каблове дуж свих нових и постојећих путева, а посебно дуж магистралне мреже;
- осигурање коридора за РР везе;
- изградња микроталасних система за дистрибуцију радио и телевизијских програма у сеоским и мањим градским срединама изолованим острвима КДС.

Енергетска инфраструктура

- гасификација свих насељених места;
- експлоатација постојећег лежишта хидротермалног поља "Купиново";
- спровођење основних геолошких и детаљних инжењерско-геолошких истраживања потенцијалних лежишта енергетских извора;
- искоришћавање хидротермалне енергије из постојећих бушотина;
- стимулирати развој и коришћење алтернативних облика енергије, чиме би се знатно утицало на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине.

3. ГРАНИЦЕ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ЗОНА ЗАШТИТЕ

Дефинисање граница целина и подцелина посебне намене и зона заштите Обедске बारे представља вишеструко сложен поступак. Прихватајући чињеницу да законске одреднице захтевају прецизно утврђивање граница Специјалног природног резервата, у Просторном плану неопходно је извршити и дефинисање специфичних зона утицаја, те по том основу издвојити целине и подцелине. У односу на функционисање и квалитет екосистема Обедске बारे, од значаја су услови који регулишу начин коришћења простора (природних ресурса и створених вредности) и активности на знатно ширем простору.

На тај начин уочена је потреба за дефинисањем бар три утицајна подручја:

- (а) зона непосредног утицаја,
- (б) зона утицаја ширег подручја где доминантну улогу имају природни фактори и
- (ц) зона утицаја ширег подручја где доминантну улогу имају створене вредности и људске активности, која се простире и изван граница Плана, .

Према томе, утврђивање граница подручја утицаја у сваком сегменту је имало за циљ да задовољи две основне претпоставке: (а) да буде у функцији дефинисања директног утицаја и (б) диференцира простор на начин који ће бити у функцији укупног економско и туристички одрживог развоја подручја.

С обзиром на сложеност дефинисања граница утицаја на подручје и њихово међусобно преплитање, у претходном поступку израде Плана, било је неопходно утврдити и посебне методолошке поступке. Специфичност подручја захтевала је и дефинисање помоћног истраживачког апарата са циљем да се одговори на отворена питања функционисања подручја Обедске बारे као јединственог екосистема, са једне стране, и начина коришћења простора у ширем окружењу, са друге. Мада је степен детаљности посматрања природног комплекса и радом створених вредности различит, у синтезном поступку доведени су на ниво који је омогућио дефинисање интегралних зона утицаја.

Подручје обухваћено израдом Плана чине две, у просторно-функционалном смислу, различите целине (Реферална карта бр. 1):

1. подручје СРП Обедска бара (9.880,43 ha);
2. заштитна зона, односно утицајно подручје које чини простор између границе СРП Обедска бара и границе обухвата Плана (19.550,82 ha).

1. Целина СРП Обедска бара

У оквиру подручја СРП Обедска бара, издвајају се следеће подцелине према природним карактеристикама:

- Обедска бара
- Купинске греде
- Купински кут
- Витојевачко острво и Чењинске греде
- река Сава.

На подручју СРП Обедска бара, Уредбом о заштити су установљена подручја са различитим режимима заштите, која се издвајају као посебна подцелина у оквиру СРП:

1. режим заштите I степена површине 324,93 ha,
2. режим заштите II степена површине 2.536,22 ha и
3. режим заштите III степена површине 7.019,28 ha.

2. Целина заштитне зоне

Ово подручје чине пољопривредно земљиште, шумско земљиште, водно земљиште, грађевинска подручја насеља у обухвату Плана, зоне кућа за одмор, радне зоне изван насеља и површине под међунасељском и регионалном инфраструктуром.

БИЛАНС ПОВРШИНА ПЛАНИРАНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ЗОНА ЗАШТИТЕ И УТИЦАЈНОГ ПОДРУЧЈА

Табела 9: Биланс површина

Р.бр.	НАЗИВ	Површина у ha
1.	СРП Обедска бара	9.880,43
1.1.	ПОДЦЕЛИНЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ - туристичка зона "Купинске гредe" - туристичка зона " Чењин " - туристичка зона "Грабојевачко-Витојевачко острво"	
1.2.	ЗОНЕ РАЗЛИЧИТИХ РЕЖИМА ЗАШТИТЕ - режим заштите I степена - режим заштите II степена - режим заштите III степена	324,93 2.536,22 7.019,28
2.	УТИЦАЈНО ПОДРУЧЈЕ	19.550,82
	- пољопривредно земљиште и рибњаци - шумско земљиште - водно земљиште - грађевински рејони насеља - туристички локалитети - радне зоне изван насеља - међунасељска и регионална инфраструктура	

Планом су, као просторно-функционалне подцелине посебне намене, утврђени туристички локалитети "Купиново", "Обреж" и "Пландиште", као и туристичке зоне Купинске гредe, Чењин и Грабојевачко-Витојевачко острво (Реферална карта бр. 3). Туристички локалитети се налазе у оквиру целине заштитне зоне, док се туристичке зоне простиру у оквиру целине СРП Обедска бара.

4. ПОЛОЖАЈ И РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

За планирање села и руралног подручја Обедске баре (које подразумева насеља са припадајућим атарима) неопходно је применити регионални ниво планирања, имајући у виду да појединачна сеоска насеља нису економски, организационо, институционално и кадровски способна за обављање комплексних задатака просторног развоја на принципима одрживог развоја.

Обзиром да су природне вредности Обедске баре добиле и међународну верификацију, регионални аспект развоја планског подручја добио је своју међународну димензију. У том смислу, целокупан комплекс заштите, коришћења и унапређења простора није могуће локализовати само на објекат Обедске баре и његово најуже окружење, јер се морају уважавати захтеви међународних Конвенција и пројеката.

У складу са посматрањем утицајних фактора независно од административних граница, утврђено је да је подручје Обедске баре изложено вишеструким утицајима следећих фактора:

- зона утицаја северно од објекта Обедске баре на територији општина Рума и Пећинци и даље према гребену Фрушке горе;
- утицај реке Саве у свом целокупном току;
- утицај подручја са десне стране реке Саве (територије општина Обреновац, Владимировци и Шабац), са изузетном концентрацијом и неповољним утицајима објеката и активности;
- утицајна зона београдске агломерације, нарочито у област изворишта за снабдевање града водом.

Утицај регионалног окружења на простор Обедске баре стално је присутан и надаље ће, током планског периода битно утицати на стварање услова и могућност очувања те посебно вредне природне средине.

5. НАМЕНА ПОВРШИНА СА БИЛАНСОМ ПЛАНИРАНИХ НАМЕНА И САДРЖАЈА

Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе Обедска бара обухвата површину од 29 431,25 ha која се према режимима заштите дели на:

Табела 10: Обухват Просторног плана према режимима заштите:

	Режими заштите (ha)	%	Предлог измене режима ha	%
Специјални резерват природе	9820,00	33,4	9880,43	33,6
- режим заштите I степена ³	314,92 ⁴	1,1	324,93	1,1
- режим заштите II степена	2565,08	8,7	2536,22	8,6
- режим заштите III степена	6940,00	23,6	7019,28	23,9
Заштитна зона СРП	19611,25	66,6	19551,07	66,4
Укупно	29431,25	100,0	29431,25	100,00

Биланс површина подручја Просторног плана према структури коришћења земљишта по катастарским категоријама дат је у следећој табели:

Табела 11: Биланс површина подручја Просторног плана према структури коришћења земљишта по катастарским категоријама у ha

назив КО	шумско	њива	врт	воћњак	виноград	ливада	обрадиво	пашњак	трстици мочваре	необр.	Неплодно	Укупно
Ашања	464.14	3331.14	0.00	20.68	1.70	52.10	3405.65	64.52	0.00	64.52	279.97	4214.29
Купиново	4617.96	1511.35	15.62	32.65	0.13	137.84	1697.62	73.69	794.60	868.29	936.55	8120.44
Обреж	4078.24	2048.92	0.00	4.55	1.60	1.64	2056.72	62.77	0.00	62.77	355.56	6553.30
Огар	1291.78	2422.22	0.00	4.43	1.49	88.61	2516.77	60.79	1.59	62.39	206.75	4077.70
Грабовци	3228.33	2023.07	0.64	22.96	0.95	1.10	2048.74	49.43	0.00	49.43	1138.97	6465.49
Укупно	13680.48	11336.73	16.27	85.28	5.90	281.32	11725.51	311.23	796.19	1107.43	2917.81	29431.25

Основна карактеристика коришћења простора је високо учешће категорије шума и шумског земљишта од 13.680,42ha или 46,48% укупне површине обухвата Просторног плана.

После категорије шума и шумског земљишта следи категорија обрадивог земљишта (у којој су следеће структуре: њива, врт, воћњак, виноград, ливада), са укупном

³ Површина из Уредбе о заштити СРП "Обедска бара"

⁴ Површина утврђена након исправљања техничких грешака у Уредби о заштити СРП "Обедска бара"

површином од 11.725,52 ha што износи 39,84% укупне површине обухвата Просторног плана.

Површина под плодним земљиштем (пољопривредно и шумско земљиште) износи 26.513,43ha што чини 90,09% укупне површине обухвата Плана.

Ови изузетно повољни односи плодног и неплодног земљишта, обрадивог и необрадивог, као и шумског и пољопривредног земљишта биће задржани и у планском периоду.

Укупно подручје обухваћено Просторним планом дели се, према основним категоријама коришћења земљишта у планском периоду, на следеће површине:

Табела 12: Основна намена површина

Основне категорије коришћења земљишта	2004. год. ⁵		2024. год.	
	ha	%	ha	%
А. Шумско земљиште	13680,48	46,48	13701,75	46,70
Б. Пољопривредно земљиште ⁶	11744,42	40,00	11558,15	39,40
В. Водно земљиште (река Сава и објекти водопривредне инфраструктуре)	1652,92	5,62	1652,92	5,62
Г. Неплодно земљиште	2353,43	8,00	2518,43	8,25
- грађевински рејон насеља	1073,00	3,64	1073,00	3,64
- радне зоне изван насеља	194,67	0,18	194,67	0,18
- саобраћајни објекти и коридори	151,64	0,52	151,64	0,52
- објекти водопривреде (канални, насипи, црпне станице и др.)	909,24	3,10	909,24	3,10
- рибњаци	-	-	175,00	0,60
- природно неплодно земљиште (јаруга, вододерина, спруд...)	24,88	0,08	14,88	0,05
УКУПНО (А+Б+В+Г)	29431,25	100,00	29431,25	100,00

У установљеном обухвату Просторног плана (29431,25 ha) шумско земљиште повећава постојећу површину у односу на пољопривредно земљиште, формирањем ветрозаштитних појасева уз путне кородоре. У планираној намени предвиђени су рибњаци код Обрежа и Јасенска.

У обухвату Просторног плана налази се 5 насеља, лоцираних у заштитној зони Специјалног резервата природе. Границе грађевинских рејона ових насеља су дефинисане важећом просторнопланском и урбанистичком документацијом.

6. ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

6.1. УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПОДРУЧЈА ПРЕМА УТВРЂЕНОМ РЕЖИМУ ЗАШТИТЕ

Комплекси (подручја) посебне заштите природе:

На подручју СРП „Обедска бара“ Уредбом о заштити специјалног резервата природе „Обедска бара“ ("Сл. гласник РС" бр. 56/94) успостављени су:

⁵ Подаци добијени од РГЗ - Служба за катастар непокретности општина које се налазе у обухвату Плана

⁶ Укупна површина која се налази изван зона кућа за одмор (викенд зоне) и грађевинских рејона насеља

1. Режим заштите I степена који обухвата подручје Дебеле горе.

На подручју режима заштите I степена спроводе се мере утврђене законом који уређује заштиту животне средине, односно **забрана** коришћења природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности, осим научних истраживања и контролисане едукације.

2. Режим заштите II степена обухвата северни и североисточни део потковице Обедске баре, Купинске греде, Рогозита бару, Костурницу, бару Врбовача, бару Кошарњача, канал Ревеницу, подручје бара и греда Грабовачко-Витојевачког острва, Витојевачке храстове и канал Врањ.

На подручју режима заштите II степена **забрањено је:**

1. промена састава шумских састојина и њихово привредно коришћење,
2. пошумљавање бара и ливада,
3. вршење свих делатности које мењају услове живота у биотопима, загађивање вода, извођење земљаних радова, промена вегетације и сл.,
4. лов и риболов осим када је то потребно ради очувања оптималне бројности животиња и заштите од заразних болести,
5. сакупљање и коришћење заштићених биљних и животињских врста,
6. кретање људи без посебних дозвола.

У подручју режима заштите II степена **обезбеђује се:** планска санитарна сеча стабала, узгојни радови за шумске састојине, кошење ливада после 15. јула сваке две до три године, презентација заштићених подручја, праћење стања природних вредности и успостављање мониторинга за научно-истраживачки рад.

Основно обележје Обедске баре је њена Потковица, која представља некадашње активно корито реке Саве.

Поремећај водног режима условљен је затрпавањем доводног канала Ревенице, и сувишним продубљивањем одводног канала Вока, као и одводног канала Ревеница код Цреповца.

3. Границе режима заштите III степена чине спољне границе СРП „Обедска бара“ и унутрашње границе површина првог и другог степена заштите. Подручје трећег степена заштите обухвата целокупни преостали простор Специјалног резервата природе који представља такође мозаик разноврсних екосистема који се карактеришу у мањој или већој мери нарушеном структуром животних заједница због разних видова човековог деловања, а који је веома битан за функционисање целокупног простора и очување темељних природних вредности предела. На овом простору се могу обављати све радње и активности предвиђене трећим степеном заштите.

На подручју режима заштите III степена **забрањено је:**

1. пошумљавање бара и ливада,
2. сакупљање и коришћење заштићених биљних и животињских врста,
3. проширивање површина под еуро-америчким тополама,
4. сеча појединачних стабала и група стабала аутохтоних топола и врба старијих од 30 година,
5. третирање шума хемијским средствима авио-методом, осим у изузетним случајевима неопходним за заштиту специјалног резервата „Обедска бара“,
6. на местима гнезђења орла белорепана и црних рода извођење радова и других активности у кругу од 100 метара,
7. риболов испред упусно-испусних канала у полупречнику од 100 метара од упушта, односно испуста.

У подручју режима заштите III степена **дозвољава се:** испаша стоке према плану пашарења, извођење хидротехничких радова ради трајног напајања овог резервата водом, активности на побољшању и одржавању еколошких услова, развој туризма, изградња објеката у традиционалном стилу у циљу презентације основних вредности подручја.

Око заштићеног природног добра утврђена је **заштитна зона**. На подручју заштитне зоне специјалног резервата „Обедска бара“ **забрањено је**: упуштање отпадних вода, непланска сеча шума и шумских површина, неконтролисана употреба вештачких ђубрива, као и непланска изградња објеката.

На подручју заштитне зоне, у непосредном контактном подручју са Резерватом дозвољена је изградња само објеката у функцији туризма и рекреације, као и лов и риболов у складу са ловном, односно риболовном основом.

Остале значајне просторне целине

У резервату и заштитној зони постоје и друге значајне просторне целине за очување природних вредности подручја, развој еколошког туризма, производњу здраве хране и друге видове одрживог развоја:

- Купиново са етно-комплексом, Црквом Светог Луке и тврђавом Купиник, који се наслањају на источни крак Потковице и канал Вок;
- хотел „Обедска бара“ са околином, у чијој близини се налази Обрешко окно и шума Матијевица;
- отворени предели унутар источног дела Купинских греда, на ливадама Мајке Ангелине, где се налазе остаци манастира Обед;
- шума Матијевица, Кадионица, Висока шума и Лошинци
- слатине северно од Ашање;
- пашњаци код Огара;
- слатине северно од Матијевице ка каналу Јарчина;
- широка бара и Криваја уз Јасенску иза Купинова;
- шума Јасенска са барама;
- слатина у Матијевици.

За све активности које ће се дешавати на наведеним значајним просторним целинама морају се добити услови Завода за заштиту природе Републике Србије.

Коришћење, уређење и заштита природног добра

Коришћење природног добра⁷ не сме бити на штету очувања природних вредности, а коришћење природних ресурса мора бити зановано на принципима одрживог развоја.

Коришћење подручја је усмерено на следеће активности у области шумарства, ловства, научно-истраживачких и едукативних програма:

- експлоатација трске која је један од природних ресурса на Обедској бари, мудрим и трајно одрживим коришћењем може да представља везу између интереса заштите природе и локалне заједнице. Важно питање будућих редовних активности на Обедској бари је организовање експлоатације трске, која сада својом биомасом и продукцијом све више гуши Потковицу и прети да је у скорој будућности потпуно затрпа и исуши.
- повећање површина под влажним ливадама и пашњацима због ублажавања изузетно негативног утицаја подигнутих засада плантажа топола (преко 5.000 ha) у региону Обедске баре, које су потпуно уништиле влажне ливаде и пашњаке на овом простору и тако десетковале њихов живи свет, а тиме и општи биодиверзитет (заштићеног добра).
- израда програма и реализација санације канала "Ревеница 1" и "Ревеница 2" ради успостављања повољнијег водног режима у Обедској бари, а који су од великог значаја за правилну цикличност плављења и протока воде кроз Потковицу Обедске баре. Због тога је прворазредни интерес њихова санација и стављање у функцију

⁷ регулисано је Уредбом о заштити специјалног резервата природе "Обедска бара" ("Службени гласник Републике Србије", број 56/94)

- очувања оптималног водног режима у целом резервату, како у источном (Потковица и Купинске греде), тако и у западном делу (Витојевачко и Грабовачко острво).
- санација канала Вок ради повољнијег водног режима у Потковици и Копиту који има основну функцију да уводи воду из Саве када је она у порасту. Много је важнија функција Вока као канала којим се бара готово искључиво празни у летњим месецима. Због тога је за очување што повољнијег водног режима у Потковици и Копиту веома важно регулисање динамике отицања.
 - поновно активирање малог шаранског рибњака код Обрежа који би био значајан за већину птица водених станишта, које спадају међу најугроженије у Европи, а лако би се могао ставити у функцију развоја еколошког туризма и обогаћивања сада сиромашне туристичке понуде.
 - намена планираних засада топола које се по најновијој међународној еколошкој стандардизацији станишта сврставају у агрикултурно земљиште, на источном делу Купинских греда заменити аутохтоним шумама. Плантажне засаде је потребно сасвим изместити из Купинских греда, које са Потковицом чине највреднији део СРП "Обедска бара".
 - усклађивање потреба заштите природе, шумског газдовања и интереса локалног становништва за испашу стоке, посебно свиња у пространим чистим и мешовитим шумама са храстом, било у плавној алувијалној равни (Купинске греде, Јасенска, Чењин, Купински кут, итд) или у сувљим шумама лесног платоа (Матијевица, Кадионица, Висока шума, итд.).

У Уредби о заштити Специјалног резервата природе „Обедска бара“ из 1994., забрањена је испаша стоке на подручјима под режимом заштите I степена (Дебела гора и део Ливада код Цркве Мајке Ангелине), као и на површинама под режимом заштите II степена (средишњи делови Купинских греда, делови Ширина и Витојевачког и Грабовачког острва). Пашарење је дозвољено на подручјима под режимом заштите III степена. Испаша се може проводити само према Плану пашарења.

6.2. КОРИШЋЕЊЕ, УРЕЂЕЊЕ И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Трајно одрживо управљање и коришћење шумских, биљних, животињских и осталих природних ресурса ће се вршити уз пуно поштовање одредаба из Уредбе о заштити Резервата, што ће на најбољи могући начин избалансирати потребе шумарства као привредне гране и заштите природе, али и других делатности и интереса, посебно у односу на локалну заједницу.

Израда програма управљања природним ресурсима, треба да уважи интересе заштите природе, локалне заједнице и постојећих привредних делатности: шумарство, сточарство, ратарство, риболов, лов, водопривреда, сакупљање шумских плодова, итд. Коришћење природних ресурса мора бити на принципу одрживости (дрво, трска, барски тресет, лековито биље и споредни шумски производи, туризам, здрава храна, итд.).

Током 1999-2000. године у Потковици Обедске баре су вршена интензивна истраживања наслага и квалитета тресета, за потребе студије о могућем комерцијалном коришћењу у оквиру надлежних републичких министарстава и института. Прелиминарни резултати су указали на изузетно велике насlage и квалитет тресета на подручју Обедске баре, па ће у наредном периоду бити озбиљније разматрана могућност чишћења и продубљивања Потковице, управо усмереном и одрживом експлоатацијом тресета.

6.2.1. Пољопривредно земљиште

Земљиште у оквиру обухвата Просторног плана чини изузетан природни ресурс. У СРП "Обедска бара" највеће површине се налазе под шумским земљиштем, а у заштитној зони под пољопривредним и шумским земљиштем.

Коришћење пољопривредног земљишта у оквиру обухвата Просторног плана је условљено прописаним режимима заштите, с обзиром да планско подручје обухвата сва три степена заштите у Специјалном резервату природе и заштитну зону Резервата.

На подручју под режимом заштите I степена забрањује се свака врста пољопривредне делатности.

На подручју под режимом заштите II степена забрањене су све врсте делатности које мењају услове живота у биотопима, испаша стоке, загађивање вода, извођење земљаних радова, промену вегетације и сакупљање и коришћење заштићених биљних и животињских врста. Изузетно је дозвољено контролисано сакупљање биљних и животињских врста у привредне сврхе у складу са Уредбом о стављању под контролу и промет дивљих биљних и животињских врста ("Службени гласник Републике Србије", број 16/96 и 44/96).

У режиму заштите III степена СРП Обедска бара дозвољена је контролисана испаша аутохтоних врста стоке, пчеларство и сакупљање лековитог биља, али није дозвољено разоравање пашњачких и других површина, као и други видови пољопривредних активности (ратарство, сточарство, воћарство, виноградарство, повртарство и тд.).

У заштитној зони су дозвољене пољопривредне активности уз ограничену примену вештачких ђубрива и других хемијских средстава

6.2.2. Воде

Вода као природни ресурс по правилу врши позитивни утицај на живи свет и окружење, међутим, она такође може бити изузетно деструктивна како због својих природних особина (поплаве, ерозије и др.), тако и због све већег загађивања.

У свим досадашњим активностима корисника простора и широј и ближој околини Обедске баре, спровођене су активности у правцу мењања начина коришћења простора, стварањем што повољнијих услова за коришћење водних потенцијала.

У наредном периоду, неопходно је обнављање природних карактеристика непосредног окружења, стварањем услова за интегрално коришћење, уређење и заштиту водних ресурса.

У том смислу, на простору Обедске баре предвиђена су решења која су у функцији заштите и коришћења вода као јединственог природног ресурса која су детаљније описана у поглављу 6.7.2.

6.2.3. Шуме и шумско земљиште

Шумама и шумским земљиштем у обухвату Просторног плана које припадају Сремском шумском подручју, газдоваће се на основу Опште основе и посебних основа газдовања шумама. Шумама у приватној својини ће се газдовати и на основу Опште основе и програма газдовања. Основе и програми се односе на десетогодишње газдовање шумама, а њихово спровођење ће се обезбедити кроз годишње извођачке планове уз уважавање Закона о шумама и ППР Србије.

Све Посебне основе којима се газдује у СРП "Обедска бара" треба усагласити са годишњим програмима заштите и развоја овог подручја, Актом о заштити резервата, Уредбом о заштити природних реткости РС и Рамсарском конвенцијом.

Коришћење шума Специјалног резервата ће бити усаглашено са режимима заштите. То подразумева трајно усклађено коришћење природног ресурса шума засновано на принципима "обазривога" и усклађеног развоја.

Газдовање шумама ће обухватити радове на гајењу, обнављању и заштиту шума:

- заштиту шума у подручју I степена заштите;
- планске санитарне сече стабала и узгојне радове за шумске састојине (чишћење, прореди састојина и др. радове) у II степену заштите;
- извођење радова на основу усвојених посебних основа газдовања шумама у III степену заштите;
- све видове корићења шума у заштитној зони резервата.

На подручју Резервата није дозвољено:

- коришћење природних богатстава и спровођење активности сем научних истраживања и контролисаних едукације у I степену заштите;
- промена састава шумских састојина и њихово коришћење (сече обнове) у режиму заштите I и II степена;
- пошумљавање бара и ливада;
- проширивање површина под ЕА тополом у режиму заштите III степена;
- сеча појединачних стабала и групе стабала аутохтоних топола и врба у режиму заштите III степена старијих од 30 година;
- сеча стабала на местима гнезђења орла белорепана и црне роде у кругу од 100m у режиму заштите III степена;
- непланска сеча шума у заштитној зони резервата.

У заштитној зони Специјалног резервата сем радова на планском коришћењу, нези и заштити постојећих шума (шуме ШГ "Ср. Митровица" и Војне установе "Моровић" и осталих корисника), биће спроведени радови на формирању нових површина под шумама:

- формирање нових шумских површина на необраслом шумском земљишту и површинама запуштених пашњака, необрађених и деградираних површина, као и земљиштима непогодним за пољопривредну производњу (VI, VII, VIII бонитетна класа) користећи аутохтоне лишћарске врсте;
- формирање ваншумског зеленила у оквиру пољопривредног комплекса ради повећања приноса у пољопривреди, формирање заштитног зеленила у оквиру линије експропријације уз путеве ради заштите од ветра, наноса снега, поправљања микроклиматских услова и стварања вегетацијских коридора. Заштитно зеленило формирати у виду група аутохтоних лишћара и шибља на међусобном растојању које зависи од ранга саобраћајнице, односно брзине одвијања саобраћаја;
- формирање мањих површина под заштитним зеленилом око депонија комуналног отпада, радних комплекса у атару насеља и подизање ремиза ради пружања заштите дивљачи;
- формирање зелених површина свих категорија у грађевинском рејону насеља која су у обухвату Просторног плана, посебно зелених површина јавног коришћења и заштитног зеленила.

Нове површине под шумама ће се формирати у складу са важећом законском регулативом из области шумарства, водопривреде, пољопривреде и саобраћаја.

За формирање ветрозаштитних и пољозаштитних појасева у оквиру саобраћајне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, обавезна је израда пројектне документације којом ће се одредити типови појасева, њихова ширина, међусобна растојања и конкретан избор врста у складу са условима станишта. Препоручују се ажурни појасеви, максималне ширине до 10 m на угроженим локалитетима. Одговарајућом студијом би се оценила оправданост подизања ових појасева, који би били ван коридора путног појаса и заузимали пољопривредно земљиште.

6.2.4. Лов и ловна подручја

У обухвату Просторног плана су ловишта "Купиник" и "Каракуша" (део) којима газдује ЈП "Војводинашуме" ШГ "Сремска Митровица" из Сремске Митровице и ловишта "Срем" ловачког удружења "Сремац" из Руме и ловиште "Обедска бара" истоименог ловачког удружења из Пећинаца.

Правила коришћења, уређења и заштите ловишта ЈП "Војводинашума" подразумевају планско газдовање у складу са Уредбом о заштити СРП "Обедска бара".

То подразумева:

- забрану лова у режиму заштите I степена (ловиште "Купиник");
- санитарни лов у циљу очувања оптималне бројности животиња и спречавања заразних болести у режиму заштите II степена (ловиште "Купиник" и "Каракуша");
- забрану свих делатности које мењају услове станишта у режиму заштите II степена;
- спровођење лова у режиму заштите III степена;
- забрану проширивања површина под ЕА тополама и третирања шума хемијским средствима авио-методом, осим у случајевима заштите резервата у режиму заштите III степена и
- забрану сече стабала на местима гнезђења орла белорепана и црних рода у кругу од 100m у режиму заштите III степена.

У складу са ловним основама је неопходно спровођење мера гајења, заштите, одстрела дивљачи и уређивања ловишта:

- заштита ретких и проређених врста дивљачи које су стављене под трајну заштиту;
- гајење главних гајених врста дивљачи (јелен обичан, срна, дивља свиња и фазан) и споредних врста дивљачи на "природан" начин за отворена ловишта, до постизања њиховог економског капацитета;
- заштита дивљачи од болести, предатора, криволова, елементарних непогода (поплава);
- узгојни и трофејни одстрел дивљачи уз адекватну селекцију грла и фаворизовање фотосафарија и посматрање птица и
- уређивање ловишта изградњом ловно-техничких објеката, ловних објеката, одржавање просека, ловних путева и комуникација у ловишту.

Ловиштима ЈП "Војводинашума" и осталим ловиштима у обухвату Просторног плана ће се газдовати у складу са ловним основама и годишњим плановима газдовања.

У свим ловиштима, уз спровођење основних планских мера у оквиру газдовања ловиштем, биће створени бољи услови за развој ловног туризма.

У ловиштима предвидети и:

- изградњу ловно-техничких објеката у зависности од бројног стања дивљачи, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта;
- ограђивање делова ловишта ради интензивног гајења и заштите и лова дивљачи;
- изградњу ловно - производних објеката (фазанерија и прихватилишта за фазане);
- подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи. Подизањем једногодишњих или вишегодишњих засада на мањим површинама у ловишту створити услове који ће пружити уточиште, заклон и исхрану дивљачи. Једногодишње ремизе заснивати од различитих група једногодишњих биљака (легуминоза, властистих трава или коренасто-кртоластих биљака). Вишегодишње ремизе подизати од мешовитих вишеспратних дрвенастих врста у зависности од услова средине. Вишегодишње ремизе ће сем стварања бољих услова за заштиту дивљачи, имати и економску функцију (кроз вредност дрвне масе) и већу концентрацију дивљачи на малом простору;
- изградњу пролаза за ниску и крупну дивљач у оквиру саобраћајне инфраструктуре ради стварања еколошких коридора за њихово кретање.

6.2.5. Риболов и риболовно подручје

Све активности у области риболова ускладити са Уредбом о заштити СРП "Обедска бара".

Коришћење риболовне фауне у виду спортског риболова је могуће у режиму заштите I и II степена, на основу годишњих планова газдовања.

Неопходно је израдити јединствен Средњерочни програм рибарства за риболовно подручје којим газдују ЈП "Војводинашуме" и рибарско газдинство Београд. Након израде овог Програма установити могућност комерцијалног риболова у режиму заштите III степена (река Сава).

Привредни риболов ће се развијати на локалитету Јасенска.

Ради заштите риболовне фауне неопходно је установити везу између канала Вок, Ревеница и реке Саве. Обезбедити мир за повољне услове мрешћења и сезонске миграције рибљих врста.

Посебним програмима испланирати и дефинисати селективни риболов, риболов у научно-истраживачке сврхе и врсте природних реткости, одредити капацитет целог подручја, као и појединих зона за спортски риболов и развој спортско-риболовног туризма (рибњак код Обрежа). Обедску бару укључити у редован пункт за мерење и осматрање вода.

Ради уређивања подручја риболова неопходно је:

- организовати чуварску службу
- уредити риболовна места и
- уредити приступе водотоцима.

6.3. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА

Развој и уређење мреже насеља (функционална подручја) произилазе из степена развијености мреже насеља, развојних потенцијала, степена утицаја центара развоја и нивоа интегрисаности просторних структура у регији.

Пројекција мреже насеља на посматраном подручју извршена је на основу комплексног сагледавања постојећих и предпостављених природних и створених услова за насељавање на простору обухваћеном Планом. Најзначајнији елементи у пројекцији су били:

- неразвијеност хијерархије насеља по критеријуму агломерације становништва и изразите функционалне диференцијације;
- непостојање изразите просторне доминације насеља градског карактера;
- топографски положај насеља у односу на рељефно-морфолошке целине.

Просторно-функционална организација подручја урађена је са циљем да се обезбеди:

- рационализација управљања и ефикасније обављање послова из домена свакодневних потреба грађана;
- организација јавних служби усклађенија са потребама, могућностима и интересима локалних заједница;
- ефикасније координирање активности и програма локалних заједница.

Простор обухваћен Планом, у складу са критеријумима и циљевима, организује се у оквиру два општинска функционална подручја, са општинским, субрегионалним и регионалним центром као центром вишег реда за дато функционално подручје.

У будућој мрежи насеља на подручју Обедске баре коју ће чинити 5 насеља, издвајају се 2 групе насеља, без диференцијације у функционалном смислу:

- Купиново, Обреж и Грабовци, као насеља у самој контактної зони са Обедском баром;
- Огар и Ашања, као насеља у окружењу.

Сва насеља су нивоа примарно сеоско насеље, са припадајућом функционалном опремљеношћу. Хијерархијска диференцијација насеља у обухвату Просторног плана постављена је на основу:

- постојеће мреже насеља и центара, положаја и функција појединих насеља;
- величине и капацитета гравитационих зона центара;
- положаја појединих центара у односу на систем постојећих и планираних зона интензивног развоја.

6.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА

Планирање села и руралног подручја Обедске баре полази од начела вишефункционалног/интегралног развоја. Ова концепција подразумева координацију и комбиновани развој пољопривреде, шумарства и туризма, као и других привредних и услужних делатности.

Улога државе у операционализацији овакве концепције развоја села обухвата:

- интегрисање села у социјални, привредни и културни развој;
- повезивање села у систем насеља и комуникација са центрима вишег реда (ревитализацијом постојеће и изградњом нове инфраструктуре);
- интегрисани развој и уређење села и атара;
- активирање локалних развојних потенцијала сеоског подручја заснованих на домаћинству/газдинству као основној производној и социо-културној категорији на селу.

У планском подручју не предвиђа се повећање грађевинских реона насеља у обухвату Просторног плана. Границе грађевинских реона су утврђене и преузете из важеће просторно-планске и урбанистичке документације. Овим Просторним планом даје се смерница да промене границе грађевинских реона теже оптимизацији целокупног простора обухвата, што би значило да се насеља не повећавају на уштрб пољопривредних површина.

Изградња на грађевинском земљишту у грађевинским реонима насеља у обухвату Просторног плана, одвијаће се према условима утврђеним одговарајућим урбанистичким планом.

Ван грађевинских реона, на територијама катастарских општина у обухвату Плана могуће је градити:

- објекте у функцији туризма, на локалитетима и просторима предвиђеним Просторним планом;
- објекте у функцији пољопривреде (економија, машински парк, производња сточне хране, стакленике, пластенике и сл.);
- објекте путне привреде и саобраћајнице, у оквиру саобраћајних коридора;
- објекте неопходне за спровођење заштите и коришћења Специјалног резервата природе и других заштићених локалитета;
- објекте везане за заштиту од елементарних непогода;
- објекте у функцији инфраструктурних система.

Изградња на туристичким локалитетима и на новопланираним пољопривредним комплексима ће се обавезно вршити на основу предходно урађене урбанистичке документације са детаљном разрадом, којим се дефинишу јавне површине. За остале набројане садржаје ће врста детаљне урбанистичке разраде зависити од планиране локације, постојеће опремљености и др.

Затечена просторна организација насеља посматраних у оквиру Плана пружа могућност одвијања планираних насељских функција које проистичу из њихове будуће улоге у заштити и коришћењу Обедске баре.

С обзиром да у наредном периоду треба искористити веће могућности комплементарног развоја насеља у самој контактної зони са Обедском баром, потребно је извршити одређене просторне реконструкције унутар насеља (Грабовци, Ашања, Огар, а нарочито Обреж и Купиново). За планиране туристичке локалитете Обреж, Купиново и Пландиште на Сави, потребно је урадити планове детаљне регулације на основу смерница дефинисаним у наредном поглављу (тачка 6.5.4. Туризам).

Просторно уређење насеља треба да се базира на претпоставци формирања потпуне комуналне опремљености насеља.

6.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Просторни размештај привредних капацитета у обухвату Плана има низ ограничења, која проистичу из потребе усклађивања са режимима заштите овог простора. За све пројекте, у смислу Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", број 135/2004), надлежни орган ће, у складу са Законом, утврдити потребу израде Студије о процени утицаја на животну средину.

6.5.1. Пољопривреда

Развој пољопривреде се, због специфичности подручја, мора посматрати двојачко:

- на простору самог Специјалног резервата природе, као издвојена целина;
- на осталом обухваћеном простору (атарима) као пољопривредно земљиште које се може користити, али тако да не нарушава стабилност укупног екосистема.

Услови за развој пољопривредне производње **на подручју Специјалног резервата природе** утврђени су у складу са планираним режимима заштите.

Развој пољопривредне производње базираће се у северном делу подручја обухваћеног Просторним планом, односно у заштитној зони Специјалног резервата природе. У циљу остваривања предвиђених мера заштите у заштитној зони, развој пољопривредне производње одвијаће се у смеру постепеног преласка конвенционалне пољопривреде на систем биолошког ратарења, што би, дугорочно посматрано требало да обезбеди брже и лакше укључивање производа пољопривреде на тржиште земаља Европске уније.

Наведено преструктурирање пољопривредне производње обухватиће промене у начину како биљне, тако и сточарске производње.

Карактер сточарске производње биће у функцији производње здравствено безбедне хране и заштите посматраног простора. Развој сточарске производње кретаће се у смеру повећања бројног стања сточног фонда, побољшања расног састава сточног фонда, потпунијег коришћења сировинске базе ратарске производње, рационалнијег коришћења пашњака и ливада. Укупан сточни фонд би требало да достигне вредност од 1-1,5 условног грла стоке /ha ораничне површине у условима наводњавања.

Развој биљне производње засниваће се на:

- изменама у структури сетве у корист веће заступљености легуминоза, крмног биља, поврћа, лековитог, ароматског биља и цвећа;
- смањењу примене хемијских средстава;
- минимализацији обраде земљишта зависно од земљишно-климатских и привредних услова;
- остваривању две сетве годишње, чиме ће се повећати физички обим производње.

У наредном периоду повртарска производња ће се одвијати на знатно већим површинама, при чему је акценат на производњи у заштићеном простору (стакленици и

пластеници у КО Купиново који ће користити геотермалне воде из бушотина). Производња у заштићеном простору омогућиће промене у структури биљне производње, повећање приноса и прихода по хектару, практичну примену најновијих научних и техничких решења у овој производњи. Структура производње у затвореном простору биће употпуњена производњом цвећа и украсног биља уз производњу поврћа.

Обезбедиће се услови за подизање рибњака и развој рибарства на подручју Просторног плана, на погодним теренима у КО Купиново и КО Обреж, нарочито на потезу Јасенска.

Значајне могућности пружа и сакупљање природног лековитог биља и шумских плодова, које такође мора бити праћено подизањем погона за конфекционирање и прераду, у непосредном окружењу. Природни услови пружају могућност узгоја ретких врста биљака које би се могле пласирати за реинтродукцију на слична станишта у Европи.

6.5.2 Шумарство

Шуме и шумско земљиште у обухвату Просторног плана чине део Сремског шумског подручја. Сем општекорисних функција шума у планском периоду ће се развијати и њихове производне функције у складу са Актом о заштити, Уредбом о заштити природних реткости РС, Рамсарском конвенцијом и програмима заштите и развоја СРП "Обедска бара", а према важећим шумским основама.

У Резервату, у режимима заштите I, II и III степена однос између обраслог и необраслог шумског земљишта се неће мењати. Производне активности у шумарству ће се одвијати само у режиму заштите III степена.

У заштитној зони резервата се однос обрасло-необрасло шумско земљиште може мењати повећањем површина под шумама на рачун шумског земљишта и VI, VII и VIII бонитетне класе пољопривредног земљишта. Све активности у шумарству ће се одвијати у складу са посебним основама газдовања шумама.

С обзиром на велики привредни значај ових шума очекује се и даље пласман техничког дрвета у предузећа дрвне индустрије у окружењу.

6.5.3. Мала привреда

Поред пољопривреде, која ће и у планском периоду бити најзначајнија привредна делатност, планира се подстицање развоја мале привреде (за производне јединице мањег капацитета које својим функционисањем неће угрожавати животну средину).

У складу са тим одредењем приоритет у развоју капацитета мале привреде имала би насеља у ширем окружењу Обедске баре, а то су Огар и Ашања. Капацитети мале привреде могу се лоцирати на територији читавих насеља, под условом да просторне могућности парцеле то дозвољавају и да својом активношћу (буком, вибрацијама, загађењем воде, ваздуха и земљишта) не утичу негативно на животну средину.

Даљи развој трговине и угоститељства требао би бити усмераван на улагања у опремање и изградњу савремених трговинских капацитета и угоститељско-туристичких објеката, што ће бити условљено порастом животног стандарда и куповном моћи становништва.

Развој капацитета трговине и угоститељства пратиће просторну дистрибуцију становништва, као и развој туристичких локалитета.

6.5.4 Туризам

Основни услови који се морају остварити пре туристичког активирања су: адекватна заштита простора и утврђивање дозвољене намене и оптерећења простора како по врсти, тако и по обиму.

У просторној организацији туризма на подручју Просторног плана, на основу стратешких приоритета за развој одређених облика туризма (еколошко-образовни, културно-манifestациони, спортско-рекреативни, лов и риболов, излетнички и сеоски) издвојене су **туристичке зоне и туристички локалитети**.

Туристичка активност је планирана у туристичким зонама А, Б и В. У вези са коришћењем ових туристичких зона важно је развијање одређених активности у туристичким локалитетима у Обрежу, Купинову и на обали Саве (Пландиште).

Туристичка зона А - Купинске греде

- Основна туристичка активност је **разгледање резерватских површина** (у оквиру развоја еколошко-образовног облика туризма). Приступ овој зони је од хотела "Обреж" чамцем преко Крстоношића окна са изласком у Дебелу гору и Купинске греде. Други излаз у ову зону је од Купинова, поред града Купиника стазом кроз Купинске греде. За туризам је отворено само одељење 1. Дебеле горе које је у III степену заштите, док је остатак Дебеле горе намењен само за научно-истраживачки рад и контролисану едукацију, а не и за масовни туризам. Стаза због тога треба да од Обрешког окна, преко 1. од Дебеле горе, затим између 15. и 14. одељења, па поред баре Велика Рогозита и даље шумском стазом до чворишта одељења 29, 30, 39, 40 где излази на изграђени шумски пут, одакле један крак продужава путем на југ до асфалтног пута Пландиште - Купиново, а други крак ка истоку до цркве Мајке Ангелине и ревитализованих ливада и пашњака. У средини ове зоне налазе се резервати који се разгледају само са уређених осматрачница на границама Резервата. Приликом уређења зоне поштовати правила:
- уређивање стаза са прилазима до бара (основна мера заштите је усмеравање посетилаца на кретање само дуж означених и уређених стаза);
- контролисање броја посетилаца (важно је ограничити број посетилаца у односу на еколошку издржљивост и режим заштите);
- формирање водичке службе (природне вредности биће правилно презентоване путем стручно оспособљене водичке службе);
- организовање чуварске службе;
- уређење зоне вршити према мерама утврђеним Уредбом о заштити СРП Обедска бара.

Туристичка зона Б - Чењин

Туристичка активност у овој зони подразумева **рекреативни туризам**, возњу еколошким видовима саобраћаја (бициклом или сеоском запрегом) уређеном стазом до обале реке Саве. Туристичка стаза се пружа дуж шумског пута који кружно повезује Обреж - Пландиште - Купиново.

На обали Саве је могуће уредити плажу за купање и излетнички простор. Узводно и низводно од плаже могу се уредити места за спортски риболов.

На улазу у ову зону налази се Обрешки рибњак, који може послужити за одвијање спортског риболова и развијање угоститељских активности. На самом рибњаку поставити и осматрачнице. Приликом уређења зоне поштовати правила:

- уређивање стазе до реке Саве, плаже на Сави, излетничког простора, као и места за спортски риболов и угоститељске активности вршити према мерама заштите из Уредбе о заштити СРП Обедска бара ("Службени гласник Републике Србије", број 56/94);

- организовати чуварску и водичку службу.

Туристичка зона В - Грабовачко-Витојевачко острво

Трећи приступ у Специјални резерват природе Обедска бара налази се код насеља Грабовци. Туристичка стаза се пружа дуж шумског пута који повезује Грабовце са реком Савом наспрам Оридске аде. У туристичку зону укључиће се и крак пута који води уз канал Врањ до Саве. Уређеном стазом кроз шумску просеку може се пешице, бициклом или запрегом (кочијом) доћи до реке Саве. Обала ће се овде уредити за потребе излетничких активности. Уређењем обале остварују се видици на другу обалу Саве и пружа се могућност шетње и посматрања пејсажа. При уређењу ове зоне потребно је поштовати правила:

- уређивање прилаза до Саве кроз шумске просеке вршити према мерама заштите из Уредбе о заштити СРП;
- обележити главне правце кретања;
- организовати чуварску и водичку службу.

Најчешћи посетиоци излетничких пунктова ће бити ђачке екскурзије, па је потребно број посетилаца (места за седење) прилагодити просечном броју ученика у једном ђачком аутобусу (50). То се односи посебно на локацију "Пландиште" на Сави која има асфалтни пут од Купинова и која је директно повезана као чворна тачка са стазама на правцима до А и Б.

У свакој туристичкој зони формирати излетнички пункт као уређен простор на погодном месту где постоји могућност снабдевања водом и приступ теренским возилом за снабдевање храном, дрвима и одвоз смећа. У уређење простора спада "надстрешница" са столовима и клупама за 50 корисника, "вашариште", "дрвљаник", простор за прихват смећа, пољски WC, уређена чесма.

Намена му је да се учесницима програма понуди упознавање природних вредности, омогући предах, заклон у случају невремена и ручак у природи.

Поред предложених зона планирано је формирање два локалитета са комплексном понудом:

1. Локалитет Обреж који непосредно належе на насеље Обреж и пут ка Купинову, на самој обали Обедске баре. Одређен је природним условима, као и постојећим објектима. Неопходни садржај локалитета би требало да буде:

- хотел са бунгаловима;
- природњачки музеј са информативно-пропагандним центром;
- објекти непосредне услуге-продавнице пића, брзе хране и сл.;
- камп са централним објектом и плацевима за шаторе или камп приколице;
- спортски терени (мини голф, кошарка, одбојка, тенис) стазе за шетње, јахање, вожњу бицикла, на самој обали привез за чамце на весла,
- цикло-центар - изнајмљивање и сервис бицикала.

Потребно је планирати реконструкцију и повећање квалитета смештаја и услуге у постојећем хотелу и повећање лежаја (мах до 50 - један аутобус), а у исто време планирати проширење капацитета у домаћој радиности у Купинову, Обрежу, Ашањи и Грабовцу.

2. Локалитет Купиново који се налази на крају насеља Купиново и предвиђен је за етно-парк. Површина етно-парка је заштићена просторно-културно-историјска целина и, са остацима средњевековне тврђаве Купиник, чини најстарији део насеља. Од затечених објеката руралне архитектуре неколико објеката су аутохтоне фолклорне

вредности, а неколико су без изражених обликовних вредности које треба адаптирати и пренаменити. На локалитету Купиново издвајају се групе садржаја:

- Купиник - средњевековни град;
- етно-парк са управом;
- пратећи садржаји - мањи ресторан и продајни пунктови;
- скелски прелаз за скелу која ће саобраћати између Купинова и насеља Скела на десној обали Саве.

Уређење овог локалитета вршити према условима Завода за заштиту природе, као и Завода за заштиту споменика културе из Сремске Митровице. У оквиру комплекса етно-парка старе сеоске куће и помоћне објекте уредити тако да се за комплекс етно - парка обезбеде и услови за живот домаћинстава етно-парка, као и коначиште за туристе, угоститељски објекат, музеј, летњу позорницу.

3. Локалитет Пландиште који се налази у алувијалној равни реке Саве предвиђен је за развој излетничког туризма. Обала ће се овде уредити за потребе излетничких активности. Уређењем обале остварују се видици на другу обалу Саве и пружа се могућност шетње и посматрања пејсажа.

Гранични капацитет броја посетилаца у туристичким зонама и локалитетима утврђен је на основу збира појединачних граничних капацитета различитих режима заштите, према условима Завода за заштиту природе Србије.

Појединачни гранични капацитети за целокупни простор обухвата Просторног плана (СРП + заштитна зона) износе:

- у режиму заштите I степена - користи се за научно-истраживачке активности и контролисану едукацију и није предвиђен за посету туриста
- у режиму заштите II степена - 500 једновремених корисника уз пратњу стручног водича
- у режиму заштите III степена - 1500 једновремених корисника
- у заштитној зони - 3000 једновремених корисника.

Укупан капацитет Резервата са заштитном зоном износи 5000 једновремених посетилаца/корисника.

Највећи број туриста потребно је усмерити на ободне делове ван резервата (Обреж, Купиново, Грабовци) где је капацитет посетилаца многостуко већи. Поред смештајних капацитета, нужно је побољшати и структуру угоститељских објеката, тиме што би значајније били заступљени ресторански објекти (данас су заступљене претежно кафане са нижим квалитетом опремљености и услуга). Опремљеност угоститељских објеката такође треба да задовољава међународне стандарде, а имајући у виду претежно сезонски карактер туристичке понуде, потребно је формирати много више капацитета на отвореном простору.

Туристички локалитети треба да буду опремљени и информативним пунктовима, продавницама свакодневне и изузетне куповине (у складу са планираном туристичком понудом).

Локалитети са комплексном туристичком понудом не налази се у резервату већ у његовој **заштитној зони**. Готово сви планирани најважнији туристички садржаји су везани за зону заштите III степена.

Уређење насеља ће се вршити на основу урбанистичке документације, при чијој изради треба узети у обзир планиране туристичке садржаје, дате оријентационо у овом Плану.

За све облике туризма неопходно је обезбедити и квалитетан смештај и одговарајуће пратеће услуге. За све постојеће и планиране локалитете обавезна је израда детаљне

урбанистичке документације, са претходно јасно дефинисаним програмима у области туристичке понуде и могућих капацитета.

6.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ УСЛУЖНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

Организација простора и изградња капацитета намењених услужним делатностима у функцији развоја туризма, одвијаће се уз обавезу обезбеђења услова за реализацију темељних принципа одрживог развоја подручја Обедске баре. Овим се подразумева планирано умерено или ограничено коришћење укупних ресурса подручја, уз формирање атрактивног и туристичким потребама примереног туристичког производа.

Јавне службе ће се развијати у складу са критеријумима датим Просторним планом Републике Србије, како би насеља била опремљена јавним службама у складу са нивоом који заузима у мрежи насеља. Обзиром да сва насеља имају најнижи степен у мрежи насеља-примарно сеоско насеље, прерасподелу и развој-јавних служби треба извршити у оквиру ширег функционалног подручја (општински, регионални центар).

Поред улагања у постојеће објекте јавних служби потребно је повећати њихову доступност и то формирањем мобилних јавних служби.

6.7. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, РАЗМЕШТАЈ И КОРИШЋЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА

6.7.1. Саобраћајна инфраструктура

Изградња планиране мреже путева у оквиру Просторног плана подразумева изградњу саобраћајних капацитета у:

1. окружењу Обедске баре
2. и у оквиру обухвата Просторног плана

Правила грађења за саобраћајну инфраструктуру подразумевају следеће:

3. све регионалне и локалне путеве градити за двосмерни саобраћај са носивошћу за средње тешки саобраћај (регионални путеви) и за средњи саобраћај (локални путеви),
4. сви ови путеви морају имати елементе који им по закону припадају, са ширином коловоза од мин. 6,0m са једностраним нагибом коловоза и правилним одводњавањем,
5. у оквиру обухвата Плана дужина и изграђеност путева се минимизира иако су у функцији само прилаза до изграђених туристичких локалитета или простора за стационирање саобраћаја,
6. све интерне приступне саобраћајнице градити за двосмерни саобраћај од савремених конструкција са ширином саобраћајница од мин. 5,5m са једностраним нагибом,
7. просторе за паркирање путничких возила градити као стални објекат.

Стални објекти за стационирање возила су паркинзи за путничка возила (димензија 5,0x2,5m) од савремених конструкција (бетонских плоча или бехатона), али обавезно у ЕКО изради (свако четврто место је простор за дрвеће) тако да се подигне ниво комфора чувања возила и минимизира негативан утицај паркинг површина на микроклимат и биодиверзитет на животну средину као и сам простор Обедске баре.

Простори за повремено стационирање возила су унапред утврђени простори у зеленом окружењу који ће се само стабилизovati, тако да би могли се повремено укључити у систем паркинг површина у време повремених манифестација.

Остала правила грађења подразумевају:

1. укрштање јавних путева са осталим инфраструктурним објектима (водопривреда, енергетика, везе и др.) треба вршити тако да се не омета одвијање саобраћаја, не угрожава стабилност путева, безбедност и режим саобраћаја на путевима,
2. код укрштања јавних путева са атарским и осталим земљаним путевима, мора се поштовати услов да се земљани путеви који се прикључују на јавне путеве са савременим коловозом, морају изградити са тврдом подлогом у дужини од најмање 50 за магистрални пут, 40m за регионални пут и 30m за локални пут, рачунајући од ивице коловоза јавног пута и минималне ширине од 5,0 метара,
3. на местима међусобног укрштања јавних путева, прикључења јавног пута на други пут, обезбеђују се троуглови прегледности чије странице износе 120 метара, рачунајући од тачке пресека осовине тих путева, односно осовине железничке пруге,
4. у троугловима прегледности не смеју се подизати засади, градити објекти или вршити други радови који би ометали прегледност јавног пута,
5. у земљишном појасу пута не могу да се граде објекти (стамбени, пословни, помоћни, затим бунари, резервоари, септичке јаме и сл.), осим објеката који служе саобраћају.

6.7.2. Водопривредна инфраструктура

Према стратегији развоја, уређења и заштите планираног подручја, на подручју Обедске баре развијаће се вишенаменски системи, којима се интегрално решавају проблеми коришћења и заштите вода, уређења водних режима и одбране од поплава.

(1) регионални системи за обезбеђивање вода највишег квалитета, за насеља и оне индустрије које захтевају воду тог квалитета,

(2) регионални системи за коришћење, уређење и заштиту речних вода (тзв. речни системи), којима се подмирују остали корисници, и уређују и штите воде.

У складу са стратешким опредељењима, снабдевање водом највишег квалитета, оствариваће се развојем регионалних система, из којих ће се снабдевати највећи број насеља и само они технолошки процеси у којима је неопходна вода највишег квалитета.

Сремски систем се ослања на два моћна алувиона: дрински, на ушћу Дрине и савски. Значајне издани подземних вода у алувијалним наслагама се простиру дуж леве обале Саве, на потезима Сремска Митровица - Јамена и Јарак - Грабовци, а делом и у Купинском куту, са добром хидрауличком везом са Савом.

Из дринског изворишта вода ће се упућивати преко Богатића и Сремске Митровице до - Руме, док се други део насеља Срема снабдева из савског изворишта. Могуће повезивање са београдским системом и новосадским системом.

Око изворишта подземних вода, дефинисати зоне и појасеве санитарне заштите изворишта у склопу са Законом о водама ("Службени гласник Републике Србије", број 46/91; 53/93; 67/93; 54/96).

Насеља у обухвату Плана ће се до реализације регионалних система, водом снабдевати из локалних изворишта, уз неопходне реконструкције и доградње система (бунари, резервоари, црпне станице).

Простор Обедске баре припада сремском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода. Систем ће се убрзано развијати са реализацијом каналских система који треба да омогуће коришћење транзитних вода на подручју Срема, а предвиђа се реализација постројења за пречишћавање отпадних вода свих већих концентрисаних загађивача, посебно се предвиђа заштита изворишта подземних вода Кленак - Јарак деривацијом и пречишћавањем отпадних вода Сремске Митровице и Руме.

Основни проблем на овом простору је одржати у функцији објекте и режиме који су "наметнути" природи (насипе, дренажни систем, небрањени део приобаља и др.). Природа путем ветра, таласа, вегетације угрожава водопривредне објекте због чега су они предмети - редовног одржавања, интервенција и санација.

У области заштите од вода, предвиђа се завршетак изградње пројектованог насипа од Прогара ка Купинову уз леву обалу Саве, од km 3+100 до km 8+562 (споја канал Вок са Обедском баром). На завршном делу насипа обезбеђена је заштитна висина око 1 m изнад нивоа стогодишње воде.

У подручју заштитне зоне Обедске баре се не планира проширење система за одводњавање, већ само одржавање (чишћење канала од муља и растиња) и евентуалне реконструкције постојећих. Могуће је будуће двонаменско коришћење постојећих система за потребе наводњавања. У резервату је наводњавање као мера забрањена због нарушавања ионако угроженог водног режима.

У циљу освежавања Обедске баре водом из Саве, неопходно је оспособљавање канала Вок за двојну строго контролисану функцију - пуњење и пражњење водом Обедске баре, као и продубљивање западног лука Обедске баре - Ревенице ради омогућавања дотока воде у бару. Предвиђа се и санација самог корита баре.

Са водопривредног становишта, приоритети развоја предметног простора и мере које треба предузети јесу:

- обезбеђивање довода воде у корито Обедске баре, Купинске греде и остала подручја посматраног простора;
- при обнављању воде, вода мора да протиче кроз корито Баре и подручје које захватају лукови Обедске Баре;
- обезбедити да ниво воде достигне 75 mANV и поплави поред корита Баре и греде у Купинском куту. Обнављање воде обезбедити у пролетњим месецима при високом водостају реке Саве;
- да ниво воде у кориту Обедске баре не буде нижи од 73 mANV у било ком периоду године. У циљу успоравња истицања воде извршити санацију источног лука корита Обедске баре на делу између узвишења са старим градом Купиником; Санацију - насипање извршити до коте 73,50 mANV;
- да се обезбеди могућност промене нивоа воде (колебања водостаја) између 73 и 75 mANV, у зависности од оптималних услова за развој флоре и фауне.

Уређење отворених канала и регулационих радова на простору Обедске баре, биће дефинисано израдом одговарајуће пројектно-техничке документације и претходним условима Јавног водопривредног предузећа "Воде Војводине" - Нови Сад.

У циљу **заштите вода**, у насељима ће се развијати сепарациони канализациони системи, којима ће се посебно одводити фекалне отпадне воде, а посебно атмосферске отпадне воде.

Основни задатак канализационог система је потпуна хидротехничка санитација урбаних простора. Фекални канализациони системи треба да прикупе и одведу ван територије све отпадне воде формиране при употреби и коришћењу. Канализациони системи су у врло уској вези са водоснабдевањем и представљају функционалну и органску целину са њим. Због тога се канализациони системи морају развијати упоредо са развојем система водоснабдевања.

Индустријске отпадне воде по потреби, решаваће се посебним системима. Зависно од врсте и типа загађене воде вршиће се њихово претходно пречишћавање кроз предtretман, па ће се тек онда ићи на заједничко пречишћавање са санитарном и атмосферском отпадном водом.

Пре упуштања отпадних вода у реципијент предвиђа се њихово пречишћавање на уређајима за пречишћавање отпадних вода. Карактер реципијента предвиђа, односно захтева висок степен пречишћавања. После пречишћавања на уређајима за пречишћавање отпадних вода, пре испуштања у реципијент, концентрација појединих загађујућих материја у ефлуенту мора задовољавати услове које прописује надлежно водопривредно предузеће.

Туристички локалитети и центри ће проблем одвођења отпадних вода решавати преко компактних мини-уређаја за биолошко пречишћавање, или ће се отпадне воде евакуисати у бетонске водонепропусне септичке јаме које ће се периодично празнити аутоцистернама, ангажовањем надлежне комуналне организације, а садржај одвозити на депонију.

Кишну канализацију конципирати за меродавне услове (временски пресек, урбанизованост простора, рачунска киша итд.), а етапно реализовати тако да се изграђена делом рационално уклапа у будуће решење.

Ефикасна заштита од поплава подразумева и реализацију следећих организационих мера:

1. нормативно спречавање неконтролисане градње у просторима који су угрожени од поплава, применом одговарајућих урбанистичких и планских мера, како се не би повећавале потенцијалне штете од поплава уз конкретизацију водопривредних услова;
2. адекватно одржавање заштитних објеката и система, према унапред дефинисаним плановима,
3. стално ажурирање превентивних и оперативних мера у периоду одбране од великих вода;
4. политиком осигурања имовине, која висину премија условљава и степеном ризика од поплава.

6.7.3. Енергетска инфраструктура

Гасоводна инфраструктура

На предметном подручју планира се изградња разводних гасовода средњег притиска за гасификацију насеља, од планираног гасовода РГ-05-10.

Нафтоводна инфраструктура

На предметном подручју не планира се изградња нафтовода.

Лежишта енергетских извора

Поред експлоатације постојећег лежишта Купиново, на предметном подручју планирају се истражни радови од стране Предузеће НИС Нафтагас-Нови Сад, у истражном простору на основу Решења издатог од Министарства рударства и енергетике.

Бушотине

Простор око бушотине Кир-1/Н, је предвиђен за изградњу бање и купалишта.

Простор око бушотине Кир-2/Н, предвиђен је за изградњу пластеника и стакленика и њихово загревање.

На локалитету око бушотине Кир-3/Н, предвиђен је простор за I фазу истраживања лежишних потенцијала.

Поред експлоатације постојећих хидротермалних бушотина, планирана је изградња низа истражних и контурно истражних бушотина у дефинисаном истражном подручју, које се налази ван граница СРП Обедска бара, у заштитном подручју.

Евентуална изградња објеката који прате енергетских извора (сабирни системи, приступни путеви и сл.) вршиће се на овим истражним односно експлоатационим просторима.

Извори енергије

У наредном планском периоду потребно је стимулирати развој и коришћење алтернативних облика енергије, чиме би се знатно утицало на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине.

Приликом развоја и коришћења алтернативних облика енергије, редослед приоритета развоја је: геотермална енергија, биомаса, биогаз, сунчева енергија, енергија ветра.

6.7.4. Електроенергетска инфраструктура

На простору обухваћеном Планом, потребно је у потпуности ревитализовати преносну мрежу у циљу квалитетног и сигурног снабдевања електричном енергијом потрошача .

Потребно је обезбедити довољно капацитета у постојећим ТС 110/20 kV и изградити нове капацитете.

Средњенапонски 35 kV водови прећи ће на 20 kV напонски ниво, а трафостанице 35/10 kV и 35/20 kV задржаће се као 20 kV разводна чворишта.

Целокупна 10 kV мрежа ће се реконструисати за рад на 20 kV напонски ниво. Изградњом дистрибутивних трафостаница 20/0,4 kV напонског преноса и реконструкцијом постојећих 10/0,4 kV обезбедити довољно капацитета за све потрошаче.

Нисконапонску мрежу у свим насељима, као и ону за потребе туристичких и других локалитета, на простору Обедске Баре, потребно је реконструисати и оржавати по плановима надлежних дистрибуција.

На простору обухваћеном Планом задржава се целокупна постојећа преносна мрежа 400 kV и 220 kV. По "Студији дугорочног развоја мреже ЕПС-а на конзумном подручју Војводине ", нема планиране 400 kV, 220 kV и 110 kV преносне мреже на планском простору.

Постојећу преносну мрежу на овом подручју потребно је ревитализовати.

Електрична енергија за снабдевање потрошача на подручју Обедске Баре, обезбедиће се из постојеће трафостаница ТС110/20 kV "Пећинци", преко 20 kV мреже и дистрибутивних трафостаница 20/0,4 kV.

Ради обезбеђивања довољног капацитета потребно је у постојећу трафостаницу у наредном периоду уградити још један трафо снаге 31,5 kVA поред постојећег исте снаге.

У насељима ће се изградити нови капацитети дистрибутивних трафостаница 20/0,4 kV, а постојеће трафостанице 10/0,4kV биће реконструисане за 20 kV напон. Нисконапонску мрежу у свим насељима потребно је реконструисати. У наредном периоду потребно је изградити далековод 20 kV на релацији Грабовци-Огар, ради стварања могућности за резервно напајање Грабоваца.

У свим насељима, туристичким и другим локалитетима потребно је изградити квалитетну јавну расвету.

6.7.5. Телекомуникациона и РТВ инфраструктура

За квалитетно одвијање телекомуникационог саобраћаја на подручју Обедске Баре, потребно је изградити квалитетне спојне путеве оптичким кабловским везама, уз све главне и локалне путне правце.

Систем преноса одвијаће се преко дигиталних аутоматских телефонских централа, које треба поставити у свим насељима. За свако домаћинство обезбедиће се по један директан телефонски прикључак, као и довољан број прикључака за све привредне кориснике, што ће укупно износити око 2600 прикључака.

У свим насељима и на туристичким и другим локалитетима, потребно је изградити примарну и секундарну кабловску мрежу.

Изградњом антенских система и базних станица мобилне телефоније, омогућити рад овог система телекомуникација на целом планском подручју.

У свим насељима за квалитетан пријем и дистрибуцију радио и ТВ сигнала, изградити кабловски дистрибутивни систем (КДС).

На подручју Обедске Баре, у зони од интереса за израду Просторног плана, на основу дугорочног плана развоја предузећа Телеком Србија и Идејног пројекта за изградњу дигиталне комутационе и транспортне мреже на подручју регионалног чвора Сремска Митровица, предвиђена је изградња оптичких спојних каблова међумесне мреже, уместо постојећих бакарних спојних путева на релацијама :

Платичево-Витојевци-Грабовци,
Доњи Товарник-Огар-Обреж,
Обреж-Купиново-Ашања.

Базне радио станице мобилних телекомуникација планиране су у насељима: Ашања, Грабовци, Купиново, Обреж, Огар, као и ван резервата у складу са Заводом за заштиту природе у складу са условима надлежних предузећа за мобилне телекомуникације.

6.8. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешко опредељење развоја подручја обухваћеног израдом Просторног плана усмерено је на реализацију посебних режима заштите просторних целина са значајним природним вредностима и санацију, заштиту и унапређење природних и радом створених вредности, уз очување изворности овог подручја.

У циљу заштите природних ресурса, спречиће се њихова даља деградација унапређењем комуналне инфраструктуре насеља, увођењем гасификационе мреже, адекватним газдовањем шумама и др.

Заштита ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити следећим мерама:

- гасификацијом насеља;
- реконструкцијом и модернизацијом саобраћајне мреже;
- експлоатацијом минералних сировина, уз обезбеђење мера заштите ваздуха у складу са Законом о рударству;
- адекватним улагањем комуналног отпада у складу са важећим Правилником и Националном стратегијом управљања отпадом (Влада Републике Србије), која за

регион, на који су усмерене општине Пећинци и Рума (које делом припадају предметном подручју), подразумевају изградњу регионалне депоније у СР. Митровици са центром за рециклажу, центром за компостирање и формирање трансфер станица у Пећинцима и мреже сабирних центара по насељима;

- одлагање сточних лешева у складу са Правилником и Националном стратегијом управљања отпадом;
- санација постојећих депонија са рекултивацијом;
- формирање свих категорија насељског зеленила и заштитног зеленила дуж саобраћајница, око комуналних објеката, радних зона, економија и на деградираним површинама.

Заштита вода

У контексту заштите вода као природног ресурса, предвиђене су следеће мере:

- за насеља ће се обезбедити вода највишег квалитета из локалних изворишта;
- у насељима ће се изградити сепарациони канализациони системи, посебно за фекалне отпадне воде, а посебно за атмосферске воде, истовремено са развојем система водоснабдевања;
- пре упуштања у реципијент, отпадне воде ће се пречишћавати на уређајима за пречишћавање;
- на туристичким локалитетима проблем одвођења отпадних вода ће се решавати путем комплетних мини - уређаја за пречишћавање отпадних вода;
- вршиће се заштита од поплава адекватним одржавањем објеката и система, који су изграђени у том контексту;
- изградиће се пројектовани насип од Прогара ка Купинову на левој обали Саве;
- вршиће се одржавање система за одводњавање (чишћење канала од муља и растиња) уз евентуалну реконструкцију;
- у циљу освежавања простора Обедске баре водом из Саве оспособиће се канал Вок за двојну, контролисану функцију - пуњење и пражњење и продубиће се западни лук Ревеница, што ће омогућити доток воде у бару;
- извршиће се санација самог корита баре;
- око постојећих и планираних изворишта подземних вода дефинисаће се зоне и појасеви санитарне заштите, у складу са Законом о водама.

Заштита земљишта

У циљу заштите земљишта, спроводиће се следеће мере:

- коришћење пољопривредног и шумског земљишта у складу са Уредбом;
- адекватно одвођење отпадних вода;
- контролисана примена хемијских средстава у пољопривредној производњи и агротехничких мера;
- на местима експлоатације минералних сировина спроводиће се строге мере заштите, у складу са Законом о рударству;
- вршиће се адекватно одлагање комуналног отпада и сточних лешева у складу са важећим Правилницима и Националном стратегијом управљања отпадом;
- формирање заштитног зеленила, посебно на правцима доминантних ветрова и деградираним површинама.

6.9. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Специјални резерват природе "Обедска бара" је проглашен 1994.год. ("Службени гласник Републике Србије", број 56/94) и подељен је у три степена заштите и заштитну зону која се поклапа са обухватом Просторног плана. Исте године је донешена Уредба о заштити резервата ("Службени гласник Републике Србије", број 56/94), која је дефинисала услове управљања и коришћења природних ресурса на овом простору.

Због својих темељних одлика, који јој даје изузетну природну вредност, Обедска бара је добила међународни статус јер је укључена у конвенцију о светски значајним мочварним стаништима (Рамсар, 1977.), као и у списак подручја од изузетног значаја за птице Европе (ИБА, ИБА-Н° 041-1989. и 2000.). Обедска бара је такође предложена и за номинацију као Резерват Биосфере (UNESCO-МаБ програм) и у току је припрема за упис у Ботанички значајна подручја (ИПА).

Многи представници флоре и фауне су стављени под заштиту као природне реткости Уредбом о заштити природних реткости ("Службени гласник Републике Србије", број 50/93), што подразумева најстрожији режим заштите њихових станишта. Поједине биљне и животињске врсте су у фази нестајања, па се као угрожене врсте налазе на листи Црвене књиге флоре Србије.

На простору Специјалног резервата природе "Обедска бара", у циљу интегралне заштите и очувања екосистемских веза и свих темељних природних вредности уз ограничење и контролисане водове коришћења, спроводиће се тростепени режим заштите, везан за одређене површине и локалитете у Резервату, за целокупно подручје Специјалног резервата природе "Обедска бара". Према Уредби о заштити ("Службени гласник Републике Србије", број 56/94) важе следећи режими:

Подручје режима заштите првог степена

Режим заштите првог степена се налази у Купинским гредама, (локалитет Дебела гора). То је центар биолошке разноврсности живог света у СРП "Обедска бара". Основне карактеристике подручја су састојине храста лужњака старости преко 180 година који подсећа на "прашумски" облик шума, а јавља се и сплет мочварних и шумских заједница које обезбеђују изузетну бројност и разноврсност живог света.

За ово подручје, режима првог степена заштите, подразумевају се мере утврђене Законом о заштити животне средине и искључују сви видови коришћења богатства.

Подручје режима заштите другог степена

У режиму заштите другог степена који је установљен на одређеним површинама, либералнији је вид коришћења природних ресурса и то у газдинским јединицама: "Грабовачко-Витојевачко острво", "Обрешке ширине" и "Купинске греде". То су делови Резервата испреплетани барама, депресијама и гредама, где су очувани фрагментирано изворни облици екосистема и очуваног природног предела са присутношћу значајних аутохтоних поплавних шумских заједница. Наведени режим заштите прописује ограничено и строго контролисано коришћење, унапређење и презентацију природних вредности на овим површинама, кроз дозвољене и забрањене активности.

Подручје режима заштите трећег степена

Режим заштите трећег степена прописан је за остале површине Специјалног резервата природе "Обедска бара" који обухвата следеће газдинске јединице: "Купинске греде", "Купински пут", "Грабовачко-Витојевачко острво" и "Чењин-Обрешке ширине".

То су површине са мешовитим аутохтоним састојинама храста лужњака, јасена и граба, чисте састојине храста, јасена и култура ЕА топола (код којих је доста измењена изворна флора и фауна). Поред шума, у подручју трећег степена налазе се и значајна станишта бара, влажних ливада и пашњака. Ове површине заокружују и доприносе укупном очувању екосистема, угрожених станишта и појединачних специфичних и јединствених природних реткости.

Опште мере заштите из режима заштите прописаних Уредбом о заштити Специјалног резервата природе "Обедска бара" уградиће се у сва нормативна и планска акта и

спроводиће се континуирано. Дозвољене и обавезне радње из наведених режима заштите уграђене су у текст Просторног плана.

Заштитна зона

Уредбом о заштити Специјалног резервата природе "Обедска бара", установљена је и заштитна зона, а наведеном Уредбом прописан је следећи режим у заштитној зони:

Дозвољено је:

- сви видови коришћења шума, лов и риболов;
- туристичко-рекреативне активности;
- коришћење обале за утовар дрвета, уз обавезу да се после тога сидришта врате у првобитно стање;
- сви радови према Правилнику о анализи утицаја објеката, односно радова на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", број 61/92 и 47/01)

Забрањено је :

- упуштање отпадних вода;
- непланска сеча шума;
- неконтролисана употреба вештачких ђубрива;
- непланска изградња објеката.

6.10. ЗАШТИТА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Структура непокретних културних добара

Поступком валоризације извршена је идентификација стечених вредности, а у складу са врстама и категоријама непокретног наслеђа. Стратешке одреднице дефинисане су на основу вредновања целокупног подручја и ужег и ширег окружења.

Просторним повезивањем непокретности идентификоване су просторне целине -зоне заштите непокретног наслеђа изван контекста формалних категорија и врста.

Зоне заштите у оквиру посматраног подручја су:

- А. Зона примарне заштите - део насеља Купиново
- Б. Зона секундарне заштите - заштићена околина осталих непокретних културних добара.

Заштићену околину зоне примарне заштите чине спољне ивице К.П. 285 до 271, спољне ивице К.П. 269, односно за утврђење спољне ивице К.П. 3335, 3336, 3337/1, 3337/2 и 3337/3 КО Купиново.

Заштићену околину непокретности у зони секундарне заштите чине спољне ивице суседних парцела, као и припадајућа парцела на којој се непокретности налази. Изузетак представљају археолошки локалитети за које заштићена околина није просторно одређена.

Услови заштите непокретних културних добара и евидентираних непокретности које уживају претходну заштиту и њихове заштићене околине

Услови заштите непокретног културног наслеђа односе се на опште одреднице (односе се на евидентиране карактеристике-специфичности насеља) и посебне услове очувања, одржавања и коришћења што подразумева очување свих карактеристика на основу којих је утврђено споменичко својство. Услови заштите односе се на све категорије добара.

Општи услови заштите

Општи услови се односе на непокретна добра по свим врстама и категоријама:

- очување евидентираних визура и непокретних добара као реперних објеката;
- сву планску, урбанистичку и техничку документацију за ове целине радити у складу са условима и мерама заштите непокретног културног добра, утврђеним од стране надлежне службе за заштиту културних добара;
- потребно је очувати старе урбане матрице насеља, са карактеристичним урбаним елементима и регулацијама;
- забрањује се извођење радова који могу угрозити статичку стабилност објекта.

Посебни услови заштите непокретних културних добара и евидентираних непокретности које уживају претходну заштиту

Посебни услови заштите одређују елементе очувања, одржавања и коришћења, као и потребне поступке и ограничења, за сваку од идентификованих зона споменичког наслеђа. Уколико се врше класификације по наведеним критеријумима посебни услови дефинишу преглед добара.

1. Зона примарне заштите - Купиново

Поред наведених општих услова заштите посебни услови садрже:

- очување амбијенталних вредности и просторне организације;
- очување карактеристичних елемената архитектуре, габарита, конструктивних и декоративних елемената екстеријера и ентеријера, карактеристичне материјализације и мобилијара на заштићеним објектима;
- забрана радова који могу угрозити статичку стабилност и споменичка својства објекта;
- дозвољена обнова непокретности под заштитом по појединачним условима;
- дозвољена замена, уклањање или изградња нових објеката који нису обухваћени режимом заштите, у оквиру заштићених парцела и заштићене околине по посебним условима заштите, а у складу са општим и посебним условима.

2. Зона секундарне заштите

Поред наведених општих услова заштите посебни услови су дефинисани у складу са врстама непокретних добара, а примењују се на све категорије добара:

а) Сакрални објекти

- очување карактеристичних елемената архитектуре, габарита, конструктивних и декоративних елемената екстеријера и ентеријера, карактеристичне материјализације и мобилијара;
- забрана радова који могу угрозити статичку стабилност објекта.

б) Објекти грађанске архитектуре

- очување карактеристичних елемената архитектуре, габарита, конструктивних и декоративних елемената екстеријера и ентеријера, карактеристичне материјализације и мобилијара;
- забрана радова који могу угрозити статичку стабилност објекта.

в) Објекти народног градитељства

- чување изгледа, конструктивних и декоративних елемената, материјализације, као и функционалних карактеристика;
- забрана извођења грађевинских радова који могу угрозити статичку стабилност и споменичка својства споменика културе;
- дозвољава се обнова и промена намене непокретности која неће угрозити

споменичка својства, а по појединачним условима службе заштите.

д) Меморијални комплекси, споменици и спомен обележја

Идентификоване су три категорије меморијалних целина, споменика и спомен обележја, односно одређени су објекти са очувањем:

- обележја и локације где није могућа замена или дислокација;
- обележја где је могућа дислокација;
- локације где је могућа замена обележја.

ђ) Археолошки локалитети

- који су проглашени за непокретна културна добра дозвољена је изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћење радова и адекватну презентацију налаза;
- у зони оних који су евидентирани као непокретности које уживају претходну заштиту забрањује се изградња и промена намене објекта.

3. Услови заштите непокретног наслеђа у зони заштићене околине

Заштита непокретног наслеђа у зони заштићене околине, заснива се на одређивању потребних активности и забрани радова које могу угрозити споменичко својство својом непосредном близином.

Мере заштите заштићене околине непокретних добара и евидентираних добара под претходном заштитом су:

- дозвољено урбанистичко, комунално и хортикултурно опремање, уређење и одржавање;
- очување постојеће уличне матрице и карактеристика просторне организације;
- забрана радова који могу угрозити статичку стабилност објекта;
- забрана подизања објекта који архитектуром, габаритом или наменом могу угрозити споменик културе;
- забрана складиштења отпадних и штетних материја;
- у случају земљаних радова обавезно је археолошко праћење радова;
- у заштићеној околини проглашених археолошких локалитета дозвољена је изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћења радова и адекватна презентацију налаза.

6.11. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

Мере заштите од елементарних непогода

1. Земљотрес

Мере заштите које су уграђене у просторна решења у овом Просторном плану чине факторе који су од утицаја на смањење повредљивости простора, а уједно и на трансформацију ка бољем уређењу и организацији у оквиру постојећих граница. Овај План даје само оквирне услове за изградњу и организацију насељских површина јер ће се детаљније разрадити на нивоу урбанистичких планова самих насеља. Оквирни услови предвиђени Планом су: задржавање степена изграђености земљишта уз максимални услов до 30%, ограничење густине насељености, спратност објекта, планирање слободних површина за потребе евентуалног измештања и збрињавања становништва, побољшање квалитета стамбеног и грађевинског фонда у насељима уз већи степен опремљености одговарајућом инфраструктуром.

Грађевинско-техничке мере: правилан избор локације за објекте; забрана градње у заштићеним деловима природе, на неподесним теренима, као и строго поштовање и примена важећих законских прописа за градњу на сеизмичким подручјима.

2. Поплаве

Завршетак изградње преосталог дела пројектованог насипа од Прогара ка Купинову трајно ће решити заштиту простора Јасенска где се река Сава до тада редовно изливала. На завршном делу насипа обезбеђена је заштитна висина од око 1 метар изнад нивоа стогодишње воде. Просторно полагање трасе насипа за одбрану од спољних вода по високим котам терена на делу од Купинова до Обрежа омогућиће да велике воде реке Саве несметано протичу кроз ниске терене испред, иза и кроз саму Обедску бару. Пуњење и пражњење водом простора Обедске баре омогућиће се оспособљавањем канала Вок за ову строго контролисану функцију.

3. Олујни ветар

Дендролошке мере се сматрају најбитнијим мерама заштите од олујних ветрова које се примењују у организацији и уређењу ширих простора, заштити насеља и појединих насељских делова, као и код уређења непосредне околине сваког објекта. Ове мере подразумевају формирање одговарајућих заштитних шумских појасева довољне ширине, планско засађивање група високог дрвећа и шибља у одређеном распореду. Поред свих путева на овом подручју планирано је формирање заштитног зеленила у виду група аутохтоних лишћара и шибља. У грађевинском рејону насеља планирано је повећање зелених површина свих категорија, нарочито зелених површина јавног коришћења и заштитног зеленила. Формирање мањих површина под заштитним зеленилом планирано је и око депонија комуналног отпада, радних комплекса у атару насеља, пољопривредних комплекса и др.

Обзиром да се термоелектране налазе на правцу дувања ветрова и представљају потенцијалну опасност за флору и фауну заштићеног дела природе, Планом је предвиђено да се у наредном периоду прате утицаји ових локалитета како би се у случају потребе предузеле одговарајуће мере заштите.

4. Пожари

У циљу заштите шума и шумског земљишта на подручју Специјалног резервата природе у оквиру радова на заштити шума неопходно је спроводити мере за спречавање појаве пожара:

- направити карту шума по степену угрожености од пожара;
- планирати мере за борбу против потенцијалних изазивача пожара;
- планирати мере биолошко-техничке заштите шума;
- прогнозирати опасност од шумског пожара;
- откривати пожаре осматрањем у шуми;
- изградити и одржавати пожарне путеве;
- обезбедити снабдевање водом за гашење пожара;
- планирати опрему и средства за гашење пожара и
- организовати људство за руковођење гашења пожара.

Такође, Просторним планом је ограничено неконтролисано ширење викенд зона и туристичких локалитета ради заштите постојећих шума нарочито од сече или евентуалних пожара.

Ради заштите од пожара у насељима је поред урбанистичких мера потребно да се примењују и грађевинско-техничке мере заштите од пожара у складу са прописима о изградњи објеката, као и прописи и мере заштите од пожара код електроенергетских и гасних постројења, прилагођавање природних водотокова и уређење сталних црпилишта воде за потребе коришћења гашења пожара.

5. Снежни наноси и поледице

Планирани заштитни зелени појасеви уз путеве у виду група аутохтоних лишћара и шибља омогућиће заштиту од наноса снега, безбеднији ток саобраћаја у зимском периоду и коришћење еколошког и туристичког потенцијала Обедске баре у том периоду. Пројектном документацијом ће се одредити ширина заштитних појасева, међусобна растојања и конкретан избор врста зеленила.

6. Град и суша

Уколико дође до настајања градобитних облака, не постоје услови да се непогода спречи а ни знатније ублажи, јер није изграђен систем противградне заштите.

Објекти и инсталације противградне заштите планирају се и граде на основу урбанистичких планова нижег реда.

Превентивне мере у случају суше су агротехничке мере као и планирање изградње система за наводњавање на што већим површинама.

6.12. УСЛОВИ ЗА ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА

СРП Обедска бара

Подручје СРП Обедска бара стављено је под најстрожи режим заштите (I категорија природно добро од изузетног значаја) и као такво захтева и строге услове за изградњу објеката и уређење земљишта.

У односу на утврђене режиме заштите I, II и III степена, овим Планом се прописују услови за изградњу, уређење и коришћење простора по зонама заштите.

На просторима који се налазе у зони Специјалног резервата природе Обедска бара није дозвољена изградња објеката и инфраструктуре, осим оне која је утврђена овим Планом.

Организација простора подразумева опремање простора само оним садржајима у оквиру туристичких зона који ће омогућити обилазак и краћи одмор. То су надстрешнице, столови, клупе за одмор, видиковци (на одговарајућем локалитету са ког се виде веће шумске површине и простори), брвнаре, путокази и друго.

Такође, дозвољено је у овом простору изградити стазе за бицикле, стазе за јахање, пешачке стазе и сличне садржаје који могу обогатити понуду еколошког и рекреативног туризма.

Услови за изградњу објеката у туристичким зонама и локалитетима

Изградња и опремање објеката намењених рекреацији, наутичком туризму (пристаништа, марине), спортском риболову и слично, мора бити у складу са урбанистичким плановима одговарајуће регулационе разраде и пројектно-техничком документацијом уз поштовање минималних услова у погледу њиховог уређења и опремања (са неопходним пратећим садржајима и санитарно-техничким уређајима). Архитектонска обрада ових објеката може се третирати слободно, са циљем, да се уклопе у пејзаж.

На просторима који су предвиђени за подизање оваквих објеката, слободан терен се мора користити заједнички, без икаквог ограђивања. На овим теренима вегетација је

аутохтона и тај пејзаж треба и даље задржати у његовом изворном облику, не уносећи никакве нове врсте.

Подручје заштитне зоне СРП Обедска бара

На подручју заштитне зоне, изван границе СРП Обедска бара, утврђују се следећи услови за изградњу, уређење и опремање простора:

Услови за изградњу на грађевинском земљишту

Изградња на грађевинском земљишту у грађевинском рејону насеља одвијаће се према условима утврђеним одговарајућим урбанистичким планом.

У насељима за која нису донети урбанистички планови изградња ће се одвијати у оквиру постојећих грађевинских рејона у складу са одговарајућим просторним планом (уколико су тим планом дати услови) и уважавањем услова утврђених овим Планом.

Изградња на грађевинском земљишту изван грађевинског рејона насеља вршиће се према условима утврђеним просторним планом општине или другим одговарајућим плановима.

Услови за изградњу објеката привреде

Изван грађевинских рејона насеља, могу се градити:

- објекти намењени примарној пољопривредној производњи (у складу са Законом о пољопривредном земљишту),
- објекти намењени преради и финалној обради производа пољопривреде (под којима се подразумевају објекти у којима се прерађују пољопривредни производи-повртарска производња, лековито биље, шумски плодови и др.),
- објекти локационо везани за сировинску основу (односи се на минералне сировине, могућност експлоатације геотермалне воде и др.),
- објекти за узгој дивљачи,
- објекти у функцији туризма, спорта, рекреације и трговине (уколико нису у супротности са режимима заштите и основном наменом површина,
- други објекти за које се Студијом о процени утицаја покаже да немају негативног утицаја на животну средину.

Локације за изградњу наведених објеката утврдиће се путем даље разраде овог Плана, кроз израду законом предвиђене планске и урбанистичке документације (урбанистички планови одговарајуће регулационе разраде).

Изградња објеката привреде у грађевинским рејонима насеља вршиће се у складу са условима утврђеним одговарајућим урбанистичким плановима насеља.

Основна правила изградње привредних објеката у насељима су:

- изградњу вршити у оквиру радних зона или појединачних просторних јединица унутар насељског ткива;
- у радне зоне усмеравати капацитете са већим просторним захтевима, капацитете са истим или сличним захтевима у погледу инфраструктурне опремљености и капацитете са специфичним локацијским захтевима (потенцијални загађивачи);
- унутар насељског ткива, на појединачним локацијама, могу се градити капацитети чија технологија рада и обим транспорта не утичу негативно на остале насељске функције (бука, загађење воде, ваздуха, тла);
- на рубовима насеља се, поред објеката мале привреде, могу градити и индустријски објекти мањих капацитета чија технологија рада и обим транспорта не утичу негативно на животну средину. Ове објекте би требало лоцирати у постојећим радним зонама или формирањем нових радних зона које ће бити дефинисане даљом разрадом овог Плана, кроз израду законом предвиђене планске и урбанистичке

документације (просторни планови општина и одговарајућа урбанистичка документација). За све објекте који могу имати негативног утицаја на животну средину потребно је израдити Студију о процени утицаја на животну средину, у складу са законским прописима који регулишу ову област.

7. ПРОЦЕНА ЕКОНОМСКЕ ОПРАВДАНОСТИ И СОЦИЈАЛНЕ ПРИХВАТЉИВОСТИ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ ОБЈЕКТА И ФУНКЦИЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Последњих година је запажено појачано интересовање за влажна станишта и њихове осетљиве екосистеме (какав је и Обедска бара), што је један од разлога за њихово правовремено адекватно очување, сходно еколошком, привредном, научном и културном значају.

Основни задатак израде Просторног плана је утврђивање циљева и концепције организације, уређења, коришћења и заштите планског подручја на **принципима одрживог развоја**, као и утврђивање одговарајућих мера и инструмената за реализацију планских решења, која морају бити реално остварљива са аспекта процењених развојних потенцијала подручја. Привредни и економски значај специјалног резервата природе базира се на изворним природним ресурсима. Планска решења су заснована на поштовању основних принципа одрживог развоја у влажним подручјима.

Утицај планираних активности на заштићено природно добро реализује се кроз развијање шумарства, лова, сточарства (пашарења), као и кроз неке делатности које имају посебну традицију, а по свом карактеру могу бити изразито значајне за реализацију идеје о одрживом коришћењу ресурса. То су рибарство, прерада трске, контролисано пашарење и коришћење тресета. У пракси све више долази до неговања традиционалних привредних делатности, чији се производи у савременом друштву високо цене због здраве и еколошке компоненте.

У посебну групу делатности које би квалитетним планирањем могле иницирати заштиту ресурса СРП спада туризам. Одрживи и еколошки туризам је једна од великих развојних шанси влажних станишта чије могућности треба користити, како због новчаних средстава којима би се могла финансирати заштита, тако и због еколошке едукације.

Значајан чинилац у одрживом развоју представља локално становништво. Сагледавање повезаности природних ресурса и становништва током прошлости, значајно је за проучавање везе између човека овог поднебља и животне средине којој припада, као и за плански период у коме може бити покретачка спона еколошки заснованог привредног развоја. Демографски трендови у обухвату Просторног плана (као и у читавој Војводини) не иду у прилог одрживом развоју руралних подручја. Исправљање таквог стања мора се решавати превасходно на националном нивоу. Посматрано локално, концепт одрживог развоја може се унапредити кроз јачање свести о неопходности заштите природе и њеног рационалног коришћења путем боље едукације становништва, развијања свести о припадности заштићеном природном добру, спровођења економске политике која ће да пружи потпору онима који своју шансу виде у бављењу једном од привредних активности на бази коришћења ресурса СРП и заштитне зоне. Добро информисано становништво је један од важних фактора квалитетне заштите и одрживог развоја планског подручја.

Утицај планских решења и пропозиција у наведеном смислу по појединим областима је следећи:

- **становништво: задржавање становништва у постојећим насељима** захваљујући развоју привреде и подизању комуналног и друштвеног стандарда на

виши ниво чиме би се овом становништву компензирале предности живљења у граду;

- **привреда: подизање укупне привредне развијености подручја, повећање степена запослености и прихода локалног становништва** подстицањем развоја пољопривреде, туризма, шумарства, лова и риболова, мале привреде, занатства и угоститељства као области са изузетно вредним природним предусловима који се могу брзо активирати;
- **пољопривреда: стварање услова** за интензивирање пољопривредне производње у свим њеним сегментима, за ужу специјализацију ка неком од планираних видова производње, за могућност повезивања пољопривредне понуде са туристичким активностима, за повезивање са другим гранама привреде (прерађивачким капацитетима, саобраћај, грађевинарство, туризам);
- **туризам: активирање постојећих природних и створених предуслова за развој туризма у складу са реалним капацитетом простора;**
- **инфраструктура: обезбеђење просторних услова за реализацију планираног развоја мреже и објеката инфраструктурних система;**
- **насеља: подизање комуналног стандарда у целини, развој јавних служби у складу са планираним нивоом насеља у мрежи насеља подручја,** развој привредних капацитета;
- **СРП Обедска бара: обезбеђење потребних услова за заштиту, уређење и унапређење подручја** на принципима одрживог развоја, уз поштовање међународних и националних обавеза које регулишу ову област.

8. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОБЕДСКА БАРА ДО 2022.ГОДИНЕ

8.1. ЛИСТА ПРИОРИТЕТНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Листа приоритетних активности утврђује се за плански хоризонт, а и за прву фазу реализације Просторног плана до 2009. године по секторима активности или областима привређивања.

8.1.1. Заштита животне средине

У контексту заштите и унапређења животне средине предметног подручја, у планском периоду планира се реализација следећих активности:

- обезбедиће се снабдевање насеља водом највишег квалитета;
- изградиће се канализациони системи и уређај за пречишћавање отпадних вода насеља;
- изградиће се пројектовани насип на деоници Саве, од Прогара ка Купинову;
- извршиће се гасификација насеља;
- вршиће се експлоатација минералних сировина. Тресет ће се експлоатисати из корита Обедске баре. Геотермалне воде ће се експлоатисати са лежишта Купиново, ван граница СРП Обедска баре, у заштитној зони, са обезбеђењем свих мера заштите животне средине, у складу са Законом о рударству;
- стимулисаће се развој и коришћење алтернативних облика енергије, са приоритетима: биомаса, биогаз, геотермална енергија, сунчева енергија, и енергија ветра;
- одлагање комуналног отпада ће се вршити у складу са Националном стратегијом управљања отпадом, која је донета од стране Владе Републике Србије, а подразумева изградњу регионалне депоније у Сремској Митровици са центром за рециклажу, центром за компостирање и формирање трансфер станице у Пећинцима и мреже сабирних центара по насељима;
- одлагање сточних лешева ће се вршити у складу са Националном стратегијом и Правилником;

- санација постојећих депонија са рекултивацијом;
- унапредиће се и повећаће се зелени фонд свих категорија насељског зеленила и заштитног зеленила дуж саобраћајница, око комуналних објеката, радних зона, економија и на деградираним површинама;
- вршиће се коришћење пољопривредног и шумског земљишта у складу са Уредбом.

Листа приоритетних активности за период од 2005-2009. године:

- обезбедиће се снабдевање насеља водом највишег квалитета;
- одлагање комуналног отпада ће се вршити у складу са Националном стратегијом управљања отпадом, која је донета од стране Владе Републике Србије, а подразумева изградњу регионалне депоније у Сремској Митровици са центром за рециклажу, центром за компостирање и формирање трансфер станице у Пећинцима и мреже сабирних центара по насељима;
- санација постојећих депонија са рекултивацијом.

8.1.2. Заштита природних добара

У области заштите и унапређења природних добара, у планском периоду планира се покретање пројекта "Санација и ревитализација природних вредности СРП "Обедска бара", који треба да пружи смернице за успостављање низа пројектних задатака, чијом ће се реализацијом спречити реализација неопходних видова коришћења простора и омогућити решавање низа актуелних проблема:

- **Водни режим:**

- обезбедити одговарајући режим вода кроз израду и реализацију одговарајућег пројекта санације водног режима, путем успостављања бољег контакта између реке Саве и Резервата (Вок и Ревеница) и омогућавања природних протока воде посебно коришћењем природног пада терена долином депресије Ревенице, уз измуљивање дна Потковице (експлоатацијом тресета) и повезивање окана у Потковици системом водених коридора (канала),
- иградити наменске бране (уставе) на издвојеним каналима, уз сезонско нивелисање режима вода у Резервату, посебно нивоа и брзине протока, дужине трајања поплаве и зона плављености,
- онемогућити реализацију идеја које би додатно нарушиле водни режим у Резервату, као што су промена тока реке Саве (пресецање меандра Купински кут), изградња бране на реци, насипа у плавној зони, као и на даљој изградњи рени бунара, итд.

- **Екосистемски диверзитет:**

- успоставити оптимални однос између процентуалног учешћа и просторног распореда барске, шумске и ливадске вегетације и њихових заједница, редукацијом површина под плантажама топола и врба, шикарама од багремца, глога и јасена, посебно на површинама које су зарасле током последњих деценија 20. века услед изостанка адекватног управљања простором и поремећеног водног режима. Редовно (уз одрживо и усаглашено коришћење) косити и пашарити влажне и друге ливаде ради спречавања њиховог зарастања багремцом и јасеном;
- смањити појасеве водене, мочварне и жбунасте вегетације уз повећавање отворених водених површина, редукацијом површина под трском и ивама, али са задржавањем појаса трске као фитофилтера (у првој фази посебно за зону Обрешког окна);
- омогућити контролисано обнављање мешовитих шума са храстом лужњаком и спречити даље униформисање шумских површина по саставу, структури, старости и обрасту;
- спречити даље подизање и ширење плантажа клонских топола и других алохтоних врста дрвећа, уз борбу за редукацију постојећих засада и фаворизовање природних шума.

- Специјски диверзитет:
 - обезбедити додатне изворе хране за представнике животињског света, градњом наменских рибњака и других водних станишта у широј зони око Резервата (пројектовани рибњак у Јасенској и мали, раније постојећи рибњак код Обрежа).

Приоритети заштите природе у периоду 2005. до 2009. године:

- Измена Уредбе о заштити Специјалног резервата природе "Обедска бара" сагласно одредбама датим у Просторном плану Обедске баре (поглавље 1.1. Опис граница Просторног плана).
- Израда одговарајућег Средњерочног програма заштите и развоја, који ће омогућити адекватно провођење прописаних режима заштите и на најбољи могући начин избалансирати потребе заштите природе, приврде (шумарство, пољопривреда, водопривреда) и локалне заједнице (становништво) и тако трасирати примену активног концепта заштите и управљања уз смањивање антагонизма и противречности између њих, уз пуну имплементацију одредница из Просторног плана.
- Поспешити развој одрживог еколошког туризма и довршити градњу информативних центара на Обедској бари (у Купинову и Обрежу) и стављање у функцију (рестаурација и одржавање) културно-историјских споменика велике важности који су део наслеђа Резервата (Црква Мајке Ангелине-Манастир Обед, тврђава Купиник, Црква Светог Луке, етно-комплекс у Купинову). Санирати објекат хотела "Обедска бара" и претворити га у еколошки центар међународног карактера. Значајно унапредити промоцију Резервата у јавности.
- Интензивирање контаката и сарадње са међународним организацијама, посебно бироом Рамсарске конвенције, уз имплементацију те и других значајних конвенција у планским документима и пракси, уз припрему и реализацију низа пројеката на природном добру подржаних од међународних институција и фондација.
- Јачање стручних и материјалних капацитета Стараоца за управљања природним добром, уз формирање посебне организационе јединице за имплементацију одредница из Просторног плана и Програма заштите и развоја.
- Потпуно дислоцирати плантажне засаде конских топола из Купинских греда и Чењина, као и из средишњег дела Купинског кута и Ширина, уз њихову замену природним састојинама са храстом-јасеном-грабом и ливадама, сачувати мешовиту шуму Дебела гора са јединственим биодиверзитетом.

8.1.3. Заштита културних добара

У области заштите непокретних културних добара у планском периоду планира се реализација следећих активности:

- израда документације за све категорије евидентираних непокретних културних добара ради сагледавања постојећег стања и планирања њихове даље заштите;
- истраживање археолошких локалитета и старих насеобина по ободу Обедске баре ради евидентирања, стварања документације и презентације као културолошко и историјско наслеђе;
- истраживање села која гравитирају Обедској бари ради израде пројекта етно - историјског и археолошког парка, његове заштите и даље презентације.

Листа приоритетних активности за период од 2005-2009. године:

- истраживање села која гравитирају Обедској бари ради израде пројекта етно - историјског и археолошког парка, његове заштите и даље презентације.
- стављање у функцију (уз рестаурацију и одржавање) културно-историјских споменика велике важности који се део наслеђа Резервата (Црква Мајке Ангелине-Манастир Обед, тврђава Купиник, Црква Светог Луке, етно-комплекс у Купинову)

8.1.4. Заштита шума, шумског земљишта и ловних подручја

У области шумарства ће се спроводити: радови на гајењу и коришћењу шума, радови у оквиру ловног и риболовног газдовања, радови на заштити шума (од ентомолошких и фитопатолошких обољења, од дивљачи, стоке и пожара), коришћење других шумских производа, изградња, одржавање и експлоатација других објеката у шуми, научно истраживачки рад и уређивања шума.

У заштитној зони резервата приоритетни радови су формирање ваншумског зеленила у виду заштитних појасева.

У оквиру СРП "Обедска бара" у области шумарства ће се спроводити радови на гајењу и коришћењу шума у складу са Актом о заштити резервата, Уредбом о заштити природних реткости Републике Србије, Рамсарском конвенцијом, Општом и посебним шумским основама.

У оквиру уређивања шума неопходно је приступити изради Опште основе газдовања за сремско шумско подручје с обзиром да је истекла важност Основе која је донета за период 01.01.1996. - 31.12.2004. Потребно је упоредо приступити изради и посебних основа за газдинске јединице које су обухваћене овим Просторним планом.

Приоритетни радови у периоду 2005-2009. су:

1. у оквиру Резервата неопходни су: очување и заштита шума у режиму I степена заштите, мелиорација шума, обнављање мешовитих шума хрстом лужњаком, смањење површина под ЕА тополлом и очување садашњег односа обрасло-необрасло шумско земљиште;
2. ван подручја Резервата формирање ветрозаштитних појасева на угроженим локалитетима уз претходну израду студије и пројектне документације;
3. израда Опште и посебних основа газдовања шумама по истеку њихове важности.

8.1.5. Инфраструктурни коридори

Саобраћајна инфраструктура

Приоритетне активности у области саобраћаја у планском периоду:

Друмски саобраћај

- реконструкција регионалног пута Р-121, Пећинци-Обреж-Купиново, на деоници истог кроз подручје обухвата Просторног плана, у дужини од 18260 m;
- доградња и реконструкција свих локалних путева кроз поручје обухвата Просторног плана у дужини од 33414 m (реконструкција) и 1280 m (доградња) ,
- изградња бицикличких стаза, у дужини 27001 m;
- изградња нових и текуће одржавање постојећих атарских и шумских путева у дужини од око 70 km.

Водни саобраћај

- израда урбанистичке документације за потребе модернизације постојећих и изградње нових капацитета водног саобраћаја.

Листа приоритетних активности за период од 2005-2009. године:

- текуће и инвестиционо одржавање регионалног пута Р-121;
- реконструкција локалног пута од Купинова до скеле на Сави, у дужини од 1,280 км;
- реконструкција локалног пута Купиново-Прогар у дужини од 4 км;
- реконструкција локалног пута Шимановци-Купиново (Крст у дужини од око 16 км);
- изградња пристана за путничке бродове на Сави, на локалитету у близини скелског прелаза.

Водопривредна инфраструктура

У области водне инфраструктуре у планском периоду планира се реализација следећих активности:

- Завршетак радова на системима водоснабдевања комплетирањем свих објеката у систему.
 - Завршетак изградње канализационих система и уређаја за пречишћавање отпадних вода већих насеља.
 - Завршетак изградње пројектованог насипа на деоници Саве (локална стационажа од km 3+100 до km 8+562).
 - Оспособљавање канала Вок за двојну, контролисану функцију (пуњење и пражњење), ради освежавања простора Обедске баре водом из Саве и продубљење западног лука Ревенице, како би се омогућио доток воде у бару.
 - Санација самог корита баре.
- Листа приоритетних активности за период од 2005-2009. године:
- Санациони радови у кориту Обедске баре, као и стварање услова за освежававање воде у кориту баре.
 - изградња канализационих система и уређаја за пречишћавање отпадних вода већих насеља (Обреж, Купиново, Грабовци).
 - опремање туристичких локалитета (Купиново, Обреж и Пландиште на Сави) инсталацијама водовода и канализације и објектима и уређајима за пречишћавање отпадних вода.
 - иницијална улагања у системе за наводњавање (оспособљавање каналске мреже за одводњавање и за потребе наводњавања и изградња детаљне каналске мреже).

Енергетска инфраструктура

Приоритетне активности у планском периоду:

- гасификација насељених места у обухвату плана Огар, Обреж, Ашања и Купиново, изградњом разводних гасовода и мерно-регулационих станица за свако насељено место, као и изградњом дистрибутивне гасоводне мреже у насељима;
- стимулација развоја и коришћење алтернативних облика енергије (геотермална енергија, биомаса, биогаз, сунчева енергија и енергија ветра), чиме би се знатно утицало на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине;
- експлоатације постојећих хидро-геотермалних бушотина Кур-1/Н, Кур-2/Н и Кур-3/Н;
- изградња низа истражних и контурно истражних бушотина на дефинисаном истражном простору.

Листа приоритетних активности за период од 2005. године до 2009. године:

- изградњом разводног гасовода РГ-05-10 и ГМРС "Пећинци", чија се реализација очекује у току 2006-2007 године, створиће се услови за даљу изградњу разводних

гасовода и мерно-регулационих станица за насељена места Огар, Обреж, Ашања и Купиново чија се реализација очекује до 2009 године;

- поред експлоатације постојећих хидро-геотермалних бушотина Кир-1/Н, Кир-2/Н и Кир-3/Н, планира се изградња низа истражних и контурно истражних бушотина на дефинисаном истражном простору, чија динамика развоја до 2009. год. је везана за развојне планове НИС-НАФТАГАСА.

Електроенергетска и телекомуникациона инфраструктура

У области **електроенергетске инфраструктуре** реализоваће се:

- Ревитализација постојеће мреже
- Изградња 400kV далековода Обреновац-Сремска Митровица2
- Уградња још једног трансформатора снаге 31,5kVA у ТС 110/20 kV "Пећинци"
- Изградња далековод 20kV на релацији Грабовци-Огар, ради стварања могућности за резервно напајање Грабоваца.
- Реконструкција нисконапонске мреже у насељима
- Реконструкција јавне расвете на туристичким локалитетима и у свим насељима.

Листа приоритетних активности за период од 2005-2009. године:

- Изградња далековод 20kV на релацији Грабовци-Огар, ради стварања могућности за резервно напајање Грабоваца.
- Реконструкција нисконапонске мреже у насељима
- Реконструкција јавне расвете на туристичким локалитетима и у свим насељима

У области **телекомуникационе инфраструктуре** реализоваће се:

- реконструкција и модернизација постојеће мреже
 - развијање дигиталних мрежа са интегрисаним ISDN
 - изградња кабловског дистрибутивног система у свим насељима;
 - изградња антенских система мобилних комуникација по плановима развоја надлежних предузећа.
- Изградња оптичких спојних путева
 1. Платичево-Витојевци-Грабовци
 2. Доњи Товарник-Огар-Обреж
 3. Обреж-Купиново-Ашања

Листа приоритетних активности за период од 2005-2009. године:

- Изградња оптичких спојних путева
 1. Платичево-Витојевци-Грабовци
 2. Доњи Товарник-Огар-Обреж
 3. Обреж-Купиново-Ашања
- Уградња дигиталних централа у насељима Грабовци, Обреж, Огар,Купиново, Ашања

8.1.6. Привредне активности

Пољопривреда

Приоритетне активности у планском периоду су:

- израда одговарајућих планских докумената о могућностима развоја оних видова пољопривредне производње за које постоје погодни природни услови посебно ;
- израда пројектне документације за заснивање рибњака на за то погодним теренима

- у ратарској производњи остварити промену структуре сетве у корист веће заступљености легуминоза, крмног биља, поврћа, лековитог, ароматског биља и цвећа;
- остваривање знатно веће повртарске производње у стакленицима и пластеницима;
- редукција и строга контрола употребе хемијских средстава за заштиту и вештачког ђубрива;
- интензивирање сточарења на бази пашњачког узгоја и уз увођење гајења аутохтоних раса стоке.

Листа приоритетних активности за период од 2005-2009. године:

- у ратарској производњи остварити промену структуре сетве у корист веће заступљености легуминоза, крмног биља, поврћа, лековитог, ароматског биља и цвећа;
- остваривање знатно веће повртарске производње у стакленицима и пластеницима;
- редукција и строга контрола употребе хемијских средстава за заштиту и вештачког ђубрива;
- интензивирање сточарења на бази пашњачког узгоја и уз увођење гајења аутохтоних раса стоке;
- развој рибарства на погодним теренима у КО Купиново и КО Обреж.

Све ове активности морају бити пропраћене и проширењем прерађивачких капацитета, јер у непосредном окружењу нема значајнијих могућности за прераду пољопривредних производа.

Туризам

У области туризма у планском периоду планира се реализација следећих активности:

- формирање туристичких зона (Купинске греде, Чењин и Грабовачко-Витојевачко острво) и туристичких локалитета (Обреж, Купиново и Пландиште) са пратећим садржајима, уз очување пејзажно-амбијенталне и еколошке вредности подручја;
- израда етно-еколошког пројекта за туристичку понуду села по ободу СРП Обедска бара;
- маркетиншка презентација потенцијала (проспекти, брошуре, CD презентације, наступи на сајмовима);
- формирати одговарајуће предузеће које ће имати задатак да обједини, стандардизује, креира и у сарадњи са туристичким агенцијама презентује туристичку понуду подручја Обедска бара.

Имплементација Просторног плана подручја посебне намене Обедска бара, у области развоја туризма, у периоду 2005-2009. године реализоваће се израдом Средњерочног програма развоја туризма на планском подручју којим ће бити обухваћене планиране активности:

- маркетиншка презентација потенцијала (проспекти, брошуре, CD презентације, наступи на сајмовима);
- формирање туристичко-информативних центара у Обрежу и Купинову, као и одговарајућег предузећа које ће имати задатак да обједини, стандардизује, креира и у сарадњи са туристичким агенцијама презентује туристичку понуду подручја Обедска бара;
- планирање водичке и чуварске службе са одговарајућим пунктовима, продавнице сувенира, продавнице еколошки здраве хране.

8.1.7. Социјалне активности и јавне службе

Основно образовање: заступљено је у свим насељима било да постоји основна школа, или се ученици упућују у суседно насеље, што је усклађено са величином

насеља, односно бројем ученика. Неопходно је побољшати услове за образовање према важећим прописима и стандардима.

Здравствена заштита: побољшање кадровских, организационих и просторних услова за пружање квалитетнијих услуга обавезне здравствене заштите.

Социјална заштита: обезбеђење просторних услова за потпунији обухват деце у предшколском узрасту.

8.2. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Активности на имплементацији Просторног плана вршиће се преко органа и тела која ће формирати Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине.

Средства за финансирање ових активности обезбедиће се из средстава Републике Србије, АП Војводине, општина Пећинци и Рума, посебних фондова, могућих концесионара, иностраних донатора и спонзора, као и средстава грађана, корисника и инвеститора на подручју Просторног плана.

Сходно томе у имплементацији Просторног плана учествују:

- Републичка агенција за просторно планирање;
- Покрајински секретаријат за архитектуру, урбанизам и градитељство;
- Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој;
- Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине;
- Покрајински секретаријат за привреду;
- Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство;
- Покрајински секретаријат за образовање и културу;
- Покрајински завод за заштиту споменика културе;
- Завод за заштиту природе Србије - Радна јединица у Новом Саду;
- ЈП "Војводинашуме" ШГ "Сремска Митровица";
- ЈП "Воде Војводине" Нови Сад;
- Скупштине општина Пећинци и Рума.

8.3. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Важећи документи

Основни плански документ вишег реда на ком је заснована израда овог Просторног плана је Просторни план Републике Србије чије су одредбе у потпуности испоштоване у смислу просторних решења за ово подручје, основних смерница за коришћење и уређење шума и шумског земљишта, основних начела и критеријума за заштиту природних добара и заштиту животне средине, концепције развоја села и унапређења квалитета живљења, те дефинисања коридора основних инфраструктурних система. Испоштована је и важећа просторно-планска и урбанистичка документација за ово подручје (просторни планови општина и урбанистички планови).

Због значаја у изради овог Просторног плана потребно је издвојити Програм заштите СРП "Обедска бара" за период 2002-2007.године - ЈП "Војводинашуме" ШГ "Сремска Митровица", Водопривредну основу Републике Србије, као и шумско-привредне и ловне основе за ово подручје.

Нови документи

Даља разрада Плана вршиће се израдом следеће законом предвиђене планске и урбанистичке документације:

1. просторни планови општина (усклађивање постојећих или доношење нових планова),
2. просторно-планска и урбанистичка документација за посебно вредне делове простора (природна и културна добра),
3. просторно-планска и урбанистичка документација за привредне и остале активности у ванграђевинским подручјима насеља, (трасе и објекти инфраструктуре);
4. урбанистички планови насеља,
5. урбанистички планови за зоне у којима су планирани туристички локалитети, пољопривредни комплекси.

Поред наведене документације, овај Просторни план спроводиће се обавезним уграђивањем његових одредби у:

- планове и програме јавних предузећа у области инфраструктуре (саобраћај, водопривреда, електропривреда, телекомуникације и др.);
- планове и програме републичких дирекција (за развој, геолошка истраживања, пољопривреду и шумарство, путеве, екологију и др.);
- планове и програме за развој подручја од посебног интереса (зоне заштићених природних и културних добара и др.);
- посебне планове, програме, пројекте и основе за поједине области (уређење пољопривредног и шумског земљишта, рекултивација деградираног земљишта, заштита животне средине и др.).

Разрада овог Просторног плана вршиће се кроз:

- вишегодишње и годишње програме заштите и развоја СРП Обедска бара;
- посебне пројекте и програме за поједине области (уређење земљишта у насељима, уређење пољопривредног и шумског земљишта, стамбена изградња и др.);
- основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта, као документу који се доноси у циљу рационалнијег искоришћавања пољопривредног земљишта, унапређења животне средине, производње здраве хране и рејонизације пољопривредне производње
- просторно-планску и урбанистичку документацију.

На основу члана 31. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије, број 47/2003) и члана _____ Одлуке о доношењу Просторног плана подручја посебне намене СРП _____ ("Службени лист АПВ", број ____/2005), Републичка агенција за просторно планирање - организациона јединица за територију АП Војводине, Покрајински секретаријат за архитектуру, урбанизам и градитељство, Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Покрајински секретаријат за привреду, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине, Покрајински секретаријат за образовање и културу, Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту споменика културе, старалац СРП Обедска бара ЈП "Војводина шуме" ШГ "Сремска Митровица" и скупштине општина Пећинци и Рума закључују

УГОВОР О ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СРП ОБЕДСКА БАРА

Члан 1.

Уговорне стране сагласно констатују:

1. да је Скупштина АП Војводине донела Одлуку о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене ("Службени лист АП Војводине", број ____/2005), (у даљем тексту: Одлука), на основу члана 19. став 4. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", број 47/2003), (у даљем тексту: Закон);
2. да се на основу члана 31, Закона и члана _____ Одлуке, закључује Уговор о имплементацији Просторног плана подручја посебне намене (у даљем тексту: Уговор о имплементацији);
3. да је предмет Уговора о имплементацији, уређивање обавеза уговорних страна у реализацији планских решења за прву фазу спровођења Просторног плана подручја посебне намене СРП Обедска бара за период до 2009.године.

Члан 2.

Уговорне стране преузимају обавезе из Просторног плана које су утврђене за прву фазу реализације Просторног плана за период до 2009.године.

Члан 3.

Остваривање основног Уговора о имплементацији обезбедиће се анексима Уговора или посебним уговорима о примени за утврђене приоритете Плана између надлежних секретаријата, општина, јавних предузећа и других учесника у имплементацији Просторног плана.

Члан 4.

Уговорне стране су сагласне да се о извршењу овог уговора стара Републичка агенција за просторно планирање - организациона јединица за територију АП Војводине.

Члан 5.

Уговорне стране су сагласне да сем у случају да дође до различитих ставова у вези са имплементацијом Просторног плана, Извршном већу АП Војводине упути о томе информације и предложи доношење одговарајућег закључка, у складу са законом. Предлог Извршном већу АП Војводине у смислу става 1. овог члана, може да поднесе свака од уговорних страна.

Члан 6.

Овај уговор ступа на снагу даном потписивања свих уговорних страна.

Члан 7.

Овај уговор је сачињен у ____ примерка, од којих се по 2 (два) примерка налазе код сваке уговорне стране.

Покрајински секретаријат за архитектуру, урбанизам и градитељство

Секретар

Владимир Зеленовић

Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој

Секретар

Проф. др Золтан Ђармати

Покрајински секретаријат за привреду

Секретар

Синиша Лазић

Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Секретар

Даниел Поповић

Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине

Секретар

Драган Сурдучки

Покрајински секретаријат за образовање и културу

Секретар

Золтан Буњик

Завод за заштиту природе Србије, одељење у Новом Саду

Директор

др Лидија Амићић

Завод за заштиту споменика културе Сремска Митровица

Директор

Љубиша Шулаја

ЈП "Војводина шуме", ШГ "Сремска Митровица"
Сремска Митровица

Директор

Пера Добројевић

Скупштина општине Пећинци

Председник

Живко Марковић

Скупштина општине Рума

Председник

Љубиша Јездимировић